

वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन

आर्थिक वर्ष २०६७/६८ (2010/11)

नेपाल राष्ट्र बैंक
वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग
२०६८

विषय-सूची

खण्ड (क) समग्र वित्तीय स्थिति

१.	नियमन व्यवस्था	५
२.	वित्तीय परिसूचकहरु	७

खण्ड (ख) स्थलगत निरीक्षण

१.	समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण सम्पन्न गरिएका वित्त कम्पनीहरु	८
----	---	---

खण्ड (ग) गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण

१.	वित्त कम्पनीहरुको वित्तीय विश्लेषण तथा वार्षिक साधारण सभाको प्रयोजनका लागि वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न स्वीकृत प्रदान गर्दा दिइएका निर्देशनहरु	१२
----	---	----

खण्ड (घ) लक्षित, विशेष तथा अनुगमन निरीक्षण

१.	लक्षित निरीक्षण	६०
२.	विशेष निरीक्षण	६१
३.	अनुगमन निरीक्षण	६२

खण्ड (ङ) कार्यान्वयन

१.	निर्देशन तथा कारबाहीहरु	६४
----	-------------------------------	----

खण्ड (च) नीति, योजना र आन्तरिक प्रशासनसँग सम्बन्धित गतिविधि

१.	जनशक्ति	७०
----	---------------	----

अनुसूचीहरु

अनुसूची- १	वित्त कम्पनीहरूको सूची	७२
अनुसूची- २	वित्त कम्पनीहरूको प्रमुख वित्तीय परिसूचकहरू	

खण्ड (क) समग्र वित्तीय स्थिति

खण्ड (क)

समग्र वित्तीय स्थिति

नेपाल राष्ट्र बैड ऐन, २०५८ को दफा ४ को उपदफा (१)(घ) मा उल्लेख भएको बैंकिङ तथा वित्तीय प्रणालीको नियमन, निरीक्षण, सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गर्ने भन्ने उद्देश्य पुरा गर्ने तथा सोही दफाको उपदफा (१)(ड) मा उल्लेख भएको नेपालको समग्र बैंकिङ तथा वित्तीय प्रणालीको सम्बद्धन गरी सो प्रति सर्वसाधारणको विश्वसनीयता अभिवृद्धि गर्ने भन्ने उद्देश्य परिपूर्ति गर्ने सन्दर्भमा यस बैडका बैंक सुपरिवेक्षण विभाग, विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभाग, वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग तथा लघु वित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागबाट आ-आफनो सुपरिवेक्षकीय दायरा भित्र पर्ने यस बैडबाट इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको सुपरिवेक्षण कार्य हुँदै आएको छ। बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको संख्यात्मक वृद्धि सँगसँगै भएको कारोबारको परिमाण र जटिलताका सन्दर्भमा यस बैडको सुपरिवेक्षकीय जिम्मेवारी अझै वृद्धि भएको छ।

मूलत: देहायको उद्देश्य परिपूर्तिका लागि वित्तीय संस्थाहरुको सुपरिवेक्षण गरिन्छ :-

- स्वस्थ र सक्षम वित्तीय प्रणालीको विकास गर्ने,
- कुशल वित्तीय बजारको निर्माण गरी वित्तीय स्थायित्व कायम गर्ने,
- वित्तीय क्षेत्रमा प्रचलित नियम, कानून तथा निर्देशनहरूको पालना गर्न लगाउने,
- वित्तीय संस्थाहरुमा प्रभावकारी व्यवस्थापन तथा नियन्त्रण प्रणालीको विकास गराउने,
- स्वस्थ वित्तीय संस्थाहरू मार्फत् विशेष गरी निक्षेपकर्ताका साथै सरोकारवालाहरू (Stakeholders) को हकहितको संरक्षण गर्ने, र
- वित्तीय परिसूचक मार्फत् देखिने पूर्वसावधानी सङ्केतहरू (Early Warning Signals) का आधारमा देखिएका समस्याहरुलाई समयमा नै पहिचान गरी उपयुक्त समाधान गर्ने।

२०६८ आषाढ मसान्तसम्ममा यस बैडको सुपरिवेक्षकीय दायराभित्र ७९ वटा वित्त कम्पनीहरु रहेका छन् (अनुसूची-१)। २०६८ आषाढ मसान्तमा विकास बैंक र वित्त कम्पनीहरु तत्कालीन वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभागको सुपरिवेक्षकीय दायराभित्र रहेको थियो। २०६८/१ देखि वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभाग विभाजन भई विकास बैंक र वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभागको रूपमा गठन गरियो। आ.व २०६९/८ मा वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभागबाट भए/गरेका काम कारवाही मध्ये ७९ वटा वित्त कम्पनीहरुको सम्बन्धमा भए/गरेका काम कारवाहीहरुलाई मात्र समेटी वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभागको यो वाषिक प्रतिवेदन तयार गरिएको छ। प्रस्तुत प्रतिवेदन उक्त अवधिमा यस विभागबाट सम्पन्न भएका अनुसूची १ मा उल्लेख भएका वित्त कम्पनीहरुको निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण लगायतका क्रियाकलापसंग सम्बन्धित छ।

वित्त कम्पनीहरुको पुँजी स्थिति, कर्जाको गुणस्तर, व्यवस्थापनको सक्षमता प्रतिफलको दर, तरलता, वित्तीय स्वास्थ्य, जस्ता पक्षहरूको सुपरिवेक्षण देहायका मापदण्डहरू समेतका आधारमा गरिएको छ।

- प्रचलित नेपाल कानूनहरू (नेपाल राष्ट्र बैड ऐन, २०५८, बैड तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३, कम्पनी ऐन, २०६३, आदि),
- नियमन व्यवस्था अन्तर्गत नेपाल राष्ट्र बैडबाट जारी निर्देशन/मार्गनिर्देशनहरु
- नेपाल राष्ट्र बैड निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण विनियमावली, २०५९ (पहिलो संशोधन सहित),

- स्थलगत/गैरस्थलगत सुपरिवेक्षणका सन्दर्भमा दिइएका निर्देशनहरू,
- बासेल समितिले निर्धारण गरेका बैड्रिङ सुपरिवेक्षण सम्बन्धी मापदण्डहरू,
- सुपरिवेक्षण सम्बन्धमा अन्तर्राष्ट्रियरूपमा स्थापित सिद्धान्तहरू (Best Practices),
- सम्बन्धित वित्तीय संस्थाको प्रबन्धपत्र, नियमावली, साधारण सभा र सञ्चालक समितिबाट पारित निर्णय, नीति तथा निर्देशिकाहरू,
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय लेखामान पद्धति ।

१. नियमन व्यवस्था

आर्थिक वर्ष २०६७/६८ मा यस बैडबाट ईजाजतपत्रप्राप्त वित्त कम्पनीहरूका लागि लागु गरिएको परिमाणात्मक नियमन व्यवस्था देहाय बमोजिम रहेको छ।

(प्रतिशतमा)

क्र.सं.	प्रमुख नियमन व्यवस्थाहरु	वित्त कम्पनी
१.	न्यूनतम पूँजी (जोखिम भारित सम्पत्तिको आधारमा)	
	प्राथमिक पूँजी	५.५
	पूँजीकोष	११.०
२.	कर्जा सापटको वर्गीकरण र नोक्सानी व्यवस्था	
	असल कर्जा/सापट (साँवा वा व्याजले भाका ननाघेको वा ३ महिनासम्म भाका नाघेका)	१.०
	पुनरतालिकीकरण गरिएको -ग्राहकले लिएको कर्जा/सुविधाको भुक्तानी गर्ने अवधि/समय बढाइएको) तथा पुनर्संरचना गरिएको (कर्जा/सुविधाको प्रकृति वा शर्तमा परिवर्तन गर्ने बन्देजहरु थपघट गर्ने वा समय सीमामा हेरफेर गरिएको) कर्जा/सापट	१२.५
	कमसल कर्जा/सापट (साँवा वा व्याजले ३ महिनादेखि बढीमा ६ महिनासम्म भाका नाघेका)	२५.०
	शंकास्पद कर्जा/सापट (साँवा वा व्याजले ६ महिनादेखि बढीमा १ वर्षसम्म भाका नाघेका)	५०.०
	खराब कर्जा/सापट (साँवा वा व्याजले १ वर्षभन्दा बढी अवधिले भाका नाघेका)	१००.०
	व्यक्तिगत/संस्थागत जमानीमा मात्र प्रवाहित कर्जामा सम्बन्धित कर्जा वर्गीकरण अनुसार हुने व्यवस्थामा थप व्यवस्था	२०.०
३.	प्रतिग्राहक कर्जा सीमा (प्राथमिक पूँजीको आधारमा)	
	कोषमा आधारित तथा गैरकोषमा आधारित दुवै कर्जाहरु गरी कुल	२५.०
	जलविद्युत परियोजना, विद्युत प्रसारण लाइन र केवलकार निर्माण परियोजनाका लागि कोषमा आधारित कर्जा तथा गैर कोषमा आधारित सुविधा	५०.०
४.	लगानी सम्बन्धी सीमा	
	जग्गा विकास, आवासीय प्रयोजनको लागि जग्गा खरिद तथा घर निर्माण जस्ता परियोजना सञ्चालन गर्ने र त्यस्ता घरजग्गाको बिक्री वितरण तथा व्यवस्थापन गर्ने गराउने सम्बन्धी कार्य (बढीमा ठिक अधिल्लो महिना कायम प्राथमिक पूँजीको प्रतिशतमा)	२५.०
	पब्लिक लि. कम्पनीको रूपमा संस्थापना भएका आवास भवन निर्माण तथा जग्गा विकास (Housing and Land Development) परियोजनामा लगानी (बढीमा ठिक अधिल्लो महिना कायम प्राथमिक पूँजीको प्रतिशतमा)	१०.०
	कुनै एक संगठित संस्थाको शेयर तथा डिवेल्चरमा लगानी (बढीमा ठिक अधिल्लो त्रयमासमा कायम प्राथमिक पूँजीको प्रतिशतमा)	१०.०
	सबै संगठित संस्थाहरुको शेयर तथा डिवेल्चरमा लगानी (बढीमा आफ्नो प्राथमिक पूँजीको प्रतिशत)	३०.०

	संगठित संस्थाहरु (“घ” वर्गको वित्तीय संस्था बाहेक) को शेयर तथा डिवेन्चरमा लगानी गर्दा लगानी हुने संस्थाको चुक्ता पूँजीको आधारमा रहने सीमा	१०.०
	“घ” वर्गको वित्तीय संस्थाको शेयर तथा डिवेन्चरमा लगानी गर्दा लगानी हुने संस्थाको चुक्ता पूँजीको आधारमा रहने सीमा	२५.०
	वित्तीय स्वार्थ भएको कंपनीको शेयर तथा डिवेन्चरमा लगानी गर्दा आफ्नो प्राथमिक पूँजीको आधारमा रहने सीमा	२०.०
	कुनै एक संगठित संस्थाको शेयर तथा डिवेन्चर प्रत्याभूति गर्ने सीमा (प्राथमिक पूँजीको प्रतिशतको आधारमा)	१०.०
	सबै संगठित संस्थाको शेयर तथा डिवेन्चर प्रत्याभूति गर्ने सीमा (प्राथमिक पूँजीको प्रतिशतको आधारमा)	५०.०
५.	साप्ताहिक अनिवार्य मौज्दात अनुपात (२ सप्ताह अघिको कुल निक्षेप दायित्वको आधारमा)	
	चल्ती र/वा कल खाताको निक्षेप स्वीकार गरेमा	५.५
	चल्ती र/वा कल खाता बाहेकका अन्य निक्षेप मात्र स्वीकार गरेमा	२.०
६.	बैधानिक तरलता अनुपात (अधिल्लो महिनाको मसान्तको कुल निक्षेप दायित्वको आधारमा कायम गर्नुपर्ने सीमा)	
	चल्ती र/वा कल खाताको निक्षेप स्वीकार गरेमा	१०.०
	चल्ती र/वा कल खाता निक्षेप संकलन नगरेमा	६.०
७.	वित्तीय श्रोत सङ्कलन सीमा	
	सापटी श्रोत परिचालन (कुल निक्षेप दायित्वको आधारमा)	३३.३
	वित्तीय श्रोत (व्याज वा विना व्याजमा स्वीकार गरिने कुनै पनि प्रकारको निक्षेप, सापटी र विभिन्न किसिमका ऋण उपकरणहरु) को संकलन (प्राथमिक पूँजीको आधारमा)	१५ गुणा
	कुनै एउटा फर्म, कम्पनी वा संगठित संस्थाबाट परिचालन गरिने संस्थापक निक्षेप दायित्व -कुल निक्षेप दायित्वको आधारमा)	२०.०
८.	त्रैमासिक विपन्न वर्ग कर्जा	
	६ महिना अघिको कर्जा तथा सापटको आधारमा प्रवाह गर्नुपर्ने विपन्न वर्ग कर्जा तथा लगानीको न्युनतम सीमा २०६८ पौष देखि	२.०० २.२५

२. वित्तीय परिसूचकहरू

आर्थिक वर्ष २०६७/६८ को प्रमुख आर्थिक तथा वित्तीय परिसूचकहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

वित्तीय परिसूचकहरू

(रु. करोडमा)

क्र.सं	शीर्षक	आ.व २०६५/६६	आ.व २०६६/६७	आ.व २०६७/६८
१.	कुल गार्हस्थ उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा) *	९०९३१	१०६०८८	१३४५७७
२.	कुल निक्षेप	६६९१७	७३७०३	८७००२
	(क) वाणिज्य बैङ्ग **	५६४१४	५८२२२	६८७५९
	(ख) विकास बैङ्ग	४७९५	७७४८	९६८९
	(ग) वित्त कम्पनी	५७०८	७७३३	८५५४
३.	कुल कर्जा	४८१११	६१२२०	६९८८१
	(क) वाणिज्य बैङ्ग **	३८०२२	४६९३८	५२८८५
	(ख) विकास बैङ्ग	४०६६	६५७८	८८९२
	(ग) वित्त कम्पनी	६०२३	७७०४	८७०४
४.	कुल निक्षेप/गार्हस्थ उत्पादन (प्रतिशत)	७३.५९	६९.४७	६४.६५
५.	कुल कर्जा/गार्हस्थ उत्पादन (प्रतिशत)	५२.९९	५७.७१	५१.९३
६.	कुल निक्षेपमा वाणिज्य बैङ्गको अंश (प्रतिशत)	८४.३०	७९.००	७९.०३
	कुल निक्षेपमा विकास बैङ्गको अंश	७.१७	१०.५१	११.१४
	कुल निक्षेपमा वित्त कम्पनीको अंश	८.५३	१०.४९	९.८३
७.	कुल कर्जामा वाणिज्य बैङ्गको अंश (प्रतिशत)	७९.०३	७६.६७	७४.८२
	कुल कर्जामा विकास बैङ्गको अंश	८.४५	१०.७४	१२.७२
	कुल कर्जामा वित्त कम्पनीको अंश	१२.५२	१२.५८	१२.४६
८.	कुल निक्षेपको बृद्धिदर (प्रतिशत)	३३.४७	१०.१४	१८.०४
	वाणिज्य बैङ्गको निक्षेपको बृद्धिदर	३०.३६	३.२०	१८.१०
	विकास बैङ्गको निक्षेपको बृद्धिदर	८७.९७	६१.५८	२५.०५
	वित्त कम्पनीको निक्षेपको बृद्धिदर	३२.५०	३५.४८	१०.६१
९.	कुल कर्जाको बृद्धिदर (प्रतिशत)	३७.६६	२७.२५	१४.१५
	वाणिज्य बैङ्गको कर्जाको बृद्धिदर	३५.१३	२३.४५	११.३९
	विकास बैङ्गको कर्जाको बृद्धिदर	७८.५१	६१.७८	३५.१८
	वित्त कम्पनी कर्जाको बृद्धिदर	३४.३५	२७.९१	१२.९९

स्रोत: * आ.व. २०६७/६८ मा नेपाल राष्ट्र बैङ्गद्वारा प्रकाशित “देशको वर्तमान आर्थिक स्थिति” को विभिन्न मासिक प्रकाशनहरूमा दिइएको तथ्याङ्कमा आधारित ।

** बैङ्ग सुपरिवेक्षण विभागद्वारा प्रकाशित आ.व. २०६६/६७ को वार्षिक प्रतिवेदन तथा २०६८ आषाढ मसान्तको प्रमुख वित्तीय परिसूचकहरूमा आधारित ।

आ.व. २०६५/६६ तथा २०६६/६७ मा बैंकिङ्ग क्षेत्र (वाणिज्य बैंड, विकास बैंड तथा वित्त कम्पनी) को निक्षेप बृद्धिदर क्रमशः ३३.४७ प्रतिशत तथा १०.१४ प्रतिशत रहेकोमा आ.व. २०६७/६८ मा सो बृद्धिदर १८.०४ प्रतिशत रहेको छ। वाणिज्य बैंडहरुको निक्षेप आ.व. २०६७/६८ मा १८.१० प्रतिशतले बढेकोमा अधिल्लो बर्ष यो बृद्धिदर ३.२० प्रतिशतमा सीमित थियो। त्यसैगरी, विकास बैंकको निक्षेप बृद्धिदर विगत तीन आर्थिक वर्षहरुमा क्रमशः घट्दै गई आ.व. २०६५/६६ मा ८७.९७ प्रतिशतले बढेको निक्षेप आ.व. २०६७/६८ मा २५.०५ प्रतिशत मात्रले बृद्धि भएको छ। वित्त कम्पनीहरुको निक्षेप आ.व. २०६६/६७ मा अधिल्लो आ.व. को ३५.४८ प्रतिशत बृद्धिको तुलनामा आ.व. २०६७/६८ मा १०.६१ प्रतिशत मात्रले बढ्न गएको छ।

बैंकिङ्ग क्षेत्रको कुल निक्षेपमा वाणिज्य बैंडहरुको अँश आ.व. २०६६/६७ मा ७९.०० प्रतिशत रहेकोमा आ.व. २०६७/६८ मा यो अंक सीमान्त बृद्धि भई ७९.०३ प्रतिशत रहेको छ। कुल निक्षेपमा विकास बैंकको अंश आ.व. २०६६/६७ मा १०.५१ प्रतिशत रहेकोमा आ.व. २०६७/६८ मा यस्तो अंशमा सामान्य बृद्धि भई ११.१४ प्रतिशत भएको छ। वित्त कम्पनी तर्फको निक्षेपको अंश आ.व. २०६६/६७ मा विकास बैंक सरह अर्थात् १०.४९ प्रतिशत रहेकोमा आ.व. २०६७/६८ को अवधिमा केही वित्त कम्पनीतर्फ समस्या देखिएको हुंदा यस्तो अंश विकास बैंकको ११.१४ प्रतिशतको तुलनामा ९.८३ प्रतिशतमा सीमित भएको छ।

त्यसै, आ.व. २०६५/६६ तथा २०६६/६७ मा बैंकिङ्ग क्षेत्रको कुल कर्जाको बृद्धिदर क्रमशः ३७.६६ प्रतिशत तथा २७.२५ प्रतिशत रहेकोमा आ.व. २०६७/६८ मा सो बृद्धिदर १४.१५ प्रतिशत रहेको छ। उक्त आर्थिक वर्षहरुमा वाणिज्य बैंडहरुको कर्जा बृद्धिदर क्रमशः ३५.१३ प्रतिशत, २३.४५ प्रतिशत तथा ११.३९ प्रतिशत रहेको छ भने विकास बैंडको कर्जा बृद्धिदर क्रमशः ७४.५१ प्रतिशत, ६१.७८ प्रतिशत तथा ३५.१८ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। वित्त कम्पनीहरुको कर्जा बृद्धिदर आ.व. २०६५/६६ को ३४.३५ प्रतिशतको तुलनामा कर्जा बृद्धिदर क्रमशः घट्दै गई आ.व. २०६६/६७ मा २७.९१ प्रतिशत आ.व. २०६७/६८ मा १२.९९ प्रतिशत कायम रहेको देखिन्छ। बैंकिङ्ग क्षेत्रको समग्र कर्जा विस्तारमा कमी आउनुमा मुलतः घर जग्गा कर्जामा आएको शिथिलता नै प्रमुख कारकको रूपमा रहेको छ। त्यसैगरी, उक्त आर्थिक वर्षहरुमा बैंकिङ्ग क्षेत्रको कुल कर्जामा वाणिज्य बैंडहरुको अँश क्रमशः घट्दै गई आ.व. २०६५/६६ को ७९.०३ प्रतिशतवाट आ.व. २०६७/६८ मा ७४.८२ प्रतिशतमा भरेको छ भने विकास बैंकको अंश आ.व. २०६५/६६ को ८.४५ प्रतिशतको तुलनामा बढ्न गई आ.व. २०६७/६८ मा १२.७२ प्रतिशत पुगेको देखिन्छ। विकास बैंकको संख्या एवं कारोबारमा आएको बढोत्तरीका कारण कुल कर्जामा विकास बैंक समूहको अंश बढेको हो। वित्त कम्पनीहरुको अंश भने समीक्षा वर्षहरुमा करिव १२.०० प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको देखिन्छ।

खण्ड (ख)

स्थलगत निरीक्षण

(वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन, आ.व. २०६७/६८)

खण्ड (ख)

स्थलगत निरीक्षण

वित्त कम्पनीहरुको समग्र वित्तीय स्थिति लगायत ती संस्थाहरुबाट प्रचलित ऐन, नियम, नीति तथा यस बैड्बाट समय समयमा जारी गरिएका निर्देशनहरुको पालना स्थितिको सम्बन्धमा स्थलगत निरीक्षणबाट मूल्याङ्कन गरिन्छ । स्थलगत निरीक्षणको लागि आवश्यक पूर्वाधार तथा कागजातहरु तयार गर्न सम्बन्धित संस्थालाई स्थलगत निरीक्षणमा जाने मितिले १५ दिन अगावै सूचना गरिन्छ । स्थलगत निरीक्षण अन्तर्गत छनौटको आधारमा संस्थाका शाखाहरु तथा संस्थाले लगानी गरेका परियोजनाहरु समेत निरीक्षण गरिन्छ । स्थलगत निरीक्षण समष्टिगत स्वरूपको हुने भएकोले CAMELS(Capital, Assets, Management ,Earning, Liquidity and Sensitivity to Market Risk) Rating को आधारमा वित्त कम्पनीहरुको मूल्याङ्कन गरिन्छ । साथै, सम्बन्धित संस्थाको जोखिम पक्षहरुलाई समेत मध्ये नजर गरी निरीक्षण कार्य गरिन्छ । वित्त कम्पनीहरुको कामकारवाहीबाट निक्षेपकर्ता एवं लगानीकर्ताहरुको हित संरक्षण भए नभएको सुनिश्चित गर्न स्थलगत निरीक्षणले विस्तृत जानकारी प्रदान गर्दछ । विगतमा प्रत्येक वित्त कम्पनीको दुई वर्षको अन्तरालमा निरीक्षण गर्ने गरिएतापनि हालको समयमा प्रत्येक वर्ष निरीक्षण गर्न शुरुआत गरिएको छ ।

समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण सम्पन्न गरिएका वित्त कम्पनीहरु

आर्थिक वर्ष २०६७/६८ मा ४६ वटा वित्त कम्पनीहरुको समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण गर्ने लक्ष्य राखिएकोमा देहायका ४५ वटा वित्त कम्पनीहरुको निरीक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।

क्र.सं.	वित्त कम्पनीहरु	निरीक्षण अवधि
१.	सिद्धार्थ फाइनान्स लि., भैरहवा	२०६७/४/१२ - १७
२.	इन्टरनेशनल लिजिङ्ग एण्ड फाइनान्स कं. लि., काठमाण्डौ	२०६७/४/१६ - २४
३.	काठमाण्डौ फाइनान्स लि., डिल्लीवजार, काठमाण्डौ	२०६७/४/१२ - १६
४.	जेविल्स फाइनान्स लि., न्यूरोड, काठमाण्डौ	२०६७/४/११ - १४
५.	जनरल फाइनान्स लि., काठमाण्डौ	२०६७/४/२३ - २८
६.	लुम्बिनी फाइनान्स एण्ड लिजिङ्ग कं. लि., ठमेल, काठमाण्डौ	२०६७/४/२३ - ३१
७	स्वस्तिक मर्चेन्ट बैंकिङ एण्ड फाइनान्स लि., न्यूरोड, काठमाण्डौ	२०६७/५/१३ - १८
८.	पोखरा फाइनान्स लि., पोखरा	२०६७/५/१० - १३
९.	वर्ल्ड मर्चेन्ट बैंकिङ एण्ड फाइनान्स लि., हेटौडा	२०६७/५/१० - ११
१०.	नेपाल शेयर मार्केट्स एण्ड फाइनान्स लि., पुतलीसडक, काठमाण्डौ	२०६७/५/२३-३१, २०६८/१/५ - ९,
११.	ललितपुर फाइनान्स लि., ललितपुर	२०६७/५/२० - २८
१२.	हिमालय फाइनान्स लि., सुनधारा, काठमाण्डौ	२०६७/५/२३ - २८
१३.	सिएमवी फाइनान्स लि., काठमाण्डौ	२०६७/५/२१ - २५

१४.	अपि फाइनान्स लि., पोखरा	२०६७६९८ -२२
१५.	नेपाल एक्सप्रेस फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६७६९८ -१२
१६.	सेती वित्तीय संस्था लि., टिकापुर, कैलाली	२०६७६९८ -२३
१७.	नमस्ते वित्तीय संस्था लि., दाङ, घोराही	२०६७६९८ -२५
१८.	मर्केन्टाइल फाइनान्स लि., वीरगञ्ज	२०६७६९८ -२१
१९.	भ्याली फाइनान्स लि., महाराजगन्ज, काठमाण्डौं	२०६७६९८ -२१
२०.	इम्पेरियल फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६७६९८ -१८
२१.	कुवेर मर्चेन्ट वित्तीय संस्था लि. काठमाण्डौं	२०६७६९८ -२४
२२.	हामा मर्चेन्ट एण्ड फाइनान्स लि., त्रिपुरेश्वर, काठमाण्डौं	२०६७६९८ -८२
२३.	रिलायबल फाइनान्स लि., सुन्धारा, काठमाण्डौं	२०६७६९८ -८८
२४.	मन्जुश्री फाइनान्सियल इन्स्टीच्यूसन, नयाँवानेश्वर, काठमाण्डौं	२०६७६९८ -९१
२५.	युनिक फाइनान्स लि., पुतलीसडक, काठमाण्डौं	२०६७६९८ -९१४
२६.	प्रुडेन्सियल फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६७६९८ -९१८
२७.	लर्डवुद्ध फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६७६९८ -९१२
२८.	आईसीएफसी फाइनान्स लि., भाटभटेनी, काठमाण्डौं	२०६७६९८ -९१७
२९.	युनियन फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६७६९८ -९१७
३०.	प्रिमियर फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६७६९८ -९१८
३१.	नेपाल हाउजिङ एण्ड मर्चेन्ट फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६७९१०३ -११
३२.	एनआईडिसी क्यापिटल मार्केट्स लि., कमलपोखरी, काठमाण्डौं	२०६७९१०२ -१०
३३.	बीरगञ्ज फाइनान्स लि., बीरगञ्ज	२०६७९१०२ -१०
३४.	जेनिथ फाइनान्स लि., न्यूरोड, काठमाण्डौं	२०६७९१०३ -१०
३५.	एल्पिक एभरेष्ट फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६७९१०६ -१३
३६.	सृजना फाइनान्स लि., विराटनगर	२०६७९११२१ -२८
३७.	स्टेप्डर्ड फाइनान्स लि., नारायणचौर, काठमाण्डौं	२०६७९१२६ -१५
३८.	सूर्यदर्शन फाइनान्स लि., नयाँवानेश्वर, काठमाण्डौं	२०६७९११२ -१९
३९.	क्यापिटल मर्चेन्ट बैंकिङ एण्ड फाइनान्स लि., वर्तीसपुतली, काठमाण्डौं	२०६८११९८
४०.	एभरेष्ट फाइनान्स लि., सिद्धार्थनगर	२०६८१२१४ -११
४१.	रोयल मर्चेन्ट बैंकिङ एण्ड फाइनान्स लि., दरवारमार्ग, काठमाण्डौं	२०६८१२१४ -१३
४२.	किष्टल फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६८१२१२२ -२०६८१३१
४३.	श्री इन्भेस्टमेण्ट एण्ड फाइनान्स लि., डिल्लीवजार, काठमाण्डौं	२०६८१२१४ -३१

४४.	बुटवल फाइनान्स लि., बुटवल	२०६दा०२८ -३६
४५	नेपाल आवास विकास वित्त कं. लि, काठमाण्डौं	२०६दा०३१२ -१७

खण्ड (ग)

गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण

खण्ड (ग)

गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण

सबै वित्तीय संस्थाहरूबाट वित्तीय विवरण, अन्य तथ्याङ्क एवं सूचना माग गरी गैरस्थलगत सुपरिवेक्षणबाट वित्तीय संस्था सञ्चालनका अवस्थाबारे जानकारी प्राप्त गर्ने गरिन्छ । गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण प्रतिवेदनले पूर्वचेतावनी सङ्केत (Early Warning Signal) प्रदान गर्ने हुनाले सम्बन्धित वित्तीय संस्थालाई बेलैमा सुधारात्मक उपायहरू अपनाउन निर्देशन दिन सहयोग पुऱ्याउँदछ । नेपाल राष्ट्र बैड निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण विनियमावली, २०५९ लागू भएपछि गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण कार्यलाई अभ्युक्त गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०६७/६८ मा यस विभागको दायरामा रहेका वित्त कम्पनीहरूको वित्तीय विश्लेषण तथा गैरस्थलगत सुपरिवेक्षणबाट देखिएका कमी कमजोरीहरूलाई सुधार गर्न आवश्यक निर्देशन दिनुका साथै सोको पालना सम्बन्धमा अनुगमन गरिएको छ ।

१. वित्त कम्पनीहरूको वित्तीय विश्लेषण तथा वार्षिक साधारण सभाको प्रयोजनका लागि वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न स्वीकृति प्रदान गर्दा दिइएका निर्देशनहरु

१.१ वित्त कम्पनीहरूको वित्तीय विश्लेषण

आर्थिक वर्ष २०६७/६८ मा खारेजी प्रक्रियामा रहेको संभन्ना फाइनान्स कम्पनी समेत कुल ७९ वित्त कम्पनीहरू यस बैडको सुपरिवेक्षकीय दायराभित्र रहेका छन् । ती मध्ये वार्षिक साधारण सभाको प्रयोजनका लागि वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएका ७० वटा वित्त कम्पनीहरूको परिष्कृत वित्तीय विवरण र स्वीकृति लिन बाँकी ८ वित्त कम्पनीहरूको अपरिष्कृत वित्तीय विवरणको आधारमा तयार गरिएको वित्त कम्पनी समूह ('ग' वर्ग का वित्तीय संस्थाहरू) को समग्र वित्तीय विश्लेषण निम्न बमोजिम गरिएको छ ।

१.१.१ प्राथमिक पूँजी तथा पूँजीकोष

विवरण	रु करोडमा				
	आ. व २०६५/६६	आ. व २०६६/६७	आ. व २०६७/६८	प्रतिशत परिवर्तन	
	(१)	(२)	(३)	(२-१)/(१)	(३-२)/(२)
प्राथमिक पूँजी	१२६२	२०१५	१८४८	५९.७५	(८.३५)
पूँजीकोष	१३३४	२१००	१९२८	५७.४२	(८.२०)
जोखिम भारित सम्पत्ति	६८९२	९८७८	१७६०	४३.३३	(१.२०)
प्राथमिक पूँजी / जोखिम भारित सम्पत्ति अनुपात (%) मा	१८.३१	२०.४१	१८.९३		
पूँजीकोष / जोखिम भारित सम्पत्ति अनुपात (%) मा	१९.३६	२१.२६	१९.७५		

आर्थिक वर्ष २०६७/६८ मा अघिल्लो आ.व को रु २१०० करोडको तुलनामा पूँजीकोष ८.२० प्रतिशतले घट्न गई रु १९२८ करोड भएको छ भने प्राथमिक पूँजी रु २०१५ करोडबाट ८.३५ प्रतिशतले घटनगर्ई रु १८४८ करोड कायम भएको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो पूँजीकोषहरू कमश ५७.४२ प्रतिशत तथा ५९.७५ प्रतिशतले बढेको थियो ।

आर्थिक वर्ष २०६७/६८ मा जोखिम भारित सम्पत्तिसंग पूँजीकोष अनुपात १९.७५ प्रतिशत रहेको छ, भने प्राथमिक पूँजी अनुपात १८.९३ प्रतिशत रहेको छ। आ.व.०६५/६६, ०६६/६७ मा यस्तो अनुपात क्रमशः १९.३६ तथा २१.२६ प्रतिशत रहेको थियो भने प्राथमिक पूँजीसंगको अनुपात १८.३१ तथा २०.४१ प्रतिशत रहेको थियो।

१.१.२ जोखिम भारित सम्पत्ति/कुल सम्पत्ति अनुपात

रु करोडमा

विवरण	आ. व २०६५/६६	आ. व २०६६/६७	आ. व २०६७/६८	प्रतिशत परिवर्तन	
	(१)	(२)	(३)	(२-१)/(१)	(३-२)/(२)
कुल सम्पत्ति	८५३७	९०९५९	९२४५८	२८.३७	१३.६९
जोखिम भारित सम्पत्ति	६८९२	९८७८	९७५९		
जोखिम भारित सम्पत्ति/कुल सम्पत्ति अनुपात (प्रतिशतमा)	८०.७३	९०.१४	७८.३४		

२०६८ आषाढ मसान्तमा वित्त कम्पनीहरूको कुल सम्पत्ति २०६७ आषाढ मसान्तको तुलनामा १३.६७ प्रतिशतले बढ्दि भई रु.१२,४५८ करोड पुगेको छ। २०६७ आषाढ मसान्तमा कुल सम्पत्तिको बढ्दिदर अधिल्लो वर्षको तुलनामा २८.३७ प्रतिशतले बढ्दि भएको थियो।

२०६८ आषाढ मसान्तमा वित्त कम्पनीहरूको कुल सम्पत्तिमा जोखिम भारित सम्पत्तिको अनुपात ७८.३४ प्रतिशत रहेको छ, जुन अधिल्लो वर्ष ९०.१४ प्रतिशत रहेको थियो।

१.१.३ लगानी

रु करोडमा

विवरण	आ. व २०६५/६६	आ. व २०६६/६७	आ. व २०६७/६८	प्रतिशत परिवर्तन	
	(१)	(२)	(३)	(२-१)/(१)	(३-२)/(२)
सरकारी सुरक्षणपत्र	७८	९२४	२३७	५८.९७	९१.१३
शेयर तथा डिवेच्चर	४५	७६	६०	६८.८९	-२१.०५
अन्य लगानी	२०७	२२७	२७३	९.६६	२०.२६
कुल लगानी	३३०	४२७	५६९	२९.३९	३३.२५
प्राथमिक पूँजी	१२६२	२०९५	१८४८		
शेयर तथा डिवेच्चर लगानी/प्राथमिक पूँजी अनुपात (% मा)	३.५७	३.७७	३.२५		

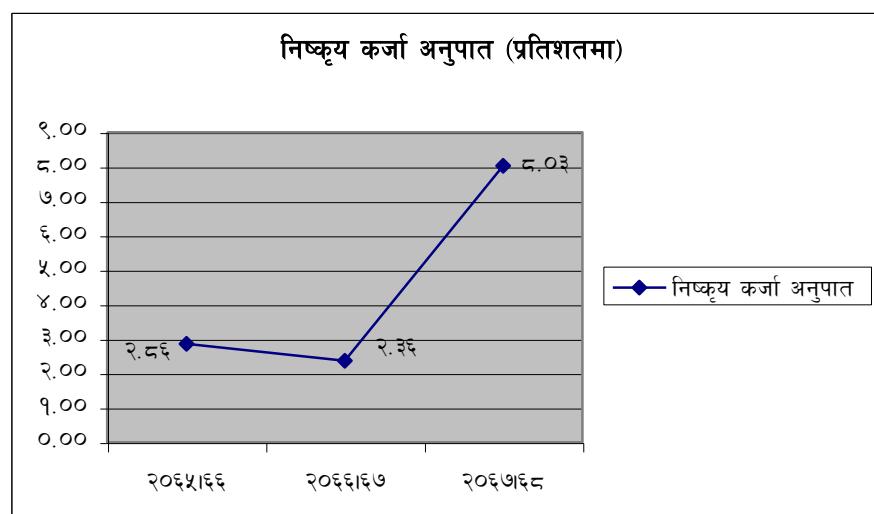
२०६८ आषाढमसान्तमा वित्त कम्पनीहरूको कुल लगानी रु.५६९ करोड पुगेको छ, जुन २०६७ आषाढको तुलनामा ३३.२५ प्रतिशतले बढी हो। २०६७ आषाढमा कुल लगानी रु.४२७ करोड रहेको थियो।

१.१.४ कर्जा तथा सापटको वर्गीकरण

विवरण	आ.व २०६५/६६	आ.व २०६६/६७	आ.व २०६७/६८	प्रतिशत परिवर्तन	
	(१)	(२)	(३)	(२-१)/(१)	(३-२)/(२)
सक्रिय कर्जा	५८५१	७५२२	८००५	२८.५६	६.४२
निष्कृय कर्जा	१७२	१८२	६९९	५.८१	२८४.०६
कुल कर्जा तथा सापट	६०२३	७७०४	८७०४	२७.९१	१२.९८
निष्कृय कर्जा अनुपात (% मा)	२.८६	२.३६	८.०३		

२०६८ आषाढमसान्तमा वित्त कम्पनीहरुको निष्कृय कर्जा अधिल्लो वर्षको रु. १८२ करोडबाट २८४.०७ प्रतिशतले बढ्न गई रु. ६९९ करोड पुगेको छ।

यस अवधिको कुल कर्जा तथा सापटमा निष्कृय कर्जाको अनुपात ८.०३ प्रतिशत कायम रहन गएको छ। निष्कृय कर्जाको अनुपात आ.व. २०६५/६६ मा २.८६ प्रतिशत तथा आ.व. २०६६/६७ मा २.३६ प्रतिशत रहेको थियो।

वित्त कम्पनीहरुको कुल कर्जा सापट आ.व. २०६७/६८ मा १२.९८ प्रतिशत मात्रले बढेको छ जुन अधिल्लो वर्ष २७.९१ प्रतिशतले बढेको थियो।

१.१.५ कर्जा नोक्सानी व्यवस्था

रु करोडमा

विवरण	आ. व २०६५।६६	आ. व २०६६।६७	आ. व २०६७।६८	प्रतिशत परिवर्तन	
	(१)	(२)	(३)	(२-१)/(१)	(३-२)/(२)
सक्रिय कर्जा नोक्सानी व्यवस्था	७०	८८	४६	२६.६०	-४७.७२
निष्कृय कर्जा नोक्सानी व्यवस्था	१३२	१५६	६९९	१८.८९	३४८.०७
कूल कर्जा नोक्सानी व्यवस्था	२०१	२४५	७४५	२१.५६	२०४.०८
कुल कर्जा तथा सापट	६०२३	७७०४	८७०४		
कुल कर्जा नोक्सानी व्यवस्था/कुल कर्जा अनुपात (%) मा	३.३४	३.१८	८.५६		

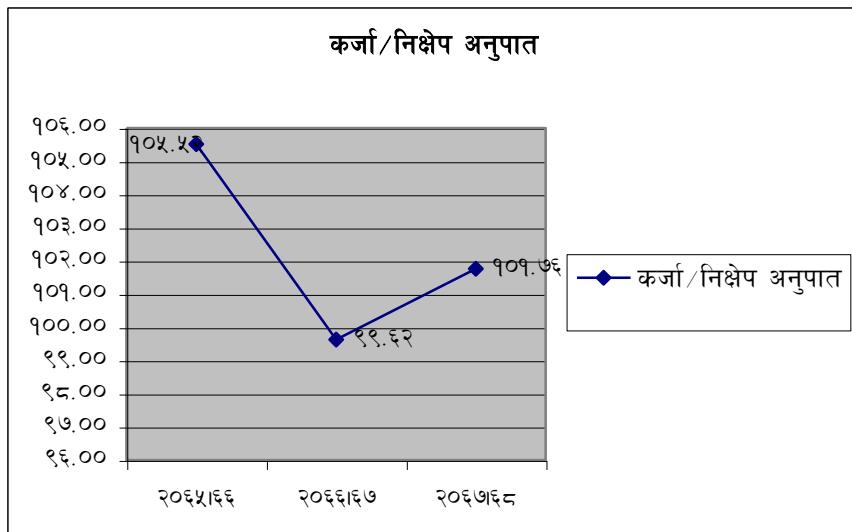
२०६८ आषाढमा वित्त कम्पनीहरूले सक्रिय कर्जामा रु.४६ करोड तथा निष्कृय कर्जामा रु.६९९ करोड गरी कुल कर्जामा रु. ७४५ करोड कर्जा नोक्सानी व्यवस्था गरेको देखिन्छ जुन २०६७ आषाढको कुल कर्जा नोक्सानी व्यवस्था रकम रु.२४५ करोड भन्दा २०४.०८ प्रतिशतले अधिक रहेको छ ।

१.१.६ कर्जा / निक्षेप अनुपात

रु करोडमा

विवरण	आ. व २०६५।६६	आ. व २०६६।६७	आ. व २०६७।६८	प्रतिशत परिवर्तन	
	(१)	(२)	(३)	(२-१)/(१)	(३-२)/(२)
कर्जा तथा सापट	६०२३	७७०४	८७०४	२७.९०	१२.९८
निक्षेप	५७०८	७७३३	८५५४	३५.४७	१०.६९
कर्जा/निक्षेप अनुपात (%) मा	१०५.५२	९९.६२	१०१.७६		
प्राथमिक पूँजी	१२६२	२०१५	१८४८		
कर्जा / (प्राथमिक पूँजी तथा निक्षेप) अनुपात (%) मा	८६.४१	७९.०२	८३.६८		

वित्त कम्पनीहरूको समग्र कर्जा/निक्षेप अनुपात २०६८ आषाढमा १०१.७६ प्रतिशत पुगेको छ भने अघिल्लो वर्ष यस्तो अनुपात ९९.६२ प्रतिशत रहेको थियो । निक्षेपमा भएको बृद्धि भन्दा कर्जा तथा सापटमा भएको बृद्धि अधिक भएकोले अघिल्लो वर्षको तुलनामा आ.व. २०६७/६८ मा कर्जा/निक्षेपको अनुपात बढ्न गएको हो ।

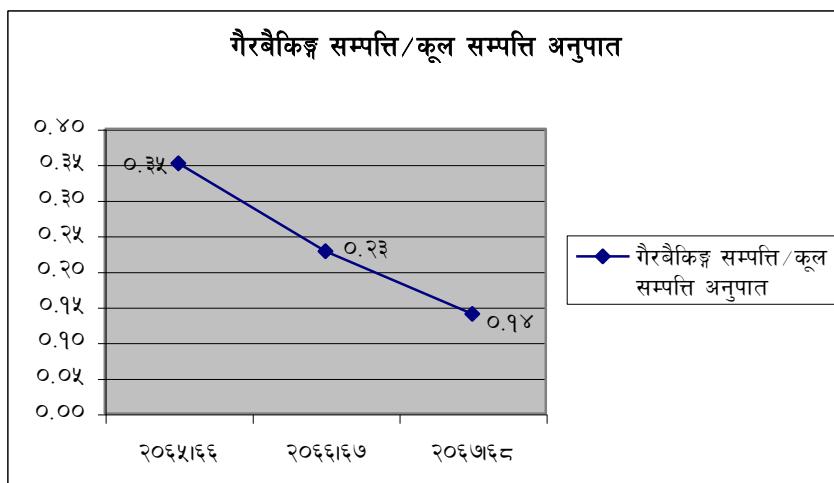

१.१.७ गैरबैंकिङ सम्पत्ति

रु. करोडमा

विवरण	आ.व. २०६५/६६	आ.व. २०६६/६७	आ.व. २०६७/६८	प्रतिशत परिवर्तन	
	(१)	(२)	(३)	(२-१)/(१)	(३-२)/(२)
गैरबैंकिङ सम्पत्ति	३०	२५	१८	(१८.६७)	(२८.००)
कूल सम्पत्ति	८५३७	१०९५९	१२४५८		
गैरबैंकिङ सम्पत्ति/कूल सम्पत्ति अनुपात (% मा)	०.३५	०.२३	०.१४		

वित्त कम्पनीहरुको गैरबैंकिङ सम्पत्तिमा आ.व. २०६७/६८ मा अघिल्लो आ.व.को तुलनामा २८.०० प्रतिशतले ह्रास आई रु. २५ करोडबाट रु. १८ करोडमा भरेको छ। आ.व. २०६५/६६ मा यस्तो सम्पत्ति रु. ३० करोड कायम रहेको थियो। यद्यपि कुल सम्पत्तिमा गैरबैंकिङ सम्पत्तिको अनुपात २०६६ आषाढमसान्तको ०.३५ प्रतिशतको तुलनामा २०६७ आषाढमसान्तमा ०.२३ प्रतिशत तथा २०६८ आषाढमसान्तमा ०.१४ प्रतिशतमा भरेको छ।

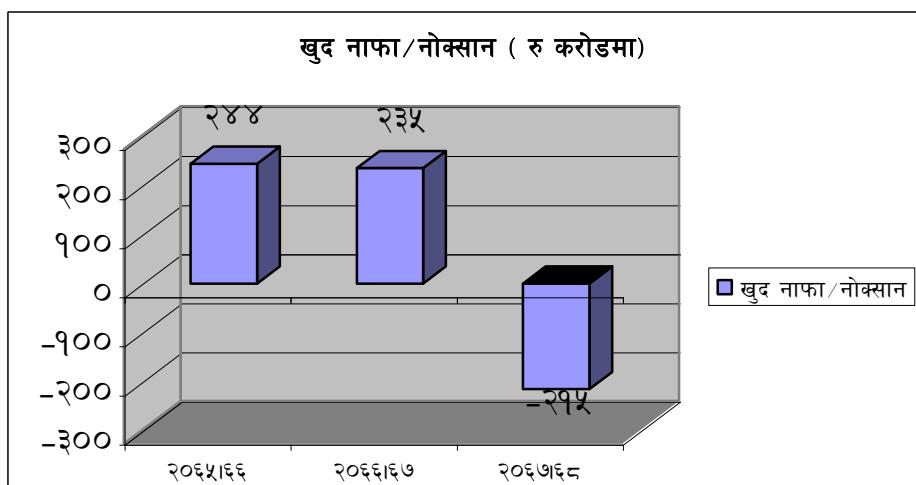

१.१.८ प्रतिफलको स्थिति

रु करोडमा

विवरण	आ. व २०६५।६६	आ. व २०६६।६७	आ. व २०६७।६८	प्रतिशत परिवर्तन	
	(१)	(२)	(३)	(२-१)/(१)	(३-२)/(२)
ब्याज आम्दानी	७०१	१०९६	१४४७	५६.३२	३२.०२
ब्याज खर्च	४३१	६२७	९३६	४५.३०	४९.२९
संचालन आम्दानी	७७९	१२१९	५८९	५६.४१	-५१.६७
खुद नाफा/नोक्सान	२४४	२३५	(२१५)	(३.६६)	(१९९.६०)

आ.व. २०६७/६८ मा वित्त कम्पनीहरुको खुद नोक्सानी रु. २१५ करोड भएको छ। अधिल्लो आ.व. मा वित्त कम्पनीहरु रु. २३५ करोडले खुद नाफाको अवस्थामा थिए। निष्कृय कर्जाको अनुपात संगै कर्जा नोक्सानी व्यवस्था बढ्नु, संचालन खर्च अधिक हुनु, संचालन आम्दानीमा गिरावट आउनु, ब्याज आम्दानीको वृद्धिदर न्यून हुनु आदि जस्ता कारण वित्त कम्पनीहरु खुद नोक्सानीको अवस्थामा रहेका हुन्।

१.१.९ तरलता

रु करोडमा

विवरण	आ. व २०६५/६६	आ. व २०६६/६७	आ. व २०६७/६८	प्रतिशत परिवर्तन	
	(१)	(२)	(३)	(२-१)/(१)	(३-२)/(२)
नगद	६९	९६	१२२	३९.९३	२७.०८
नेपाल राष्ट्र बैंक मौज्दात	२०७	२६२	२४३	२६.५७	-७.२५
अन्य बैंक/वित्तीय संस्थामा रहेको मौज्दात	१३८५	१८४८	१७२५	३३.४३	-६.६६
सरकारी सुरक्षणपत्रमा लगानी	७८	१२४	२३७	५८.९७	९९.९२
कुल तरल सम्पत्ति	१७३९	२३३०	२३२७	३३.९९	-०.१३
निक्षेप	५७०८	७७३३	८५५४		
तरल सम्पत्ति/कुल निक्षेप अनुपात (%) मा)	३०.४७	३०.९३	२७.२०		

२०६८ आषाढमसान्तमा अधिल्लो वर्षको तुलनामा वित्त कम्पनीहरुका तरल सम्पत्तिमा ०.९३ प्रतिशतले ह्लास आएको छ। अधिल्लो वर्ष तरल सम्पत्ति ३३.९९ प्रतिशतले बढेको थियो।

२०६८ आषाढमा वित्त कम्पनीहरुसंग रहेको नगद मौज्दातमा २७.०८ प्रतिशतले बढ्दि भएको छ भने सरकारी सुरक्षणपत्रमा लगानी ९९.९२ प्रतिशतले उल्लेख्य रूपमा बढेको छ।

वित्त कम्पनीहरुको आ. व. २०६७/६८ मा अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेको मौज्दातको अंश करिव ७४ प्रतिशत रहेको र अधिल्लो वर्षको तुलनामा वित्तीय क्षेत्रमा देखिएका संकूचन एवं समस्याका कारण बढ्दै गएको जोखिमले गर्दा ६.६६ प्रतिशतले यस्तो मौज्दात घटेको देखिन्छ।

वित्त कम्पनीहरुको संख्यात्मक बढ्दिका साथै शाखा सञ्जालसँगसँगै ए.टि.एम. सेवामा पनि प्रतिस्पर्धात्मकरूपले बढ्दि भएकाले नगद मौज्दातमा बढ्दि हुन गएको हो।

वित्त कम्पनीहरुको तरल सम्पत्ति कुल निक्षेप अनुपात आ.व. २०६७/६८ मा २७.२१ प्रतिशत रहेकोमा आ.व. २०६५/६६ र आ.व. २०६६/६७ मा यस्तो अनुपात कमशः ३०.४७ प्रतिशत तथा ३०.९३ प्रतिशत रहेको थियो

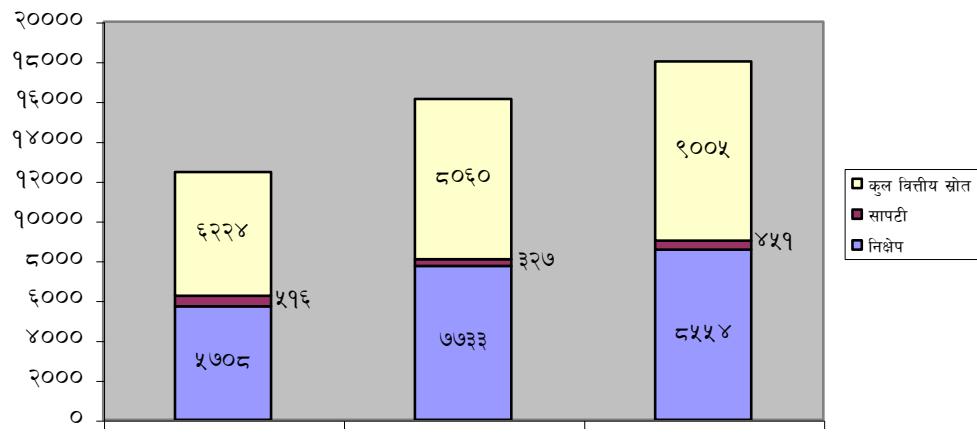
१.१.१० वित्तीय स्रोत (सापटी तथा निक्षेप) परिचालन

रु करोडमा

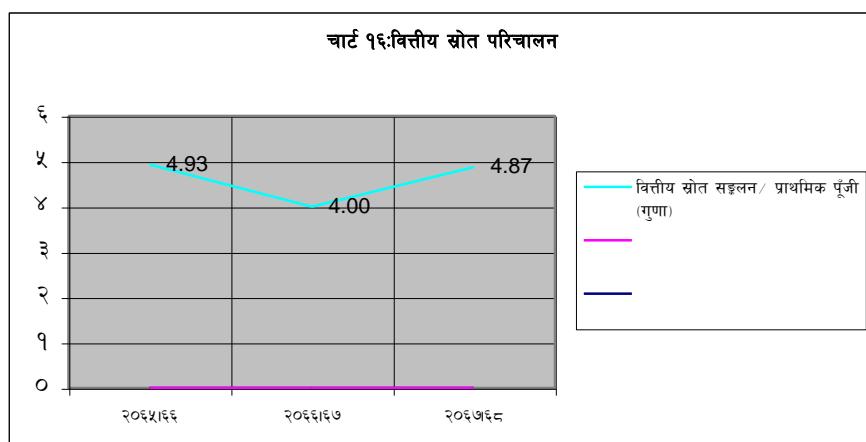
विवरण	आ.व २०६५/६६	आ.व २०६६/६७	आ.व २०६७/६८	प्रतिशत परिवर्तन	रु करोडमा
	(१)	(२)	(३)	(२-१)/(१)	
निक्षेप	५७०८	७७३३	८५५४	३५.४८	१०.६९
सापटी	५१६	३२७	४५१	(३६.६३)	३७.९२
कुल वित्तीय स्रोत	६२२४	८०६०	९००५	२९.५०	११.७२
प्राथमिक पूँजी	१२६२	२०१५	१८४८		
वित्तीय स्रोत सङ्कलन/प्राथमिक पूँजी (गुणा)	४.९३	४.००	४.८७		

२०६८ आषाढ मसान्तमा वित्त कम्पनीहरूको निक्षेप रु. ८५५४ करोड र सापटी रु. ४५१ करोड गरी जम्मा रु. ९००५ करोड कुल वित्तीय स्रोत रहेको देखिन्छ, जुन २०६७ आषाढको तुलनामा ११.७२ प्रतिशतले बढ्दि भएको हो। आ.व. २०६६/६७ मा अधिल्लो आ.व. को तुलनामा २९.५ प्रतिशतले कुल वित्तीय स्रोत बढ्न गई रु. ६२२४ करोडबाट रु. ८०६० करोड पुगेको थियो।

वित्तीय स्रोत परिचालन (रु करोडमा)

वित्तीय स्रोत सङ्कलन अनुपात २०६६ आषाढमा प्राथमिक पूँजीको ४.९३ गुणा भएकोमा २०६७ आषाढमा ४.०० गुणा र २०६८ आषाढमा ४.८७ गुणा रहेको छ।

२. वार्षिक साधारण सभाको प्रयोजनका लागि वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न स्वीकृति प्रदान गर्दा दिइएका निर्देशनहरु

यस विभागको सुपरीवेक्षकीय दायराभित्र रहेका वित्त कम्पनीहरूलाई संस्थाको वाह्य तथा आन्तरिक लेखा परीक्षण प्रतिवेदनका आधारमा गैरस्थलगत सुपरीवेक्षण गरी वार्षिक साधारणसभा प्रयोजनका लागि वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न स्वीकृति प्रदान गर्दा दिइएका मुख्य निर्देशनहरु देहाय बमोजिम रहेका छन्।

२.१ नेपाल आवास फाइनान्स लिमिटेड, तिनकुने, काठमाडौं

१. भल्ट, काउन्टर, र क्यास इन ट्रान्जिटको वीमा समयभित्रै नवीकरण गर्न।
२. सण्डी केडिटर्स् र डेब्टर्स्‌मा रहेको बक्यौता रकम फर्द्धयौट गरी जानकारी दिनुहुन।
३. निक्षेपमा प्रदान गर्ने प्रकाशित व्याज दरमा ०.५ प्रतिशत बिन्दुसम्म बढाउन सक्न निर्देशनको पालना गर्न।
- ४ क्षेत्रगत कर्जा जोखिम नियन्त्रण गर्न आन्तरिक नीति नियमको व्यवस्था गरी क्षेत्रगत कर्जा सघनताको अनुगमन गर्न।
५. निक्षेप खाता खोल्दा ग्राहक पहिचान कार्यविधिको पूर्ण रूपले पालना गर्न।
६. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गर्न।

२.२ नेपाल फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड पुतलिसडक, काठमाडौं

१. कर्जा प्रवाह गर्दा संस्थाको कर्जा नीतिमा उल्लेख भएका सम्पूर्ण प्रकृया पुरा गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्नु हुन।
२. यस बैंकको निर्देशन विपरित यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शेयरमा रहेको लगानी बिक्री गरी जानकारी दिनु हुन।
३. यस बैंकबाट जारी गरिएको एकीकृत निर्देशनको इ.प्रा निर्देशन नं. २ को बुदा ११ अनुरूप हुनेगरी गैरबैंकिङ सम्पत्तिहरु यथासक्य चाडो बिक्री गर्न।
४. संस्थाको ग्राहक पहिचान मार्गदर्शनमा उल्लेख भए अनुसार ग्राहकको फोटो, नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि जस्ता आवश्यक कागजात अनिवार्य रूपमा लिई तथा सम्पूर्ण प्रक्रिया पुऱ्याएरमात्र निक्षेप खाता खोल्ने गर्न।
५. कर्जा सुरक्षण बापत लिईएको घरजग्गाको धितोको बजार मूल्याङ्कनको ६० प्रतिशतको सीमा भित्र रही कर्जा प्रवाह गर्न।
६. जोखिम व्यवस्थापन नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न तथा सोही नीति बमोजिम जोखिम व्यवस्थापन समिति गठन गर्न।
७. लेखापरीक्षकहरुले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गरी पुनः नदोहोरिने व्यवस्था मिलाउन।

२.३ एनआइडिसि क्यापिटल मार्केट्स लिमिटेड कमलपोखरी, काठमाडौं

१. नेपाल औद्योगिक विकास निगमको संस्थापक शेयर स्वामित्व विक्री गराई यस बैंकलाई जानकारी गराउनका साथै विक्री नभएको अवस्थामा यस बैंकबाट जारी गरिएको एकीकृत निर्देशन २०६८ को निर्देशन नं.१० को बुँदा नं. १९ अनुरूप हकप्रद शेयर/नगद लाभांश वितरण नगर्न, बोनश शेयरलाई रोक्का राख्न र रोक्का राखिएका बोनश शेयर लगायत सबै क्रस होल्डिङ विक्री (divest) गरे पछि मात्र नगद लाभांश फुकुवा गर्न ।
२. बासलात बाहिरको कारोबार सम्बन्धी कार्यविधि, कर्जा अपलेखन सम्बन्धी नीति, कर्जा असुली सम्बन्धी कार्यविधि तर्जुमा गरी पेश गर्नु हुन ।
३. संस्थाका संस्थापक, संचालक र व्यवस्थापनसंग संलग्न ग्राहकहरुको पहिचान गर्ने कार्यविधि तयार गर्न ।
४. कर्जा प्रवाह गर्दा क्षेत्रगत रूपमा पहिचान गरी आर्थिक क्षेत्रको आधारमा कर्जा वर्गीकरण गर्न ।
५. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन २०६८ को निर्देशन नं.१७ मा भएको व्यवस्था अनुसार विपन्न वर्गमा तोके बमोजिम अनिवार्य रूपमा कर्जा प्रवाह गर्नुका साथै, सो सम्बन्धी कर्जा प्रवाह कार्यविधि समेत तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याई यस बैंकलाई जानकारी गराउन ।
६. लामो समयसम्म हिसाब मिलान हुन नसकेको भुक्तानी दिन बाँकी रकम, सण्डी डेटर्स तथा क्रेडिटर्स हिसाब मिलान गरी सो को विवरण पेश गर्न ।
७. कर्जा प्रवाह गर्दा संस्थाको कर्जा नीतिमा उल्लेख भएका सम्पूर्ण प्रकृया पुरा गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्न ।
८. यस बैंकबाट जारी गरिएको एकीकृत निर्देशनको इ.प्रा निर्देशन नं. २को बुदा ११ अनुरूप हुनेगरी गैरबैंकिङ सम्पत्तिहरु यथासक्य चाडो विक्री गर्न ।
९. संस्थाको वितरण नभएको लाभांश तथा भुक्तानी गर्न बाँकी निक्षेपको सम्बन्धमा यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन २०६८ को निर्देशन १६को ३(४) बमोजिम राष्ट्रिय स्तरको पत्रिकामा सूचना प्रकाशित गरी सोको छविचित्र पेश गर्न ।
१०. जोखिम व्यवस्थापन नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न तथा सोही नीति बमोजिम जोखिम व्यवस्थापन समिति गठन गर्न ।
११. लेखापरीक्षकहरुले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गरी पुनः नदोहोरीने व्यवस्था मिलाउन ।

२.४ अन्तर्पुर्ण फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड पुतलीसडक, काठमाडौं

१. कर्जाको सदुपयोगिता निरीक्षण गरी सोको प्रतिवेदन र आयस्रोत प्रमाणित हुने कागजातहरु सम्बन्धित कर्जा फाइलमा समावेश गर्नुका साथै आवश्यक सम्पूर्ण प्रक्रिया पूरा गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्ने गर्न ।
२. निक्षेप खाता खोल्दा ग्राहक पहिचान कार्यविधिको पूर्ण रूपले पालना गर्न ।
३. २० ठूला निक्षेपकर्ताहरुको निक्षेपको अंश २० प्रतिशत रहेकोले निक्षेप एकाग्रता जोखिम न्युनीकरण गर्न ।
४. क्रृणी कम्पनीको नेटवर्थ भन्दा बढी कर्जा प्रवाह गर्दा कम्पनी ऐनको दफा १०५ अनुसार कम्पनीको शेयर होल्डरबाट कर्जा लिने सम्बन्धमा विशेष प्रस्ताव पास भएको निर्णयको

प्रतिलिपि लिने गर्न ।

५. कर्जाको प्रकृति अनुसार कर्जा वर्गीकरण गरी तथा शीर्षक कायम गरी सोही अनुरूप मात्र लेखांकन गर्न ।
६. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गर्न ।

२.५ मर्केन्टाइल फाइनान्स कम्पनी, बीरगञ्ज

१. संस्थाले स्वैच्छिक खारेजीको लागि मिति २०६८।७।७ मा अनुरोध गरेकोमा यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागको मिति २०६८।१।२ को पत्रबाट सो कारवाहीको प्रकृयामा रहेको जानकारी गर्न ।
२. यस बैंकको एकीकृत निर्देशन, २०६८ अनुसार फाइनान्स कम्पनीहरु ('ग' वर्ग) ले २०७० आषाढ मसान्तभित्र चुक्तापूँजी रु.२० करोड पुऱ्याउन २०६४ आषाढ मसान्तलाई आधार वर्षको रूपमा लिई आ.व. २०६४।६५ देखि हरेक वर्ष समानुपातिक दरले चुक्ता पूँजी वृद्धि गर्दै लैजानुपर्ने र सोही बमोजिम व्यावसायिक योजना/पूँजी योजना पेश गर्नुपर्ने निर्देशन दिइएकोमा संस्थाको २०६४ आषाढ मसान्तको चुक्ता पूँजी रु.१८००० हजार रहेको र २०६८ आषाढ मसान्तमा पनि रु १८००० हजार नै रहेको । सर्वसाधारणको लागि शेयर निस्काशन नगरेकोले र यस बैंकको निर्देशनानुसार समानुपातिक पूँजी कायम हुन नसकेको हुँदा मिति २०६७।१।०२ मा लाभांशमा रोक्का र निक्षेप संकलनमा रु.४,४९,९०,४९।४९।४ तथा कर्जा लगानीमा रु.७,३२,२९,१३५।४६ मा नबद्धने गरी प्रतिवन्ध लगाइएको हुँदा सोही बमोजिम गर्न ।
३. यस बैंकबाट जारी गरिएको एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं १० (७) बमोजिम अध्यक्ष तथा प्रबन्ध संचालक ओमप्रकाश सिकरिया (अंश ३७.५ प्रतिशत) र संस्थापक श्री गोपीकृष्ण सिकरिया (अंश ३७.५ प्रतिशत)ले धारण गरेको संस्थापक शेयर १५ प्रतिशतको सीमाभन्दा बढी भएकोमा उक्त शेयर ५ वर्षभित्र विक्री वितरण गरी सीमाभित्र ल्याइनसकेको हुँदा तोकिएको सीमाभित्र कायम नरहेसम्म नगद लाभांश, बोनश शेयर र हकप्रद शेयरमा सहभागी हुन बन्देज लगाइएको छ ।
४. बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा १२(१) अनुरूप हुने गरी संचालक समिति पुनर्गठन गर्न ।
५. वासलात वाहिरका कारोबार सम्बन्धी नीति, संस्थागत सुशासन सम्बन्धी नीति, संचालक समिति तथा प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलाई लागु हुने आचार संहिता प्रचलित कानून तथा निर्देशनको अधीनमा रही तर्जुमा गर्न तथा लागु गर्न ।
६. कर्जा प्रवाह गर्दा आवश्यक सम्पूर्ण कागजात लिनको साथै संस्थाको कर्जा नीति अनुसार आवश्यक प्रकृया पुऱ्याएर मात्र कर्जा प्रवाह गर्न तथा कर्जा प्रवाह पछि सदुपयोगिता निरीक्षण गरी सो सम्बन्धी प्रतिवेदन सम्बन्धित फाइलमा राख्ने गर्न ।
७. संस्थाको संचालन सम्बन्धी कार्यहरु एवं लेखा कम्प्युटराइज्ड (Computerized) गर्न ।
८. बीमायोग्य स्थिर सम्पत्तिको बीमा गर्न तथा बीमाको सीमा भन्दा बढी हुने रकम सेफ तथा काउन्टरमा मौज्दात नराख्न ।
९. यस बैंकको परिपत्र नं.२ मिति २०६८।४।२ अनुसार प्राकृतिक व्यक्तिको नाममा संस्थामा बचत तथा मुद्रती खातामा रहेको रु.२ लाख सम्मको निक्षेप (निक्षेप तथा सुरक्षण निगमसंग) सुरक्षण गराउनुपर्ने व्यवस्थाको पालना गर्न ।

१०. लेखापरीक्षकहरुले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गरी पुनः नदोहोरिने व्यवस्था मिलाउन ।

२.६ युनियन फाइनान्स लिमिटेड

१. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं ८ को १ बमोजिम सञ्चालक समितिबाट स्वीकृत गराई लगानी नीति तर्जुमा गरी जानकारी दिनु हुन ।
२. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन २०६८ को निर्देशन नं १० को वुँदा नं ७ बमोजिम यस बैंकबाट इजाजतप्राप्त त्यस संस्थाको संस्थापक शेयरमा १५ प्रतिशत भन्दा बढी लगानी गर्ने अल्पाइन ट्राभल्सलाई तोकिएको सीमाभित्र संस्थापक शेयर कायम नभएको अवस्थामा त्यस संस्थाबाट जारी हुने नगद लाभांस तथा बोनश शेयर रोक्का राखी संस्थाबाट जारी हुने हकप्रद शेयरमा सहभागी हुन वन्देज लगाइएको व्यवस्थाको परिपालना गर्नु हुन ।
३. कर्जा नीतिमा उल्लेख भएको प्रकृया पुरा गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्नु हुन ।
४. संस्थाको कुल निक्षेपमा ठुला १० निक्षेपकर्ताको अंश ३८ प्रतिशत रहेकोले निक्षेप एकाग्रता जोखिम कम गर्नु हुन ।
५. Know Your Customer Policy मा उल्लेख भएका प्रावधानहरुको परिपालना गर्नु हुन ।
६. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं ५ को वुँदा नं २(५) बमोजिम कर्जा तथा निक्षेप र प्राथमिक पूँजी अनुपात यस बैंकबाट तोकिएको ८० प्रतिशतको सीमा भित्र कायम गर्नु हुन ।
७. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं ३ को ७ बमोजिम संस्थाले समुहगत कर्जाको विवरण तर्जुमा गरी यस बैंकको नियमन विभाग तथा सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा प्रत्येक ६ महिनामा अनिवार्य रूपमा पठाउने गर्नु हुन ।
८. संस्थाले युनियन मनि ट्रान्सफर संग रु ११,११ हजार असुल गर्न बाँकी देखिएकोले उक्त रकम असुल गरी जानकारी दिनु हुन तथा लामो समय सम्म बाँकी वक्यौता राखी कारोबार नगर्नु हुन ।
९. लेखापरीक्षकहरुले औल्याएका अन्य कैफियत सुधार गरी पुनः नदोहोरिने व्यवस्था मिलाउनु हुन ।

२.७ गोरखा फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड

१. बासलात बाहिरका कारोबार सम्बन्धी नीति तर्जुमा गरी जानकारी दिनु हुन ।
२. कर्जा नीतिमा उल्लेख भएको प्रकृया पुरा गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्नु हुन ।
३. संस्थाको कुल निक्षेपमा ठुला १० निक्षेपकर्ताको अंश ४० प्रतिशत रहेकोले निक्षेप एकाग्रता जोखिम कम गर्नु हुन ।
४. नियमानुसार हास कट्टी गर्नु हुन र विदा वापत रु १० लाख ७९ हजार व्यवस्था गरी जानकारी दिनु हुन ।
५. रियल स्टेट शीर्षक तर्फ अन्य रियल स्टेट कर्जामा (जग्गाजमीन खरिद तथा प्लटिंग कर्जा समेत) कुल कर्जा तथा सापटको १९ प्रतिशत लगानी भई २०६८ आषाढ मसान्तमा तोकिएको सिमा भन्दा बढी लगानी भएकोले उक्त लगानीलाई तोकिएको सीमा भित्र ल्याउनु हुन ।
६. कुल कर्जामा निष्कृय कर्जाको अनुपात ५ प्रतिशत भन्दा बढी रहेकाले उक्त निष्कृय कर्जाबाट

उत्पन्न हुन सक्ने जोखिम तर्फ सञ्चालक समिति तथा व्यवस्थापन संजग रहनु हुन ।

७. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियत सुधार गर्नु हुन ।

२.८ पश्चिमाञ्चल फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड, बुटवल, रुपन्देही

१. यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुलाई जारी गरिएको एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं. ३ को बुँदा ७ बमोजिम एकल ग्राहक वा आपसी सम्बन्ध भएका ग्राहकहरुको अभिलेख यस बैंकको सम्बन्धित विभागहरुमा पठाउन ।
२. कर्जा प्रवाह गर्दा आवश्यक सम्पूर्ण कागजात लिनको साथै संस्थाको कर्जा नीति अनुसार आवश्यक प्रकृया पुऱ्याएर मात्र कर्जा प्रवाह गर्न । साथै, कर्जा प्रवाह पछि सदुपयोग भए/नभएको यकिन गर्न निरीक्षण गरी सो सम्बन्धी प्रतिवेदन सम्बन्धित फाइलमा राख्न ।
३. यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुलाई जारी गरिएको एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं. १९ ग्राहक पहिचान सम्बन्धी कार्यविधि तर्जुमा गरी लागु गर्न ।
४. यस बैंकबाट जारी गरिएको एकीकृत निर्देशनको निर्देशन नं. १५ को बुँदा ३ अनुरूप प्रकाशित व्याजदर भन्दा शुन्य दशमलव पाँच प्रतिशत बिन्दूको सीमाभित्र रही निक्षेपमा व्याज दर प्रदान गर्न ।
५. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं १२ बमोजिम नियमित रूपमा कर्जा सूचना केन्द्रलाई कर्जा सूचना पठाउन ।
६. यस बैंकबाट जारी गरिएको एकीकृत निर्देशनको निर्देशन नं. २ को बुदा ११ अनुरूप हुनेगरी गैरबैंकिङ सम्पत्तिहरु यथासक्य चाडो विक्री गर्न ।
७. संस्थाको वितरण नभएको लाभाशंको सम्बन्धमा यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन २०६८ को निर्देशन १६ को बुँदा ३(४) बमोजिम राष्ट्रिय स्तरको पत्रिकामा सूचना प्रकाशित गरी सोको छविचित्र पेश गर्न ।
८. यस बैंकबाट जारी गरिएको एकीकृत निर्देशन -२०६८ को निर्देशन नं. २ बमोजिम हुनेगरी कर्जा वर्गीकरण तथा नोक्सानीको व्यवस्था गर्न ।
९. लेखापरीक्षकहरुले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गरी पुनः नदोहोरिने व्यवस्था मिलाउन ।

२.९ नेपाल हाउजिङ एण्ड मर्चेण्ट फाइनान्स लिमिटेड

१. बासलात बाहिरको कारोबार, सूचना प्रविधि तथा जोखिम व्यवस्थापन नीति तर्जुमा गरी जानकारी दिनु हुन ।
२. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन २०६८ को निर्देशन नं. ६ को बुँदा नं ५ मा उल्लेख भएको उत्तरदायित्व बहन गर्न सक्ने गरी लेखापरीक्षण समितिलाई सक्रिय बनाउनु हुन ।
३. संस्थापक, सञ्चालक तथा उच्च व्यवस्थापनसंग सम्बन्धित व्यक्तिगत विवरण अद्यावधिक गर्नु हुन ।
४. विपन्न वर्ग कर्जा उपयोगिता अनुगमनको व्यवस्था गर्नु हुन ।
५. रियल स्टेटमा तोकिएको सीमाभन्दा बढी हुने गरी लगानी गरेकोमा बढी हुने गरी लगानी गरेको रकमलाई तोकिएको सीमाभित्र ल्याउनु हुन ।
६. कर्जा प्रवाह गर्दा कर्जा नीतिमा उल्लेख भएका प्रकृया पुरा गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्नु हुन ।

७. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं ३ को ७ बमोजिम इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले एउटा ग्राहक वा आपसी सम्बन्ध भएका ग्राहकहरुको अभिलेख अर्धवार्षिक रूपमा तयार गरी एक महिनाभित्र यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग तथा सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पठाउने व्यवस्था गर्नु हुन ।
८. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं २ को ९(२) बमोजिम पुनरसंरचना गरेको कर्जामा कायम गर्नुपर्ने नोक्सानी व्यवस्था अन्तर्गत रु.१,३०,६५ हजार कर्जा नोक्सानी व्यवस्था थप गर्नु हुन ।
९. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियत सुधार गर्नु हुन ।

२.१० युनिभर्सल फाइनान्स लिमिटेड : विजनेस डेभलपमेन्ट बैंकसंग मर्ज भइसकेको ।

२.११ गुडविल फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड

१. कर्जा प्रवाह/नवीकरण गर्नु पूर्व ऋणीको आयस्रोतको प्रमाणिक विवरण लिई सोको आधारमा वित्तीय स्थितिको विश्लेषण गर्न, प्रवाहित कर्जाको सदुपयोगिताको निरीक्षण गर्न तथा विपन्नवर्ग कर्जा तोकिएको क्षेत्रमा प्रवाहित भए/नभएको अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाउन ।
२. संस्थाको आर्थिक विनियमावलीले निर्धारित गरेको समय सीमाभित्र बजेट तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाउन ।
३. रियल स्टेट तथा घरजग्गा क्षेत्रमा यस बैंकको एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं.३(११) को ४(ग) मा तोकिएको सीमाभन्दा रु.२५,६९,९६ हजार बढी लगानी गरेको पाइएकोले जोखिम भारित सम्पति गणना गर्दा १५० प्रतिशत जोखिम भार कायम गर्न ।
४. वासलात बाहिरको कारोबार सञ्चालन नीति, लगानी नीति, आन्तरिक लाखा परिक्षण निर्देशिका, ग्राहप पहिचान मार्गदर्शन आदि नीति तथा कार्यविधिहरु तयार/कार्यान्वयन गर्न ।
५. संस्थाको व्यवसायमा आउनसक्ने विभिन्न प्रकारका जोखिमहरुको न्युनीकरणका लागि आवश्यक जोखिम व्यवस्थापन नीति तथा जोखिम व्यवस्थापन समितिको तर्जुमा तथा गठन गर्न ।
६. संस्थाका स्थीर सम्पत्तिहरुको अभिलेख व्यवस्थित गर्नका साथै आवधिक रूपमा त्यस्ता सम्पत्तिहरुको भौतिक परीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउन ।
७. संस्थाका सञ्चालकहरु, संस्थापकहरु र उच्च ओहदामा रहेका कर्मचारीहरुको पारिवारिक तथा व्यवसायिक संलग्नता सम्बन्धी विवरण विस्तृत रूपमा तयार गरी अध्यावधिक गर्न ।
८. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गरी पुनः नदोहोरिने व्यवस्था मिलाउन ।

२.१२ सिद्धार्थ फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड भैरहवा, रुपन्देही

१. संस्थाको व्यवसायमा आउनसक्ने विभिन्न प्रकारका जोखिमहरुको न्युनीकरणका लागि आवश्यक जोखिम व्यवस्थापन नीति तथा जोखिम व्यवस्थापन समितिको तर्जुमा तथा गठन गर्न ।
२. वासलात बाहिरको कारोबार सञ्चालन नीति, लगानी नीति, दैनिक कार्यसञ्चालन निर्देशिका, निक्षेप परिचालन नीति, शाखा कार्यालय सञ्चालन नीति, वासलात बाहिरको कारोबार

सञ्चालन नीति, सम्पत्ति दायित्व व्यवस्थापन नीति आदि नीति तथा कार्यविधिहरु तयार/कार्यान्वयन गर्ने ।

३. कर्जा प्रवाह/नवीकरण गर्नु पूर्व धितोमा रहेको सम्पत्तिको सही रूपमा मूल्यांकन गर्ने गर्न, बीमा योग्य सम्पत्तिको अनिवार्य रूपमा बीमा गर्न तथा यथासमयमा नवीकरण गर्न, प्रवाहित कर्जाको सदुपयोगिताको निरीक्षण गर्ने ।
४. संस्थाका स्थीर सम्पत्तिहरुको अभिलेख अध्यावधिक गर्नका साथै आवधिक रूपमा त्यस्ता सम्पत्तिहरुको भौतिक परिक्षण गर्ने ।
५. प्राथमिक पूँजीको शतप्रतिशत भन्दा बढी कर्जा प्रवाह गरेका क्षेत्रहरुका सम्बन्धमा यस बैंकको निर्देशन बमोजिम वर्षको सुरुमा सञ्चालक समितिवाट आवश्यक निर्णय गरी जानकारी गराउन ।
६. भुक्तानी दिन बाँकी लाभांशका सम्बन्धमा यस बैंकको एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं. १६ का. ३(४) बमोजिम राष्ट्रिय स्तरको पत्रिकामा सूचना प्रकाशित गरी सोको जानकारी गराउन ।
७. लेखापरीक्षकहरुले ऑल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गरी पुनः नदोहोरिने व्यवस्था मिलाउन हुन ।

२.१३ श्री इन्डेष्टमेण्ट एण्ड फाइनान्स कं. लि.(वित्तीय संस्था) डिल्लीबजार, काठमाडौं

१. स्थीर सम्पत्तिहरुको भौतिक परीक्षण आवधिक रूपमा गरी रेकर्ड राख्ने गर्ने ।
२. कर्जा प्रवाह गर्दा परियोजना विश्लेषण, कर्जाको साँवा तथा व्याज भुक्तानी गर्न सक्ने आयस्रोत प्रमाणित हुने कागजातहरुको विश्लेषण, तथा कर्जा प्रवाह पश्चात् सदुपयोगीता निरीक्षण गर्न तथा कर्जाको उपयोग अनुसार सम्बन्धित शीर्षकमा लेखाँकन गर्ने ।
३. लामो समय अगाडि देखि सकार गरीएका गैरबैंकिङ सम्पत्तिहरु यथाशक्य छिटो बिक्री गर्ने ।
४. आन्तरिक लेखापरीक्षण त्रैमासिक रूपमा गर्ने ।
५. यस बैंकको निर्देशन अनुसार सम्पत्ति तथा दायित्व व्यवस्थापन समिति गठन गर्ने ।
६. संस्थाको दायित्व सिर्जना भैसकेको सञ्चित विदा वापत प्रदान गर्नुपने रकम प्रत्येक वर्षको नाफा नोक्सान हिसावमा खर्च लेखी व्यवस्था गर्ने ।
७. निक्षेप खाता खोल्दा ग्राहक पहिचान कार्यविधिको पूर्ण रूपले कार्यान्वयन गर्ने ।
८. निक्षेपमा रहेको अधिकेन्द्रित जोखिम न्यून गर्ने ।
९. लेखापरीक्षकले ऑल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गर्ने ।

२.१४ इन्वेष्टा फाइनान्स लि. (वित्तीय संस्था) बीरगञ्ज

१. संस्थाले स्वेच्छिक खारेजीको लागि अनुरोध गरेकोमा बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागको मिति २०६९।१०।२६ को पत्रबाट सो कारबाहीको प्रक्रियामा रहेको जानकारी गराइन्छ ।
२. यस बैंकको एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं. २१ को बुँदा नं. ३ उपबुँदा (२) बमोजिम 'ग' वर्गका वित्तीय संस्थाहरुले २०७० आषाढ मसान्तभित्र चुक्तापूँजी रु. २० करोड पुऱ्याउन

२०६४ आषाढ मसान्तलाई आधार वर्षको रुपमा लिई आ.व.२०६४/६५ देखि हरेक वर्ष समानुपातिक दरले पूँजी वृद्धि गर्दै लैजानुपर्ने र सोही बमोजिम पूँजी योजना पेश गरी कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिइएकोमा २०६८ आषाढ मसान्तमा संस्थाको रु.२,४०,०० हजारमात्र चुक्तापूँजी रहेको र कम्पनीले हालसम्म सर्वसाधारणमा शेयर निष्कासन नगरेकोले हालसम्म समानुपातिक पूँजी कायम हुन नसकेको हुँदा मिति २०६७११०२ मा लाभांशमा रोक्का र निक्षेप संकलन रु.१,२८,५०,०००।- मा नबढने गरी तथा कर्जा लगानीमा रु.६,३७,९०,०७७०८ मा नबढने गरी प्रतिबन्ध लगाइएको हुँदा सोही बमोजिम गर्नु गराउनुहुन ।

३. यस बैंकको निर्देशन विपरित संस्थाका अध्यक्ष राजेन्द्र कावरा (३३.२८ प्रतिशत), सञ्चालक दिपंकर कावरा (३२.४४ प्रतिशत), संस्थापकहरु आत्माराम कावरा (१६.६४ प्रतिशत) र हरिनारायण कावरा (१६.६४ प्रतिशत) का नाममा संस्थापक शेयर स्वामित्व १५ प्रतिशतभन्दा बढी भएकोमा उक्त शेयर ५ वर्षभित्र विक्री वितरण गरी सीमाभित्र ल्याइनसकेको हुँदा तोकिएको सीमाभित्र कायम नरहेसम्म नगद लाभांश, बोनश शेयर र हकप्रद शेयरमा सहभागी हुन बन्देज लगाइएको छ ।
४. बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा १२(१) बमोजिम सञ्चालक समिति पुनरगठन गर्न ।
५. कर्जा लगानी गर्दा अपनाउनु पर्ने आवश्यक प्रकृयाहरु जस्तै: ऋणीको आयश्रोत खुलाउने, धितो मूल्यांकन गर्ने, वीमा गराउने आदि जस्ता प्रकृयाहरु पूरा गर्न दिएको पूर्व निर्देशन पालना नहुनुको कारण स्पष्ट गर्न ।
६. संस्थामा आउन सक्ने कर्जा सम्बन्धी जोखिम, बजार जोखिम, कार्य सञ्चालन जोखिम, व्याजदर एवं तरलता सम्बन्धी जोखिम मापन, अनुगमन तथा न्यूनीकरण गर्न जोखिम व्यवस्थापन समिति तथा जोखिम व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नीति, प्रक्रिया र मार्गदर्शन तर्जुमा/कार्यान्वयन गर्न ।
७. सम्पत्ति दायित्व व्यवस्थापन नीति, व्यवस्थापन सूचना प्रणाली नीति, क्षेत्रगत कर्जा सम्बन्धी नीति, सूचना प्रविधि नीति, निक्षेप परिचालन नीति आदि तर्जुमा/कार्यान्वयन गर्न ।
८. यथाशिष्ट संस्थाको दैनिक कार्यसञ्चालन Manual System बाट हटाई पूर्ण Computerise System मा परिवर्तन गर्न ।
९. यस बैंकको परिपत्र नं.२ मिति २०६८।०४।१२ को परिपत्र अनुसार प्राकृतिक व्यक्तिको नाममा संस्थामा बचत तथा मुद्रित खातामा रहेको रु. २ लाखसम्मको निक्षेप, निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण निगमसँग सुरक्षण गराउनु पर्ने व्यवस्थाको पालना गर्न ।
१०. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गरी पुनः नदोहिने व्यवस्था मिलाउन ।

२.१५ यती फाइनान्स लिमिटेड

१. एकल ग्राहक वा आपसी सम्बन्ध भएका ग्राहकहरुको विवरण पहिचान गर्ने प्रभावकारी संयन्त्र प्रणालीमा नै विकास गराई पूर्ण र अद्यावधिक आपसी सम्बन्ध भएका ग्राहकको विवरण पहिचान गर्नु हुन ।
२. घोषणा गरेको ५ वर्ष नाधिसकेको वितरण गर्न बाँकी लाभांश रु.७६,२२७।९५ कम्पनी ऐन, २०६३ दफा १८२ (९) बमोजिम “लगानीकर्ता सुरक्षण कोष” मा जम्मा गर्ने व्यवस्था मिलाउनु हुन ।

३. व्यवसाय वा फर्मको लेखापरीक्षण भएको वित्तीय विवरण, फर्म दर्ता नवीकरण पत्र, कर चुक्ता प्रमाणपत्र, वीमा नवीकरण पत्र, स्थलगत निरीक्षण रिपोर्ट, ऋणीको आयश्रोत पुष्टि हुने कागजात आदि लिई सो आधारमा ऋण उपयोगिता एवं भुक्तानी सम्भाव्यता विश्लेषण गरी कर्जा प्रवाह/नवीकरण गर्नु हुनका साथै कर्जा प्रवाह पश्चात सदुपयोगिता निरीक्षण गर्ने गर्नु हुन ।
४. ग्राहक पहिचान मार्गदर्शन अनुरूप ग्राहकको फोटो, नागरिकता प्रमाणपत्र जस्ता आवश्यक कागजात अनिवार्य रूपमा लिई तथा सम्पूर्ण प्रक्रिया पुऱ्याई निक्षेप खाता खोल्ने गर्नु हुन ।
५. पछिल्ला मितिका चेकहरु भुक्तानी हुने, एउटा व्यक्तिले जम्मा गरेको रकम अर्कोको खातामा जम्मा गरी पुनः सण्डीमा खर्च लेखी खास व्यक्तिको खातामा जम्मा गरिदिने तर अर्कोबाट असुल भएको नहुने र रिकन्सीलेशन नियमित नहुने जस्ता कारणले संस्थाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर देखिएको हुँदा सुधारका लागि विशेष पहल गर्नु हुन ।
६. शाखाहरुमा स्थीर सम्पत्ति रजिस्टर खडा गर्ने र सम्पत्तिको भौतिक परीक्षण, कोडिङ र लोकेशन गर्ने गर्नका साथै रेमिट कम्पनीहरुसँगको कारोबार रिकन्सीलेशन कमसेकम मासिक रूपमा गर्नु हुन ।
७. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गर्नुहुनका साथै पुनः नदोहोरिने व्यवस्था मिलाउनु हुन ।

२.१६ स्टेण्डर्ड फाइनान्स लिमिटेड

१. संस्थामा आउन सक्ने कर्जा सम्बन्धी जोखिम, बजार जोखिम, कार्य सञ्चालन जोखिम, व्याजदर एवं तरलता सम्बन्धी जोखिम मापन, अनुगमन तथा न्यूनीकरण गर्न जोखिम व्यवस्थापन समिति बनाउन । साथै जोखिमको व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नीति, प्रक्रिया र मार्गदर्शन समेत बनाई कार्यान्वयन गर्न ।
२. सम्पति तथा दायित्व व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न ।
३. स्थीर सम्पत्तिहरुको सांकेतिकरण तथा नियमित रूपमा भौतिक परीक्षण गरी अभिलेख अद्यावधिक गर्न ।
४. गैर बैकिङ सम्पत्तिलाई यथाशक्य चाँडो बिक्री गर्ने व्यवस्था गर्न ।
५. संस्थाका दश ठूला निक्षेपकर्ताहरुको निक्षेप कुल निक्षेप दायित्वको ३६.३८ प्रतिशत रहेको र दश ठूला ऋणीहरुलाई प्रवाह गरेको कर्जा कुल कर्जा रकमको ३८.११ प्रतिशत रहेको देखिएको हुँदा भविष्यमा संस्थामा आउन सक्ने जोखिमतर्फ सजग रहन ।
६. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गर्न र पुनः नदोहोरिने व्यवस्था गर्न ।

२.१७ इन्टरनेशनल लिजिङ एण्ड फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड, नयाँ वानेश्वर, काठमाडौं

१. कर्जा प्रवाह गर्नु पूर्व ऋणीको आयश्रोत पुष्टि हुने कागजात र फर्म/कम्पनीको पछिल्लो आर्थिक वर्षसम्मको वित्तीय विवरण लिई सोको आधारमा ऋणीको ऋण तिर्न सक्ने सक्षमताको विश्लेषण गर्ने गर्न ।
२. कर्जा नीति, २०१० बमोजिम चालु पूँजी कर्जा दिदा अचत सम्पत्ति धितो अनिवार्य रूपमा लिने

गर्न तथा Second Hand Vehicle को धितोमा कर्जा प्रवाह गर्नु पूर्व गाडीको मूल्यांकन गराउने एवं कर्जा अधिकृत मार्फत गाडीको भौतिक परीक्षण गराउने व्यवस्था मिलाउन ।

३. धितोको Distress Value कायम गर्दा कर्जा नीति बमोजिम गर्न, कम्पनीलाई कर्जा दिदा बोर्डको माइन्यूट लिने गर्न, स्पष्ट प्रयोजनमा कर्जा प्रवाह गरी सोही अनुरूप उपयोग भए/नभएको यकिन गर्ने गर्न र अनिवार्य रूपमा कर्जा सूचना लिने, पूरा रकमको बीमा गराई सोको समयमै नवीकरण गराउने र संस्थाको नाममा गाडी नामसारी गर्ने गर्न ।
४. ग्राहक पहिचान मार्गदर्शन तर्जुमा गर्नका साथै निक्षेप खाता खोल्दा सो बमोजिमका आवश्यक कागजात लिने एवं सम्पूर्ण प्रक्रिया पूरा गर्ने गर्न ।

२.१८ महालक्ष्मी फाइनान्स लिमिटेड पुतलीसडक, काठमाडौं

१. बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २२ दफा २५ अनुरूप संचालकहरुको व्यक्तिगत फाईलमा कर चुक्ता प्रमाणपत्र लगायतका विवरण अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था मिलाउनु हुन ।
२. सेवा शुल्क सम्बन्धी यस बैंकको मिति २०६७।।।।। को मार्गदर्शन बमोजिम विभिन्न वचत खाताहरुमा दिइने व्याजदरको अन्तर २ प्रतिशतभन्दा बढी नहुने निर्णय गरी प्रकाशित गर्नु हुन ।
३. ग्राहक पहिचान मार्गदर्शन अनुरूप हुने गरी आवश्यक कागजात संलग्न गरी सम्पूर्ण प्रक्रिया पूरा गरेर मात्र निक्षेप खाता खोल्ने गर्न । साथै, ग्राहकले चेक नल्याएको अवस्थामा निवेदनको आधारमा भुक्तानी दिने व्यवस्थालाई निरुत्साहित गर्न ।
४. कतिपय अवस्थामा बन्द भैसकेका खाताहरुमा खाता बन्द पछि पनि System मा कारोबार भएको देखिएकोले System मा आवश्यक परिमार्जन गर्नु हुन ।
५. कर्जा प्रवाह/नवीकरण गर्नु पूर्व धितो मूल्यांकनको समान आधार अनुशरण गनका साथै कर्जा कागजातहरु व्यवस्थित, क्रमबद्ध र पूर्ण सुरक्षित हुने गरी फाईल अद्यावधिक गर्नु हुन ।
६. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गरी पूनः नदोहोरिने व्यवस्था मिलाउन ।

२.१९ भाजुरत्न फाइनान्स एण्ड सेभिङ्ग कम्पनी लिमिटेड कान्तिपथ, काठमाडौं

१. सम्पत्ति दायित्व व्यवस्थापन नीति, व्यवस्थापन सूचना प्रणाली नीति, क्षेत्रगत कर्जा सम्बन्धी नीति, सूचना प्रविधि नीति, निक्षेप परिचालन नीति, लेखा निर्देशिका आदि नीति तथा कार्यविधि तर्जुमा/कार्यान्वयन गर्न ।
२. संस्थामा आउन सक्ने विविध प्रकारका जोखिमहरुको मापन, अनुगमन तथा न्यूनीकरण गर्न जोखिम व्यवस्थापन समिति तथा त्यसको लागि आवश्यक नीति, प्रक्रिया र मार्गदर्शन समेत तर्जुमा/कार्यान्वयन गर्न ।
३. कर्जा प्रवाह/नवीकरण गर्नु पूर्व ऋणीको आयस्रोतको प्रामाणिक विवरण लिई सोको आधारमा वित्तीय स्थितिको विश्लेषण गर्न, विपन्नवर्गमा प्रवाहित कर्जाको तोकिएको क्षेत्रमा प्रवाहित भए/नभएको अनुगमन गर्न ।
४. संस्थाको कर्जा नीतिमा भएको व्यवस्था अनुसार कर्जाको धितोमा रहने सम्पत्तिको मूल्यांकन गर्ने व्यवस्था मिलाउन ।

५. एउटै व्यक्तिबाट एकभन्दा बढी व्यक्तिको व्यक्तिगत जमानी दिने कार्यलाई निरुत्साहित गर्न ।
६. संस्थाको दैनिक कार्यसञ्चालन मेनुअल प्रणालीबाट भइरहेकोले यसमा सुधार गरी पूर्ण कम्प्यूटराइज गर्न ।
७. चल्तीमा नरहेको खाता सम्बन्धी नीति तयार गर्न तथा निश्चित समयसम्म अचल रहेको निक्षेपलाई “चल्तीमा नरहेका खाता” का रूपमा प्रकाशित गर्न ।
८. यस बैंकको परिपत्र नं. २ मिति २०६८।०४।१२ को परिपत्र अनुसार प्राकृतिक व्यक्तिको नाममा संस्थामा बचत तथा मुद्रित खातामा रहेको रु. २ लाखसम्मको निक्षेप, निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण निगमसँग सुरक्षण गराउनु पर्ने व्यवस्थाको पालना गर्न ।
९. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं. १० को बँदा नं. ७ बमोजिम यस बैंकबाट इजाजतप्राप्त त्यस संस्थाको संस्थापक शेयरमा १५ प्रतिशत भन्दा बढी लगानी गर्नेहरुलाई तोकिएको सीमाभित्र संस्थापक शेयर कायम नभएको अवस्थामा त्यस संस्थाबाट जारी हुने नगद लाभांश तथा बोनस शेयर रोक्का राखी संस्थाबाट जारी हुने हकप्रद शेयरमा सहभागी हुन बन्देज लगाइएको व्यवस्थाको परिपालना गर्न ।
१०. पूँजी योजना अनुसार समानुपातिक चुक्तापूँजी कायम गर्न ।
११. लेखापरीक्षकहरुले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गरी पुनः नदोहोरिने व्यवस्था मिलाउन हुन ।

२.२० युनाइटेट फाइनान्स लिमिटेड दरवारमार्ग काठमाडौं

१. भुक्तानी पूर्जा (Withdraw Slip) को प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्न । यसको प्रयोग गर्नुपर्दा शुरूमै नम्बर अंकित गरी रजिस्टर खडा गरी व्यवस्थित र नियन्त्रित तवरले मात्र गर्न ।
२. ग्राहकको फोटो, नागरिकता प्रमाणपत्रका प्रतिलिपि जस्ता आवश्यक कागजात अनिवार्य रूपमा लिई ग्राहक पहिचान मार्गदर्शनको पालना गरेर मात्र निक्षेप खाता खोल्ने गर्न ।
३. इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुलाई जारी गरिएको एकीकृत निर्देशन, २०६८ निर्देशन १५ (३) अनुसार प्रकाशित व्याजदरको ०.५ प्रतिशतभन्दा बढी हुने गरी व्याजदर प्रदान नगर्ने व्यवस्थाको कडाईका साथ पालना गर्नु ।
४. कुल कर्जा तथा सापटको ४३.२१ प्रतिशत हायरपर्चेज र २५.२० प्रतिशत आवाशीय घर कर्जा र रियल स्टेट एवं आवाशीय घर कर्जा गरी ३१.५३ प्रतिशत कर्जा प्रवाह भएकोले कर्जा अधिकेन्द्रीत जोखिमप्रति सजग रहनु हुनका साथै रियलस्टेट र आवाशीय घर कर्जामा यस बैंकले २०६८ आषाढ मसान्तभित्र कायम गर्नुपर्ने गरी तोकेको ३० प्रतिशतभन्दा बढी कर्जा प्रवाह भएकोतर्फ ध्यानाकर्षण गराउन ।
५. संस्थाको प्रवन्धपत्र तथा नियमावलीमा चुक्ता पूँजीमा संस्थापक र सर्वसाधारण समूहको शेयर संरचना ५१:४९ रहेकोमा संस्थाको यथार्थ चुक्ता पूँजी ५९.९७ :४०.०३ रही फरक रहेको देखिएकोले सोमा एकरूपता ल्याउन ।
६. लेखापरीक्षकहरुले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गर्न तथा पुनः नदोहोरिने व्यवस्था गर्न ।

२.२१ एल्पिक एभरेष्ट फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड, सुन्धारा, काठमाडौं

१. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं. २१ को बुंदा नं. ३(२) बमोजिम समानुपातिक पूँजी बृद्धि सम्बन्धी निर्देशन गम्भरतापुर्वक पालना गर्न हुन ।

२. ऋणीको आयश्रोत प्रमाणित हुने कागजात, धितो जमानत दिने व्यक्ति तथा निजका अंशियारहरुको मञ्जुरीनामा, कर बुझाएको प्रमाण, कर्जा सूचना आदि जस्ता कागजात लिने गर्न र परियोजनाको विश्लेषण तथा कर्जा सदुपयोगिता निरीक्षण गर्न हुन ।
३. धितो रहेको जग्गाको सक्कल लालपूर्जा लिने गर्न र परियोजना शुरु भए पश्चात मात्र चालु पूँजी कर्जा प्रवाह गर्न हुन ।
४. निक्षेप दायित्वमा मुद्धती निक्षेप अधिकेन्द्रीकरणको अवस्थालाई न्यूनीकरण गर्न पहल गर्न हुन ।
५. त्यस संस्थामा लामो समयदेखि विकी वितरण नगरिएका गैरबैंकिङ सम्पत्तिहरूलाई यस बैंकको एकीकृत निर्देशन, २०८८ को निर्देशन नं. २ को बुंदा नं. ११ मा भएको व्यवस्था बमोजिम यथाशिध विकी वितरण गर्न हुन ।
६. शाखा हिसाव मिलान गर्ने कार्य समयमा गर्न हुन ।
७. बक्यौता व्याज अधिक रहेकोले Loan Recovery कार्यलाई चूस्त बनाउन हुन ।
८. आन्तरिक लेखापरीक्षण, बाह्य लेखापरीक्षण साथै यस बैंकको स्थलगत निरीक्षण तथा गैर स्थलगत सुपरीवेक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएका कैफियतहरु सुधार गर्ने सन्दर्भमा गम्भीरतापूर्वक कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाउन हुन ।

२.२२ जानकी फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड

१. धितो मूल्यांकन प्रतिवेदन, धितो रहने सम्पत्तिको वीमा, जग्गाको फिल्ड बुक उतार, चार किल्ला विवरण, मालपोत तिरेको रसिद, ऋणीको कर्जा तिर्न सक्ने आधार, आयश्रोत प्रमाणितका विवरण, स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदन आदि कागजात लिई विस्तृत विश्लेषण गरेर मात्र कर्जा प्रवाह/नवीकरण गर्नुहुनका साथै प्रवाह पश्चात सदुपयोगिता निरीक्षण गर्ने गर्नु हुन ।
२. गैर बैंकिङ सम्पत्ति सकार गर्नु पूर्व स्वतन्त्र मूल्यांकनकर्ताबाट उक्त सम्पत्तिको मूल्यांकन गराउने परिपाटी बसालु हुन ।
३. सम्पत्ति तथा दायित्व व्यवस्थापन नीति, लेखा नीति, जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, व्यवस्थापन सूचना प्रणाली सम्बन्धी नीति, लेखा निर्देशिका, आन्तरिक लेखापरीक्षण कार्यविधि, नगद व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, ग्राहक पहिचान कार्यविधि आदि नीति निर्देशिका तर्जुमा गरी जानकारी दिनु हुन ।
४. संस्थाको नाममा रहेको भवनको वीमा गर्नुका साथै बोनश ऐन अन्तर्गत वितरण गरी बाँकी रहेको रकम कर्मचारी कल्याण कोषमा ७० प्रतिशत र राष्ट्रिय स्तरको कल्याणकोषमा ३० प्रतिशत जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्थाको पालना गर्नु हुन ।
५. विद्यमान उच्च निष्कृय कर्जा अनुपात (१०.८० प्रतिशत) घटाउन आवश्यक पहल गर्नु हुन ।
६. संचालक, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत तथा कर्मचारीहरुको लागि आचार संहिता तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु हुन ।
७. लेखापरीक्षकहरुले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गरी पुनः नदोहोरिने व्यवस्था मिलाउनु हुन ।

२.२३ सेन्ट्रल फाइनान्स लिमिटेड, कुपण्डोल, ललितपुर

१. गैर बैंकिङ सम्पत्ति सम्बन्धी नीति, वासलात बाहिरको कारोबार सम्बन्धी नीति र व्यवस्थापन सूचना प्रणाली सम्बन्धी नीति यथाशिध तर्जुमा गर्न हुन ।
२. संचालकको परिवारको स्वामित्वमा रहेको घर भाडामा लिएको सम्बन्धमा यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को संस्थागत सुशासन सम्बन्धी निर्देशन नं. ६ को बुंदा नं. १.२ (च) मा भएको व्यवस्थालाई पालना गर्न हुन ।
३. शाखा प्रबन्धकले विना अखिलयारी कर्जा नवीकरण नगर्न, कर्जाका तमसुकमा ऋणीको औंठाछाप अनिवार्य लिन, कर्जा आवेदन पुर्ण रूपमा भर्न, आय श्रोत पुष्टि गर्ने कागजात लिन, कर्जा सदुपयोगिताको अनुगमन गर्न, धितोमुखी कर्जा प्रवाह नगर्न, परियोजनाको संभाव्यता एवं वित्तीय अवस्था र ऋणीको कर्जा चुक्ता गर्ने क्षमताको विश्लेषण गर्न आवश्यक व्यवस्था गर्न हुना ।
४. विगत १० वर्षदेखि चल्ती नभएका तथा हक दावी नपरेका निक्षेप खाताहरूको विवरण यथाशिध यस बैंकमा पेश गर्न हुन र अब उप्रान्त यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं. १६ को बुंदा नं. ३ (२) अनुसार उल्लेखित विवरण प्रत्येक आर्थिक वर्षको पहिलो महिनाभित्र यस बैंकमा पेश गरी निर्देशनको पालना गर्न हुन ।
५. संस्थाले ऋणीद्वय श्री कपिल देव के. सि. र श्री विपुल तामाङ्गबाट असुल उपर गर्नु पर्ने बाँकी रहेको कर्जा रकम रु. २५ लाख भन्दा बढी रहेकोले निजहरूलाई यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं. १२ को बुंदा नं. १० (१) मा भएको व्यवस्था बमोजिम कालोसूचीमा समावेश गर्न हुन ।

२.२४ प्रिमियर फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड, कुमारीपाटी, ललितपुर

१. जोखिम व्यवस्थापन समिति गठन गर्न तथा सम्पत्ति तथा दायित्व व्यवस्थापन नीति, व्यवस्थापन सूचना प्रणाली सम्बन्धी नीति, जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, विपन्न वर्ग कर्जा लगानी नीति, वासलात बाहिरको कारोबार (Off Balance Sheet) सम्बन्धी नीति निर्देशिका तर्जुमा गर्न हुन ।
२. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं. २१ को बुंदा नं. ३(२) बमोजिम समानुपातिक पूँजी बृद्धि सम्बन्धी निर्देशन गम्भिरतापूर्वक पालना गर्न हुन ।
३. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं. १३ को बुंदा नं. (ख) तथा मिति २०६७/०८/२५ को परिपत्रानुसार दिइएको निर्देशन बमोजिम वैधानिक तरलता कायम गर्न हुन ।
४. तरलता सम्बन्धी जोखिम न्यूनीकरण गर्न संस्थाको श्रोत परिचालन (स्वदेशी मुद्रामा भएको निक्षेप तथा प्राथमिक पूँजीमा) मा स्वदेशी मुद्रामा प्रवाह भएको कर्जा सापटको अंश यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं. ५ को बुंदा नं. २(५) ले तोकेको सीमाभित्र कायम गर्न हुन ।
५. ऋणीको आय श्रोतलाई पुष्टि गर्ने प्रमाण र कर्जा नवीकरण गर्दा अनिवार्य कर्जा सूचना लिने गर्न हुन साथै परियोजना संभाव्यता विश्लेषण, ऋणीको कर्जा तिर्न सक्ने क्षमताको विश्लेषण, परियोजनाको स्थलगत निरीक्षण, कर्जा प्रवाह पश्चात सदुपयोगिताको अनुगमन गर्न हुन ।
६. आर्थिक कारोबारसंग सम्बन्धी खर्चहरूलाई पुष्टि गर्ने पर्याप्त विल भर्पाईहरू लिने व्यवस्था गर्न हुन ।
७. बाह्य लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरू पुनः नदोहोरिने गरी सुधार गर्न हुन ।

२.२५ मल्टीपरपस फिनान्स कम्पनी लिमिटेड राजविराज, सप्तरी

१. लेखापरीक्षण समिति र आन्तरिक लेखापरीक्षकको कार्य प्रभावकारी बनाउने व्यवस्था गरी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली प्रभावकारी बनाउन हुन ।
२. कर्जा फाइल अधावधिक गर्न, कर्जा प्रवाह र नवीकरण गर्दा कर्जा सूचना लिन, धितो मूल्याङ्कन सम्बन्धी स्पष्ट नीतिगत व्यवस्था गर्न, ऋणीको आय श्रोत प्रमाणित गर्ने कागजात लिन, ऋणीको ऋण तिर्न सक्ने क्षमताको विश्लेषण र कर्जा सदुपयोगिता अनुगमन गर्ने व्यवस्था गर्न हुन ।
३. संस्थाको वार्षिक साधारण सभा समय मै सम्पन्न गर्न हुन ।
४. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन २०६८ को बुँदा नं. ३ अनुसार संस्थाले समानुपातिक पूँजी वृद्धि गरी आर्थिक वर्ष २०६७/६८ मा पुर्याउनु पर्ने चुक्ता पूँजी नपुर्याएको भए तापनि बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागको प.सं. बै.वि.नि.वि./वित्त कम्पनी/३/०६५/६६, मिति २०६८/०५/०५ को पत्रानुसार उक्त संस्थाको कार्यक्षेत्र १-३ जिल्लाबाट घटाई १ जिल्ला (सप्तरी) मात्र कायम हुने गरी कार्यक्षेत्र संझुचनको स्वीकृति प्रदान गरेको र उक्त विभागको प.सं. बै.वि.नि.वि./वित्त कम्पनी/५०/ ०६६/६७, मिति २०६८/०८/०१ को पत्रानुसार संस्थाले समानुपातिक रूपले चुक्तापूँजी वृद्धि गर्नु नपर्ने जानकारी प्राप्त भएको हुनाले यस सम्बन्धमा निर्देशन दिनु पर्ने देखिएन ।
५. संस्थाको CCD Ratio २०६८ आषाढ मसान्तमा तोकिए बमोजिम ८५ प्रतिशतको सीमाभित्र रहनु पर्नेमा १००.४७ प्रतिशत रहेकोले निर्देशन बमोजिमको सीमाभित्र ल्याउन आवश्यक व्यवस्था मिलाउन हुन ।
६. आन्तरिक लेखापरीक्षण तथा बाह्य लेखापरीक्षण प्रतिवेदन र यस बैंकबाट गरिएको स्थलगत निरीक्षण तथा गैर स्थलगत सुपरीवेक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएका कैफियतहरु सुधार गर्न हुन ।

२.२६ बुटवल फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड, बुटवल

१. संस्थाको कार्यकारी अध्यक्ष एवं संस्थापकसंग सम्बन्धीत केही बाकी कर्जाहरु २०६८ चैत्र मसान्तभित्र असुल गरी जानकारी दिन हुन ।
२. सम्पत्ति तथा दायित्व व्यवस्थापन नीति, व्यवस्थापन सूचना प्रणाली सम्बन्धी नीति, जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, विपन्न वर्ग कर्जा सम्बन्धी नीति, वासलात वाहिरको कारोबार (Off Balance Sheet) सम्बन्धी नीति निर्देशिका तर्जुमा गर्न हुन ।
३. संस्थाको वार्षिक साधारण सभा समयमा सम्पन्न गर्न हुन ।
४. रियल स्टेट शीर्षकमा तोकिएको सीमा भन्दा बढी प्रवाह भएको कर्जालाई यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं ३ को बुँदा नं. ११(४) मा भएको व्यवस्था बमोजिम सीमाभित्र ल्याउन हुन ।
५. कर्जा प्रवाह गर्नु पूर्व ऋणीको कर्जा तिर्न सक्ने क्षमता र परियोजनाको संभाव्यता विश्लेषण तथा कर्जा प्रवाह पश्चात कर्जा सदुपयोगिताको अनुगमन गर्न हुन ।
६. कर्जा प्रवाह/नवीकरण गर्नु पूर्व धितो मूल्यांकन प्रतिवेदन, धितो रहेको सम्पत्तिको बीमाको कागजात, जग्गाको फिल्ड बुक उतार, चार किल्ला विवरण, मालपोत तिरेको रसिद, आयश्रोत

पुष्टि गर्ने कागजात, कर्जा पुनरसंरचना तथा पुनर तालिकीकरण र नवीकरण गर्दा कर्जा सूचना सम्बन्धी कागजात जस्ता आवश्यक प्रमाणहरु लिन हुन ।

२.२७ ओम फाइनान्स लिमिटेड

१. यस बैंक बाट जारी गरिएको एकीकृत निर्देशन नं. ८ को बुँदा नं. ५ मा व्यवस्था भए अनुरूप संस्थाले अर्धवार्षिकरूपमा आफ्नो लगानीको पुनरावलोकन गर्नु हुन र त्यसलाई आन्तरिक लेखापरीक्षकबाट प्रमाणित गराई संस्थाको व्यवस्थापनवाट स्वीकृत गराउनुका साथै व्यवस्थापनवाट स्वीकृत गरेको निर्णयको प्रतिलिपि यस बैंकमा पेश गर्ने ।
२. सम्पूर्ण कर्जा फाईलहरूलाई व्यवस्थित गर्न ऋणीको आय प्रमाणित गर्ने कागजात, लेखापरीक्षण भएको वित्तीय विवरणहरु, कर्जा प्रवाह गर्नु अघि ऋणीको कर्जा सुचना, सम्पत्तिको वीमा, धितो राखिएको सम्पत्तिको Blue Print Trace Map आदि लिनु हुन र व्यवसायको सभाव्यता अध्ययन गरेरमात्र कर्जा प्रवाह गर्ने ।
३. कम्पनी ऐनको दफा १६४ मा व्यवस्था भए अनुसार लेखा परीक्षण समितिमा कम्तीमा तीन जना सदस्य गठन गर्ने ।
४. यस बैंक बाट जारी गरिएको एकीकृत निर्देशन नं. ६ को बुँदा नं. ७.२ मा व्यवस्था भए अनुसार सुशासन इकाइ गठन गरी वासलात बाहिरका कारोबार सम्बन्धी नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
५. चालु पूँजी कर्जा तथा व्यक्तिगत कर्जा वार्षिक रूपमा नवीकरण गर्ने व्यवस्था गर्नु हुन र कर्जा प्रवाह गर्दा जमानीकर्ताको कर्जा सुचना विवरण लिएरमात्र कर्जा प्रवाह गर्ने ।
६. यस बैंकको एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं. १५ विपरित निक्षेपमा प्रदान गर्ने प्रकाशित व्याजदर भन्दा ०.५ प्रतिशत बढी र मुद्रित निक्षेपमा अग्रिम रूपमा व्याज प्रदान नगर्ने ।
७. कर्जाको व्याजदर परिवर्तन भएपछि ऋणीलाई नयाँ कर्जा भुक्तानी तालिका जारी गर्ने परिपाटी वसाल्ने ।
८. निक्षेप खाता खोल्दा निक्षेपकर्ताको फोटो, कम्पनीको नियमावली, प्रवन्धपत्र, वोर्ड माइनूट लगायतका सम्पूर्ण कागजपत्रहरु संलग्न गरेर मात्र खाता खोल्ने व्यवस्था गर्ने ।
९. स्थीर सम्पत्तिको भौतिक परीक्षण गरी आधिकारिक रूपमा अभिलेख अद्यावधिक गर्ने ।
१०. लेखापरीक्षण समितिले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गर्ने ।

२.२८ गृहचेश्वरी मर्चेण्ट बैंकिङ एण्ड फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड

१. जोखिम व्यवस्थापन नीति, सम्पत्ति दायित्व व्यवस्थापन नीति, सूचना प्रविधि नीति, विपन्न वर्ग कर्जा सम्बन्धी कार्यविधि तर्जुमा गर्ने ।
२. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं ३ को ११ (ग) बमोजिम आवासीय तथा रियल स्टेट कर्जा र अन्य रियल स्टेट कर्जालाई तोकिएको सीमा भित्र कायम गर्न र निर्देशन नं ३ को बुँदा नं ७ बमोजिम आपसी सम्बन्ध भएका ग्राहकहरुको विवरण अर्धवार्षिक रूपमा तयार गरी यस बैंकमा नियमित रूपमा पठाउन तथा संस्थाको कर्जा नीतिमा उल्लेख भएका प्रकृया पुरा गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्ने ।

३. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं ६ को बुँदा ५ बमोजिमको उत्तरदायित्व निर्वाह गर्न सक्ने गरी लेखापरीक्षण समितिलाई सक्रिय बनाउन ।
४. निक्षेप खाता खोल्दा ग्राहक पहिचान कार्यविधि (Know Your Customer Policy) मा उल्लेख भएका प्रकृया पुरा गर्न ।
५. यस बैंकबाट जारी ग्राहक सेवाशुल्क सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०६७ बमोजिम कर्जा प्रवाह गर्नु अघि लिने व्यवस्थापन सेवा शुल्क र कर्जा प्रवाह पश्चात लिने प्रतिवद्धता शुल्क (Commitment charge) बाहेक अन्य शुल्कहरूलाई व्याजदरमा नै प्रतिविम्बित हुने गरी कायम गर्नु पर्ने निर्देशनको पालना गर्न ।
६. लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएका अन्य कैफियतहरु पुनः नदोहोरिने गरी सुधार गर्न ।

२.२९ पाटन फाइनान्स लिमिटेड पुल्चोक, ललितपुर

१. यस बैंकबाट जारी निर्देशन अनुसारको समानुपातिक चुक्ता पूँजी कायम गर्न ।
२. कर्जा प्रवाह तथा नवीकरण गर्नु पूर्व ऋणीको विस्तृत विवरण लिई सोको आधारमा वित्तीय स्थितिको विश्लेषण, ऋणीको प्रमाणित आय विवरण लिई कर्जा तिर्न सक्ने क्षमताको पहिचान, कर्जा प्रवाह गर्दा सो को सुरक्षण बमोजिमको वीमा गर्न र कर्जा प्रवाह गरे पश्चात नियमित रूपमा सदुपयोगिता निरीक्षण गर्न ।
३. कार्य सञ्चालन एवं बजार व्याजदर एवं तरलता सम्बन्धी जोखिम मापन, अनुगमन तथा न्यूनीकरण गर्न जोखिम व्यवस्थापन नीति तर्जुमा गर्न तथा जोखिम व्यवस्थापन समिति गठन गर्न ।
४. यस बैंडको निर्देशन अनुसार विपन्न वर्गमा कर्जा प्रवाह गर्न ।।
५. वासलात बाहिरको कारोबारहरुका सम्बन्धमा नीति निर्देशिका तर्जुमा गर्न ।
६. एउटै क्षेत्रमा प्रवाहित कर्जा, सापट र सुविधाका सम्बन्धमा त्यस्ता कर्जाहरुको सीमा प्राथमिक पूँजीको शत प्रतिशतभन्दा बढी राख्ने वा नराख्ने भन्ने सम्बन्धमा कम्तमा वार्षिक रूपमा निर्णय गर्नु हुन ।
७. कर्जा प्रवाह पूर्व धितो मूल्यांकनकर्तासँग गरिने सम्झौता तथा ऋणीसँग गरिने तमसुकमा कालो सूचीमा राख्न सकिने प्रावधान उल्लेख गर्न तथा विपन्न वर्गमा कर्जा प्रवाह गरेपश्चात सो को लक्षित वर्गमा सदुपयोग भए नभएको हेतु संयन्त्र खडा गरी सो अनुसार अनुगमन गर्न ।
८. काउन्टर वीमाको सीमा भित्र रही रकम राख्ने गर्नु हुन ।
९. स्थीर सम्पत्तिको लेखांकन गर्नु हुन ।
१०. कर्जाको गुणस्तर सन्दर्भमा विशेष ध्यान दिई निष्कृय कर्जाको अनुपात घटाउन हुन ।
११. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गर्न ।

२.३० फेवा फाईनान्स लिमिटेड

१. कर्जा आवेदन फारममा उल्लेख भएका विवरणहरु जस्तै ऋणीको व्यक्तिगत विवरण लगायतका जानकारीहरु पूर्ण रूपमा भरेर मात्र कर्जा प्रवाह प्रस्ताव तयार गर्न ।

२. व्यापारिक प्रयोजन तथा किस्तावन्दीमा प्रवाह भएका कर्जाहरुको हकमा कर्जा सदुपयोग भए/नभएको सम्बन्धमा आवश्यक निरीक्षण गरी कर्जा सदुपयोग प्रतिवेदन राख्न ।
३. धितोमा लिएका भवनहरु तथा जिन्सी मौज्दातको मूल्य अनुसार विमा गर्न ।
४. कर्जा प्रवाह गर्दा कर्जा प्रस्तावमा ऋणीको आर्थिक अवस्था तथा ऋण तिर्न सक्ने क्षमतालाई विश्लेषण गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्न ।
५. चालु पूँजी अन्तरगत प्रदान गरेका कर्जाहरुमा प्रत्येक त्रयमासमा ऋणीको व्यवसाय लगायत डेव्टर्स र क्रेडिटर्सहरुको विवरणहरु माग गरी अनुगमन गर्न ।
६. कर्जा प्रस्तावमा सम्बन्धित ऋणीलाई कर्जा प्रवाह गर्नु पूर्व अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थावाट समेत प्रवाह भएको कर्जा उल्लेख गरी ऋणीको कुल सम्पत्ति दायित्वको विश्लेषण गर्न ।
७. कतिपय संस्थागत ऋणीहरुको कर्जा प्रवाह तथा नवीकरण गर्दा लेखापरीक्षण गरेको र अनुमानित वा प्रस्तावित वित्तीय विवरण तथा कर तिरेको रसिद लिने गरेर कर्जा प्रवाह गर्न ।

२.३१ एभरेष्ट फाइनान्स लिमिटेड, सिद्धार्थनगर, रुपन्देही

१. आन्तरिक लेखापरीक्षक, बाह्य लेखापरीक्षक साथै यस बैंकको स्थलगत तथा गैर स्थलगत निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएका कैफियतहरु सुधार गर्ने सन्दर्भमा गम्भीरतापूर्वक कार्यान्वयन गर्ने गर्नु हुन ।
२. कर्जा सदुपयोगिता निरीक्षण प्रतिवेदन तयार गर्न, ऋणीको आयश्रोत प्रमाणित हुने कागजात लिन, व्यवसायिक कर्जा प्रवाह गर्दा परियोजनाको विश्लेषण गर्न, धितो जमानत दिने व्यक्ति तथा निजका अंशियारहरुको मञ्जुरीनामा लिन, कर चुक्ता प्रमाण तथा कर बुझाएको रसिद लिन, कर्जाका कागजातहरुमा चेक गर्ने तथा सदर गर्नेले अनिवार्य हस्ताक्षर गर्न र रु. १० लाख भन्दा बढीका कर्जा प्रवाह गर्दा कर्जा सूचना लिने गर्नु हुन ।
३. मुद्धती निक्षेपको धितोमा कर्जा प्रवाह गर्दा आवेदन फर्म लिने गर्नु हुन, निक्षेपकर्ताको दस्तखत अनिवार्य रुजु गर्न र कर्जा स्वीकृत भए पश्चात तमसुक बनाएर मात्र कर्जा प्रवाह गर्नु हुन ।
४. अछित्यार प्राप्त सम्बन्धित अधिकारीबाट कर्जा स्वीकृत भए पश्चात मात्र कर्जा प्रवाह गर्ने गर्नु हुन ।
५. संस्थागत निक्षेप खोल्दा सम्बन्धित संचालकको फाटो संलग्न गर्न, Signature Verification Card संलग्न गर्न, संस्था दर्ता प्रमाणपत्र र स्थायी लेखा नम्बर प्रमाणपत्रको फोटोकपीहरु राख्ने गर्नु हुन ।
६. स्थीर सम्पत्तिको सांकेतिकरण र भौतिक परीक्षण गरी अभिलेख अद्यावधिक गर्न ।
७. लेखापरीक्षण समितिको भूमिका प्रभावकारी बनाउन ध्यान दिन ।
८. कर्मचारी बोनसको लागि छुट्टाएको रकम नियमानुसार वितरण गरी बांकी रहेको रकममध्ये बोनस ऐन, २०३० अनुसार ७० प्रतिशत आफ्नै संस्थाको कोषमा र बांकी ३० प्रतिशत राष्ट्रिय स्तरको कल्याणकारी कोषमा दाखिला गर्न ।
९. बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २७ मा उल्लेख भए अनुसार बार्षिक बजेट तथा कार्ययोजना तर्जुमा गरी लागु गर्न ।
१०. लेखापरीक्षकहरुले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गरी पुनः नदोहोरिने व्यवस्था मिलाउनु

हुन ।

२.३२ प्रुडेन्सीयल फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड, डिल्लीबजार

१. संस्थाको संस्थापक शेयरधनी गौरब इन्भेष्टमेन्ट प्रा.लि. को संस्थापक सदस्य श्री सुनिल चालिसेलाई प्रवाह भएको कर्जा यथाशिघ्र असुल गर्नु हुन र उच्च पदमा रहेका कर्मचारीहरूले संस्थाको ऋणीसंग कुनै प्रकारको आर्थिक कारोबार नगर्न हुनका साथै अब उप्रान्त यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को संस्थागत सुशासन सम्बन्धी निर्देशनलाई उच्च प्राथमिकता दिइ गम्भीरता पुर्वक पालना गर्न छुन ।
२. संस्थाको वासलात बाहिरका कारोबार सम्बन्धी नीति, सूचना प्रविधि सम्बन्धी नीति, लेखापरीक्षण समितिको काम, कारबाहीलाई व्यवस्थित एवं प्रभावकारी बनाउन आवश्यक कार्यविधि तथा निर्देशिका तर्जुमा र जोखिम व्यवस्थापन समिति गठन गरी जानकारी दिनु हुन ।
३. संस्थागत निक्षेप अधिकेन्द्रीकरण न्यून स्तरमा ल्याउन विशेष पहल गरी तरलता सम्बन्धी जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्ने उद्देश्यले तरलता व्यवस्थापन गर्न छुन ।
४. तरलता सम्बन्धी जोखिम न्यूनीकरण गर्न संस्थाको श्रोत परिचालन (स्वदेशी मुदामा भएको निक्षेप तथा प्राथमिक पूँजीमा कर्जा सापटको अंश यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं ५ को बुंदा नं. २(५) ले तोकेको सीमाभित्र कायम गर्न छुन ।
५. संस्थाले कर्जा प्रवाह गर्दा ऋणीको कर्जा तिर्न सक्ने क्षमताको विश्लेषण, कर्जा सदुपयोगिताको नियमित अनुगमन र Credit Offer Letter मा सम्बन्धित कर्मचारीले दस्तखत गर्ने गर्नु हुनका साथै ऋणी कम्पनीको संचालक समितिले ऋण लिने सम्बन्धमा गरेको निर्णयको प्रतिलिपि, व्यक्तिगत जमानीकर्ताको नेट वर्ध विवरण, ऋणीको आय श्रोत पुष्टि गर्ने कागजात र ऋणीको Multi Banking Declaration विवरण लिने गर्न छुन ।
६. ऋणीलाई दिएको कर्जा बक्यौता रकम धितो सम्पत्तिको Fair Market Value को ६० प्रतिशत् भन्दा बढी भएको अवस्थामा सांवा असुल गरी कर्जाको बांकी रकम यस बैंकको निर्देशन बमोजिम सीमाभित्र भए मात्र कर्जा नवीकरण गर्न छुन ।
७. यस बैंकको मिति २०६८/११/०८ को विशेष स्थलगत निरीक्षण अनुसार रु. १७,२२,७६ हजार सुपरीवेक्षकीय समायोजन पश्चात् हुने कुल कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गरी संस्थाको २०६८, पौषको वित्तिय विवरणमा समायोजन गर्न छुन ।
८. कुनै पनि आर्थिक बर्षमा वितरण नभएको बोनस रकमलाई बोनस ऐन २०३१ ले गरेको व्यवस्था बमोजिम कल्याणकारी कोषमा जम्मा गर्ने व्यवस्था गर्न छुन ।
९. ढुकुटीमा हुने दैनिक कारोबार र मौज्दात विवरणको अभिलेख राख्न भल्ट रजिष्ट्रको व्यवस्था गर्नु हुन ।
१०. संस्थामा इजाजतपत्र प्राप्त “ख” र “ग” वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको व्याज आर्जन हुने खातामा जम्मा रहेको निक्षेप रकमलाई मार्गेको बखत फिर्ता पाउने खातामा जम्मा गरी यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागको प.सं. वि.नि.वि./नीति/परिपत्र/ २०/०६८/६९, मिति: २०६८/०९/२७ को परिपत्रानुसार जारी निर्देशन पालना गर्न छुन ।
११. आन्तरिक लेखापरीक्षक, बाह्य लेखापरीक्षक, साथै यस बैंकको स्थलगत निरीक्षण तथा गैर स्थलगत सुपरीवेक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएका कैफियतहरु सुधार गर्ने व्यवस्था मिलाउनु हुन ।

२.३३ आई.सि.एफ.सि फाइनान्स लिमिटेड

१. यस बैंक बाट जारी एकीकृत निर्देशन नं. द को बुँदा नं. ५ मा व्यवस्था भए अनुरूप संस्थाले अर्धवार्षिकरूपमा आफ्नो लगानीको पुनरावलोकन गर्न ।
२. कर्जा प्रवाह गर्दा जमानीकर्ताको नागरिकताको प्रतिलिपि र फोटो लिने, कर्जा फाईल व्यवस्थित गर्ने, ऋणीको आय प्रमाणित गर्ने कागजात तथा लेखापरीक्षण भएको वित्तीय विवरणहरु लिई विश्लेषण गर्ने, कर्जा प्रवाह पूर्व ऋणी र जमानीकर्ताको कर्जा सूचना लगायत धितो राखिएको सम्पत्तिको वीमा अवधि समाप्त भैसकेपछि वीमा पोलिसी समयमानै नवीकरण गर्ने जस्ता कार्यहरूलाई अनिवार्य रूपमा कार्यान्वयन गर्न ।
३. कर्जा तमसुक, व्यक्तिगत जमानतपत्र तथा कर्जा संग सम्बन्धित अन्य सुरक्षण कागजातहरूमा कर्जा रकम, मिति, कर्जाको उद्देश्य, ऋणीको तीन पुस्ते लगायतका अन्य विवरणहरु पूर्ण रूपमा भर्ने ।
४. कर्जा प्रवाह गर्दा ऋणीको आय प्रमाणित गर्ने कागजात/लेखापरीक्षण भएको वित्तीय विवरणहरु, ऋणी र सम्पत्तिको वीमा गरेर मात्रै कर्जा प्रवाह गर्न ।
५. निष्केप खाता खोल्दा ग्राहक पहिचान कार्यविधि (Know your Customer) मा उल्लेख भएका सम्पूर्ण प्रकृया पुरा गर्ने ।
६. जोखिम व्यवस्थापन समिति गठन गरी जानकारी दिन ।
७. सूचना प्रविधि सम्बन्धी नीति तर्जुमा गरी जानकारी दिन ।
८. लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएका अन्य कैफियत सुधार गर्न ।

२.३४ आई.एम.ई फाइनान्सियल इन्स्ट्र्यूशन लिमिटेड

१. कर्जा आवेदन फारममा उल्लेख भएका विवरणहरु जस्तै ऋणीको व्यक्तिगत विवरण लगायतका जानकारीहरु पूर्ण रूपमा भेरेर मात्र कर्जा प्रवाह प्रस्ताव तयार गर्ने ।
२. व्यापारिक प्रयोजन तथा किस्तावन्दीमा प्रवाह भएका कर्जाहरुको हकमा कर्जा सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा आवश्यक निरीक्षण गरी कर्जा सदुपयोगिता प्रतिवेदन सम्बन्धित कर्जा फाईलमा अद्यावधिक गर्ने ।
३. कर्जा प्रवाह गर्दा कर्जा प्रस्तावमा ऋणीको आर्थिक अवस्था तथा ऋण तिर्न सक्ने क्षमतालाई विश्लेषण गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्ने ।
४. चालु पूँजी अन्तरगत प्रदान गरेका कर्जाहरुमा प्रत्येक त्रयमाशमा ऋणीको व्यवसाय लगायत डेव्टर्स र क्रेडिटर्सहरुको विवरणहरु माग गरी अनुगमन गर्ने ।
५. कर्जा प्रस्तावमा सम्बन्धित ऋणीलाई कर्जा प्रवाह गर्नु पूर्व अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थावाट समेत प्रवाह भएको कर्जा उल्लेख गरी ऋणीको कुल सम्पत्ति दायित्वको विश्लेषण गर्ने ।
६. संस्थाले प्रयोग गर्ने कम्प्युटरमा लाइसेन्स प्राप्त Software मात्र प्रयोग गर्ने र संस्थाको कर्जा नीतिमा उल्लेख भएका प्रकृयाहरु पुरा गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्ने ।
७. विपन्न वर्ग कर्जा सम्बन्धी कार्यविधि तर्जुमा गर्ने र संस्थाले तर्जुमा गरेको KYC manual लाई पुर्ण रूपमा लागु गर्ने ।
८. कर्जा फाईलहरु व्यवस्थित गर्न, कर्जा सम्बन्धी कागजात अद्यावधिक गरी ऋणीको आय प्रमाणित गर्ने लेखापरीक्षण भएको वित्तीय विवरणहरु लगायत कर चुक्ता प्रमाणहरु तथा कर्जा

सदुपयोगिता निरीक्षण प्रतिवेदन अद्यावधिक पश्चात मात्र कर्जा प्रवाह/नवीकरण गर्न
९. लेखापरीक्षकले औल्याइएका अन्य कैफियतहरु सुधार गर्न ।

२.३५ सगरमाथा मर्चेन्ट बैंकिङ एण्ड फाइनान्स लिमिटेड, मानभवन, ललितपुर

१. संस्थाको लेखापरीक्षण समितिले कम्पनी ऐन, २०६३ र यस बैंकबाट जारी भएको एकीकृत निर्देशन-२०६८ को संस्थागत सुशासन सम्बन्धी निर्देशन नं. ६ को बुँदा नं. ५ मा भएको व्यवस्था अनुसार आफ्नो काम, कर्तव्य, अधिकार र उत्तरदायित्व बमोजिमको कार्य सम्पादन गरी समितिको भूमिकालाई प्रभावकारी बनाउन ।
२. संस्थाको शाखाहरूलाई व्यवस्थित एवं प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न आवश्यक पर्ने शाखा संचालन सम्बन्धी विस्तृत कार्यविधि एवं नीति निर्देशिका तर्जुमा गर्न ।
३. संस्थाले यस बैंकको एकीकृत निर्देशन-२०६८, निर्देशन नं. ४ को बुँदा नं. (घ) मा भएको व्यवस्था बमोजिम आन्तरिक लेखापरीक्षकबाट प्रमाणित गराएर मात्र त्रैमासिक वित्तीय विवरणहरु प्रकाशन गर्न ।
४. संस्थाले कर्जा लगानी कार्यलाई व्यवस्थित एवं प्रभावकारी बनाउन आवश्यक विस्तृत कार्यविधि सहितको कर्जाका प्रोडक्ट पेपरहरु तर्जुमा गरी लागु गर्न ।
५. कर्जा प्रस्ताव तयार गर्दा ऋणीको कर्जा चुक्ता गर्ने क्षमता (Re-payment Capacity) विश्लेषण, कर्जा तमसुकमा ब्याज दर र ऋणीको आय श्रोत खुल्ने कागजात, व्यक्तिगत जमानतकर्ताको नेटवर्थ विवरण तथा आर्थिक हैसियत खुल्ने कागजातहरु तथा कर्जा नवीकरण गर्दा कर्जा सूचना लिने गर्न ।
६. कर्जा नीतिमा भएको व्यवस्था र नीतिगत व्यवस्थाको पालना गर्न ।
७. शेयरको धितोमा प्रवाह भएका बक्यौता कर्जालाई शेयरको बजार मुल्यमा हुने परिवर्तनको कारणले धितो रहेको शेयरको मूल्यले नखामेमा यस बैंकको निर्देशन बमोजिम मार्जिन कल गर्न ।
८. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं. १३ बमोजिम अनिवार्य तरलता अनुपात र बैधानिक तरलता अनुपात कायम गर्न ध्यानाकर्षण गराउन ।
९. आन्तरक लेखापरीक्षक, बाह्य लेखापरीक्षक साथै यस बैंकको स्थलगत निरीक्षण तथा गैर स्थलगत सुपरीवेक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएका कैफियतहरु सुधार गर्ने सन्दर्भमा गम्भीरतापूर्वक कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाउन ।
१०. लेखापरीक्षण समितिमा संस्थाका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत तह पछिको जिम्मेवारी प्राप्त उच्च व्यवस्थापनको कर्मचारी सदस्यमा रहनु भएकोले व्यवस्थापकीय कामकारवाहीको आफैबाट लेखापरीक्षण गर्ने कार्य संस्थागत सुशासन र यस बैंकको एकीकृत निर्देशन २०६८ को निर्देशन नं. ६ को बुँदा ५को भावना र मर्म विपरित हुने देखिएकोले संस्थागत सुशासनको भावना र मर्म बमोजिम लेखापरीक्षण समिति पुनर्गठन गर्न ।

२.३६ प्रभु फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड

१. वासलात बाहिरका कारोबार सम्बन्धी, विपन्न वर्ग कर्जा सम्बन्धी, सहवित्तियकरण कर्जा सम्बन्धी तथा जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा

ल्याउनु हुन । साथै संस्थामा विद्यमान रहेको Operation Manual लाई पूर्ण रूपमा पालना हुने गरी कार्यान्वयन गर्न ।

२. संस्थाको आन्तरिक लेखापरीक्षण समितिले यस बैंकले जारी गरेको एकीकृत निर्देशन २०६८ को निर्देशन नं. ६ को बुँदा नं. ५(क) देखि (च) सम्ममा उल्लेख भए अनुसार आवश्यक छलफल गरी व्यवस्थापनलाई सुभाव दिने संयन्त्रको विकास गर्न ।
३. अन्य रियल स्टेट कर्जा शीर्षक अन्तर्गत प्रवाह भएका कर्जालाई यस बैंकले तोकेको सीमा कुल कर्जा रकमको बढीमा १५ प्रतिशत भन्दा बढी नहुने गरी व्यवस्थापन गर्न ।
४. अवधि समाप्त भएको मुद्दति निष्केप रकमको हिसाब मिलान समयमा नै सम्पन्न गर्न । साथै अन्तर शाखा कारोबारको हिसाब मिलान नियमित रूपमा समयमै गरी हिसाब मिलान प्रक्रियालाई प्रभावकारी बनाउन ।
५. चिलिमे जलविद्युतको शेयर खरिद गर्दा खर्च भएको रकमलाई सोही अनुसार सम्बन्धित शीर्षकमा समायोजन गर्न । साथै जनरल इन्स्युरेन्स कम्पनीको शेयरमा लगानी गरेको रकमलाई शतप्रतिशत नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्न ।
६. नेपाल सरकारको ऋणपत्र खरिद गर्दा संस्थाले तिरेको प्रिमियम समेतलाई लगानी रकममा गणना गरेको तर सो सम्बन्धमा लेखापरीक्षकको प्रतिवेदनको अनुसूची ४.३३ लेखा सम्बन्धी टिप्पणीमा उल्लेख गरी संशोधित वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न ।

२.३७ ईम्पेरियल फाईनान्स लि., थापाथली, काठमाण्डौ

१. संस्थाले यस बैंकको निर्देशन बमोजिम २०६८ आषाढ मसान्तमा समानुपातिक पूँजी रु.१७ करोड ५० लाख (नारायणगढ तथा काठमाण्डौमा खोलिएको शाखाका लागि अतिरिक्त थप चुक्ता पूँजी समेत) पुऱ्याउनु पर्नेमा २०६८ आषाढ मसान्तको वित्तीय विवरण अनुसार समानुपातिक पूँजी रु.१६ करोड ३१ लाख रु९ हजार मात्र पुऱ्याएको देखिएकोले यस बैंकको निर्देशन बमोजिम समानुपातिक पूँजी कायम गर्नुहुन ।
२. जोखिम व्यवस्थापन समिति गठन गर्नुहुन ।
३. वासलात बाहिरका कारोबारहरु सम्बन्धी नीति, जोखिम व्यवस्थापन नीति आदि तर्जुमा गरी लागु गर्नु हुन तथा कर्जा अपलेखन नीति नेपाल राष्ट्र बैकबाट स्वीकृत गर्नुहुन ।
४. रियलस्टेट क्षेत्रमा सीमा भित्र रहेका कर्जा कारोबार गर्नुहुन ।
५. निष्केप कर्तालाई प्रकाशित दर भन्दा अधिकतम ०.५ प्रतिशतसम्म मात्र ब्याज बढाउन सक्ने निर्देशनको पालना गर्नुहुन । साथै मार्जिन निष्केपलाई निष्केप हिसाबमा लेखाङ्कन गर्नुहुन ।
६. निष्केप कर तथा विज्ञापनको भुक्तानीमा स्रोतमा कर कट्टी गर्दा आयकर ऐन अनुसार गर्नुहुन ।
७. नाफा कमाउने उद्देश्यले खोलिएको संघ संस्थाको बचत खाता अविलम्ब बन्द गर्नुहुन तथा आवश्यक सम्पूर्ण कागजात लिए पश्चात मात्र खाता खोल्ने गर्नुहुन ।
८. बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ९ मा भएको व्यवस्था विपरीत ५ वर्ष नपुगी संस्थापक शेयर नामसारी/हस्तान्तरण गरेकोमा नेपाल राष्ट्र बैकबाट त्यसलाई अस्वीकृत गरी पुरानै शेयरधनीको नाममा शेयर राख्न निर्देशन दिएकोले सोही बमोजिम गर्नुहुन ।
९. कर्जा लगानी पश्चात् ऋणको निरीक्षण र सदुपयोगिताको अनुगमन गर्नुहुन ।

१०. निक्षेप एकग्रात जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्नुहुन ।

११. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु पुनः नदोहोरिने गरी सुधार गर्नुहुन ।

२.३८ नेपाल एक्सप्रेस फाईनान्स लि., सुन्धारा, काठमाण्डौ

१. यस बैंकको निर्देशन अनुसार रु.१० लाख माथिको कर्जा लगानी वा नवीकरण गर्नुअघि अनिवार्य रूपमा ऋणी तथा जमानीकर्ताहरुको समेत कर्जा सूचना लिएर मात्र कर्जा प्रवाह गर्न तथा फर्म/कम्पनीहरुको अद्यावधिक स्थिति एवं वित्तीय विवरणहरु विश्लेषण गरे पश्चात मात्र कर्जा प्रवाह/नवीकरण गर्न हुन ।
२. यस बैंकको निर्देशन एवं संस्थाको ग्राहक पहिचान नीति अनुसार निक्षेपकर्ताको फोटो एवं नागरिकताको प्रतिलिपि तथा फर्म/कम्पनीको कानूनी कागजातहरु लिएर फायल अद्यावधिक गर्न हुन ।
३. संचालक समितिमा बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन ०६३ को पालना हुने गरी तथा संस्थाको पुँजी संरचनाका आधारमा सर्वसाधारणका तर्फबाट समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुने गरी संचालकहरुको व्यवस्था गरी यस बैंकलाई जानकारी दिन हुन ।
४. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु पुनः नदोहोरिने गरी सुधार गर्नु हुन ।

२.३९ भ्याली फाईनान्स कंम्पनी लि., महाराजगंज, काठमाण्डौ

१. जोखिम व्यबस्थापन समिति गठन गर्नुहुन ।
२. संस्थाले आवश्यकता अनुसार विभिन्न नीति निर्देशिकाहरु जस्तै: वासलात बाहिरका कारोवारहरु सम्बन्धी नीति, जोखिम व्यबस्थापन नीति आदि तर्जुमा गर्नुहुन ।
३. रियलस्टेट क्षेत्रमा सीमा भित्र रहेर मात्र कर्जा कारोबार गर्नुहुन ।
४. स्थिर सम्पत्तिको वार्षिक रूपमा भौतिक परिक्षण गरी वीमायोग्य सम्पत्तिको वीमा गर्नुहुन ।
५. आयकर ऐन अनुसार कट्टी गरेको कर रकम आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा नियमानुसार समयमा नै जम्मा गर्नुहुन ।
६. कर्जा लगानी पश्चात् कर्जा सदुपयोगिताको निरीक्षण र अनुगमन गरी सोको प्रतिवेदन सम्बन्धित फायलमा राख्ने व्यवस्था गर्नुहुन ।
७. कर्जा प्रवाह एवं नवीकरण गर्दा अनिवार्य रूपमा धितो निरीक्षण प्रतिवेदन, कर्जा सूचना, वित्तीय विवरणहरु आदि जस्ता कागजात लिई कर्जा नीति वर्मोजिम मात्र कर्जा प्रवाह गर्नुहुन ।
८. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु पुनः नदोहोरिने गरी सुधार गर्नुहुन ।

२.४० सेती वित्तीय संस्था लिमिटेड, कैलाली, टिकापुर

१. कर्जा नीति अनुसार आवश्यक कागजात लिई तथा सम्पूर्ण प्रक्रिया पुऱ्याई कर्जा प्रवाह/नवीकरण गर्ने गर्नका साथै प्रवाह पश्चात सदुपयोगिता निरीक्षण गर्ने गर्न ।
२. ऋणी विपन्न वर्गमा पर्ने/नपर्ने सम्बन्धमा यकिन गरेर मात्र विपन्न वर्ग कर्जा प्रवाह गर्ने गर्न ।

३. सूचना प्रविधि सम्बन्धी नीति र वासलात बाहिरका कारोबार सम्बन्धी नीति तर्जुमा गर्नका साथै कार्यसंचालन निर्देशिका र कर्जा नीतिलाई समयानुकूल अद्यावधिक गरी जानकारी दिन ।
४. एकीकृत निर्देशन, २०६८ निर्देशन नं.३ बुँदा ११ बमोजिम प्राथमिक पूँजीको ५० देखि १०० प्रतिशतसम्म एउटै क्षेत्रमा प्रवाहित क्षेत्रगत कर्जा सापट र सुविधाको मापन र अनुगमनको कार्यविधि तथा सूचना प्रणालीको व्यवस्था गरी त्रयमासिक रूपमा अनुगमन गर्ने र प्राथमिक पूँजीको शतप्रतिशतभन्दा बढी कुनै एउटा क्षेत्रमा कर्जा प्रवाह गर्ने/नगर्ने सम्बन्धमा संचालक समितिले वार्षिक रूपमा निर्णय गरी सोको जानकारी यस बैंकमा पठाउने व्यवस्थाको पालना गर्न ।
५. संस्थाले संस्थापक, संचालक र उच्च व्यवस्थापनमा रहने कर्मचारी सम्बद्ध ग्राहकहरु पहिचान गर्ने विधि र संयन्त्रको विकास गर्नका साथै एकीकृत निर्देशन, २०६८ निर्देशन नं.३ बुँदा ७ बमोजिम एउटा ग्राहक वा आपसी सम्बन्ध भएका ग्राहकहरुको अभिलेख अर्धवार्षिक रूपमा तयार गरी यस बैंकमा पठाउने व्यवस्थाको पालना गर्न ।
६. एकीकृत निर्देशन, २०६८ निर्देशन नं.६ को १ को २ (च) विपरित एक प्रतिशत भन्दा बढी शेर्यर भएका संस्थापकको घरमा संस्थाको प्रधान कार्यालय रहेकोले सो सम्बन्धमा नियमानुसारको व्यवस्था मिलाई जानकारी दिन ।
७. संस्थाले आ.व. २०६६/६७ को वार्षिक वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न यस बैंकबाट स्वीकृति लिएकोमा उक्त वर्षको वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न गर्न नसक्नाको कारण स्पष्ट पाइँ समयमा वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न गर्ने गर्न ।
८. लेखापरीक्षकहरुले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गरी पुनः नदोहोरिने व्यवस्था गर्न ।

२.४१ हामा मर्चेण्ट एण्ड फाइनान्स लिमिटेड, त्रिपुरेश्वर, काठमाण्डौ

१. जोखिम व्यवस्थापन समिति गठन गर्नुहुन ।
२. संस्थाले आवश्यकता अनुसार विभिन्न नीति निर्देशिकाहरु जस्तै: वासलात बाहिरका कारोबारहरु सम्बन्धी नीति, जोखिम व्यवस्थापन नीति तथा कार्य संचालन निर्देशिका आदि तर्जुमा गर्नुहुन ।
३. साधारण सभा गर्नको लागि नेपाल राष्ट्र बैंकमा पठाउनु पर्ने कागजात आदि तोकिएको समयभित्र पेश गरी नियमित रूपमा वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न गर्नुहुन ।
४. स्थीर सम्पत्तिको वार्षिक रूपमा भौतिक परीक्षण गरी वीमायोग्य सम्पत्तिको वीमा गर्नुहुन ।
५. यस बैंकको निर्देशन तथा संस्थाको ग्राहक पहिचान नीति अनुसार निक्षेपकर्ता व्यक्तिको फोटो एवं नागरिकताको प्रतिलिपि तथा फर्म/कम्पनीको कानूनी कागजातहरु लिएर फायल अद्यावधिक गर्नुहुन ।
६. कर्जा लगानी पश्चात् कर्जा सदुपयोगिताको निरीक्षण र अनुगमन गरी सोको प्रतिवेदन सम्बन्धित फायलमा राख्ने व्यवस्था गर्नुहुन ।
७. कर्जा प्रवाह एवं नबीकरण गर्दा अनिवार्य रूपमा धितो निरीक्षण प्रतिवेदन, कर्जा सूचना, वित्तीय विवरणहरु आदि जस्ता कागजात लिई कर्जा नीति बमोजिम कर्जा प्रवाह एवं नबीकरण गर्नुहुन ।
८. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु पुनः नदोहोरिने गरी सुधार गर्नुहुन ।

२.४२ रिलायबल फाइनान्स लिमिटेड

१. ऋणीलाई कर्जा प्रवाह गर्नु पूर्व निजबाट आयश्रोत प्रमाणित हुने कागजात लिने गर्न, अन्य आवश्यक कागजातहरु जस्तै ऋणीको नागरिकताको प्रमाणपत्र प्रतिलिपि, मालपोतमा तिरो तिरेको रसिद, कर चुक्ता प्रमाणपत्र, कम्पनीको हकमा प्रबन्धपत्र, नियमावली र ऋण लिने सम्बन्धमा सो कम्पनीको सञ्चालक समितिबाट निर्णय गरेको माइन्यूटको प्रतिलिपि तथा कर्जा सूचना आदि लिने गर्न साथै कर्जा प्रवाह भए पश्चात सोको सदृपयोगिता निरीक्षण गरी कर्जा फाइलमा अद्यावधिक गर्न ।
२. संस्थामा आउन सक्ने कर्जा सम्बन्धी जोखिम, बजार जोखिम, कार्य सञ्चालन जोखिम, व्याजदर एवं तरलता सम्बन्धी जोखिम मापन, अनुगमन तथा न्यूनीकरण गर्न जोखिम व्यवस्थापन समिति बनाउन । साथै जोखिमको व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नीति, प्रक्रिया र मार्गदर्शन समेत बनाई कार्यान्वयन गर्न ।
३. संस्थामा विद्यमान रहेको ग्राहक पहिचान निर्देशिकालाई पूर्ण पालना हुने गरी कार्यान्वयन गर्न । साथै कार्य सञ्चालन सम्बन्धी नीति/निर्देशिका तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु हुन ।
४. आयकर ऐन, २०५८ अनुसार स्रोतमा करकटी गरी दाखिला गर्नुपर्ने खर्चहरूलाई सोही अनुसार गर्न ।
५. संस्थामा रहेका स्थीर सम्पत्तिहरुको नियमित रूपमा भौतिक परीक्षण गरी अभिलेख अद्यावधिक गर्न ।
६. अन्तर शाखा कारोबारको हिसाब मिलान नियमित रूपमा समयमै गर्नुहुनका साथै हिसाब मिलान प्रक्रियालाई प्रभावकारी बनाउन ।
७. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु पुनः नदोहोरिने गरी सुधार गर्न एवं पूर्व निर्देशनहरु पालना गर्नुहुन ।

२.४३ लर्ड बुद्ध फाइनान्स लिमिटेड

१. निक्षेप परिचालन सम्बन्धी, सम्पति/दायित्व व्यवस्थापन सम्बन्धी, सूचना प्रविधि सम्बन्धी, वासलात बाहिरको कारोबार सम्बन्धी तथा जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति नियम/कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनुहुन ।
२. संस्थाको आन्तरिक लेखापरीक्षण समितिले यस बैंकले जारी गरेको एकीकृत निर्देशन २०६८ को निर्देशन नं. ६ को बुँदा नं. ५(क) देखि (च) सम्ममा उल्लेख भए अनुसार आवश्यक छलफल गरी व्यवस्थापनलाई सुझाव दिने संयन्त्रको विकास गर्न ।
३. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाई संस्थालाई चुस्त दुरुस्त रूपमा सञ्चालन गर्नको लागि आवश्यक पर्ने नीति/निर्देशिका बनाउनका साथै संस्थामा विद्यमान रहेको ग्राहक पहिचान निर्देशिकालाई पूर्ण रूपमा पालना हुने गरी कार्यान्वयन गर्नुहुन ।
४. संस्थामा रहेका स्थीर सम्पत्तिहरुको सांकेतिकरण तथा नियमित रूपमा भौतिक परीक्षण गरी अभिलेख अद्यावधिक गर्नुहुन ।
५. सण्ड्री क्रेडिटर्स हिसाबमा लामो समय देखि बाँकी रहेको रकमको समयमै हिसाब मिलान गरी राफसाफ गर्नुहुन ।

६. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु पुनः नदोहोरिने गरी सुधार गर्न एवं पूर्व निर्देशनहरु पालना गर्नुहुन् ।

२.४४ अपि फाइनान्स लि., कास्की, पोखरा

१. विभिन्न कर्जाहरुका ऋणीहरुको धितो जमानी एकै व्यक्ति रहेकोले एकै समूहको ऋणीमा राखी यस बैंकको एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं ३(६) बमोजिमको विवरण अद्यावधिक गर्नु हुन् ।
२. यस बैंकको निर्देशन बमोजिम विपन्न वर्ग कर्जा नीति तय गरी विपन्न वर्गको सही पहिचान गरी प्रवाह गर्नु हुन् ।
३. कर्जा रकमभन्दा कम धितोबन्धक राखी प्रवाह भएका कर्जाहरुमा व्यक्तिगत जमानी सरह थप २० प्रतिशत कर्जा नोक्सानी व्यवस्था गर्नु हुन् ।
४. पदपूर्ति समितिमा शतप्रतिशत नै संचालकहरु सदस्य रहेकोले विद्यमान कर्मचारी विनियमावली बमोजिम गर्नु हुन् ।
५. यस बैंकको सेवा तथा सेवा शूल्क सम्बन्धी निर्देशन बमोजिम बचत खाताहरुमा दिइने व्याजदरको अन्तर २ प्रतिशत विन्दूभन्दा बढि हुन नहुने व्यवस्था अनुरूप खाता संचालन गर्नुहुन् ।
६. धितो मूल्यांकन र कर्जा प्रवाह सम्बन्धमा कर्जा नीति अनुरूप गर्नु हुन् ।
७. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गर्न ।

२.४५ नमस्ते वित्तीय संस्था लिमिटेड

१. यस बैंकबाट जारी गरिएको एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं. १६ को बुँदा नं. ९ बमोजिम सर्वसाधारणलाई छुट्याएको साधारण शेयर अविलम्ब निष्काशन गरी बिक्री वितरण गर्नुहुन् ।
२. ऋणीलाई कर्जा प्रवाह/नवीकरण गर्नु पूर्व निजबाट आयश्रोत प्रमाणित हुने कागजात, पछिल्लो लेखापरिक्षण भएको वित्तीय विवरण, कर चुक्ता प्रमाणपत्र आदि आवश्यक विवरणहरु लिने गर्नुहुन् । साथै कर्जा प्रवाह भए पश्चात सोको सदुपयोगिता निरीक्षण गरी कर्जा फाइल अद्यावधिक गर्नुहुन् ।
३. कार्य संचालन सम्बन्धी, सूचना प्रविधि सम्बन्धी, वासलात बाहिरको कारोबार सम्बन्धी, विपन्न वर्ग कर्जा सम्बन्धी तथा जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति नियम/कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनुहुन् ।
४. संस्थामा विद्यमान रहेको ग्राहक पहिचान निर्देशिकालाई पूर्ण रूपमा पालना हुने गरी कार्यान्वयन गर्न ।
५. संस्थामा रहेका स्थीर सम्पत्तिहरुको नियमित रूपमा भौतिक परीक्षण गरी अभिलेख अद्यावधिक गर्न ।
६. संस्थामा आउन सक्ने कर्जा सम्बन्धी जोखिम, बजार जोखिम, कार्य सञ्चालन जोखिम, व्याजदर एवं तरलता सम्बन्धी जोखिम आदि जोखिमहरुको मापन, अनुगमन तथा न्यूनीकरण गर्ने तर्फ जोखिम व्यवस्थापन समितिलाई प्रभावकारी बनाउनुहुन् । साथै संस्थाको आन्तरिक लेखापरिक्षण समितिमा रहेका संयोजक तथा सदस्यहरु अन्य कुनै पनि समितिमा नरहने

व्यवस्था गर्नुहुन ।

७. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु पुनः नदोहोरिने गरी सुधार गर्न एवं पूर्व निर्देशनहरु पालना गर्नुहुन ।

२.४६ कास्की फाईनान्स लिमिटेड, न्यूरोड, पोखरा

१. रजिष्टर्ड फर्महरुलाई कर्जा प्रवाह गर्नुपूर्व कर चुक्ता प्रमाणपत्र, लेखा नंबर, आयश्रोत प्रमाणित गर्ने कागजात संलग्न राखेर मात्र ऋण स्वीकृत गर्नु हुन ।
२. संस्थाले प्रवाह गर्ने कर्जामा जमानीकर्ताको कर्जा सचना केन्द्रको प्रतिवेदन लिनुहुन, खराब ऋणीलाई कर्जा प्रवाह गर्दा तथा घरजग्गा धितोमा थैली रकमभन्दा अधिक कर्जा प्रवाह गर्दा आउनसक्ने कानूनी जोखिम प्रति सजग रहनुहुन ।
३. बिद्युतीय प्रसारणमार्गको सीमा भित्र पर्ने कमजोर धितोबन्धक राखी ऋण प्रवाह नगर्नुहुन।
४. यस बैंकको निर्देशन विपरीत रियल ईस्टेट कर्जा अन्तर्गत धितोमा Fair Market Value को ६० प्रतिशतभन्दा बढी घरजग्गा कर्जा प्रवाह नगर्नुहुन ।
५. व्याजदर २ प्रतिशत भन्दा बढीले फरक हुने गरी विभिन्न बचत खाता संचालन नगर्नुहुन ।
६. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गर्न ।

२.४७ सूर्यदशन फाईनान्स कम्पनी लिमिटेड, नयाँबानेश्वर

१. विपन्न बर्ग सम्बन्धी कर्जा नीति तथा कार्यविधि तयार गरी कार्यान्वयन गर्नुहुन ।
२. सुरक्षाको दृष्टिकोणले कार्यालय परिसरमा यथेष्ट मात्रामा Fire extinguisher, Security Guard र CCTV को व्यवस्था गर्नुहुन ।
३. कर्जा लगानी भएका परियोजनाहरु र कर्जा फाईलहरु समय समयमा नियमित रूपमा अनुगमन गर्नु हुन ।
४. आन्तरिक लेखा परीक्षण समितिले संस्थाको आर्थिक स्थितिको विश्लेषण गरी व्यवस्थापनलाई आवश्यक सुभाव उपलब्ध गराउने व्यवस्थाको थाली गर्नुहुन ।
५. Fraud and forgery को न्यूनीकरण तथा रोकथाम गर्नको लागि औपचारिक कार्यविधिको विकास गर्नुहुन ।

२.४८ जेनिथ फाईनान्स कम्पनी लिमिटेड

१. संस्थाले निक्षेप स्वीकार गर्ने कममा संस्थागत खाता खोल्दा संस्थाको प्रवन्धपत्र र नियमावली अनिवार्य रूपमा लिइ यस बैंकको एकीकृत निर्देशन २०६८ को निर्देशन नं. १९ वमोजिम ग्राहक पहिचान निर्देशिका (KYC manual) लाई पूर्ण रूपमा लागु गर्न ।
२. कर्जा फाईलहरुमा कर्जा सम्बन्धी कागजात, ऋणीको आय प्रमाणित गर्ने लेखापरीक्षण भएको वित्तीय विवरणहरु, कर चुक्ता प्रमाणहरु, कर्जा सदुपयोगिता निरीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर मात्र कर्जा प्रवाह वा नवीकरण गर्न ।
३. संस्थाले यस बैंकको एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं. १५ (३) विपरित ०.५ प्रतिशत भन्दा बढी व्याज दर प्रदान नगर्न ।

४. बाह्य लेखा परीक्षकले देखाएका अन्य कैफियत सुधार गर्नु हुन ।

२.४९ युनिक फाइनान्स लिमिटेड

१. कर्जा प्रवाह/नवीकरण गर्नु पूर्व ऋणीको आयश्रोत प्रमाणित हुने कागजात लिने गर्न, कर्जा तिर्न सक्ने क्षमताको विश्लेषण गर्न, व्यापारिक तथा परियोजना कर्जाको हकमा पछिल्लो वित्तीय विवरण लिई विश्लेषण गर्न तथा कर्जा प्रवाह भए पश्चात स्वीकृत प्रयोजन अनुरूप कर्जा सदुपयोग भए/नभएको सम्बन्धमा नियमित अनुगमन गर्नुहुन ।
२. संस्थामा आउन सक्ने कर्जा, बजार, कार्य सञ्चालन जोखिम, व्याजदर एवं तरलता जोखिम सम्बन्धी मापन, अनुगमन तथा न्यूनीकरण गर्न जोखिम व्यवस्थापन समिति बनाउन । साथै जोखिमको व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नीति, प्रक्रिया र मार्गदर्शन समेत बनाई कार्यान्वयन गर्नुहुन ।
३. निक्षेप परिचालन, लगानी, सम्पति/दायित्व व्यवस्थापन, सूचना प्रविधि, वासलात बाहिरको कारोबार तथा लेखापरीक्षण सम्बन्धी नीति नियम/कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनुहुन ।
४. संस्थाको ठूला दश निक्षेपकर्ताहरूको निक्षेप रकम कुल निक्षेपको ४६.८० प्रतिशत रहेको र सो मध्ये ४३.४८ प्रतिशत अंश संस्थागत निक्षेपमा रहेको हुँदा संस्थाको निक्षेप संचरनामा अधिकेन्द्रित जोखिम अधिक रहेकोले भविष्यमा आउन सक्ने जोखिम प्रति सजग रही नियमित अनुगमन गर्नुहुन ।
५. संस्थाको निक्षेप तथा प्राथमिक पूँजीको तुलनामा कर्जाको अनुपात (C/D+CC Ratio) २०६८ आषाढ मसान्ताको लागि तोकिएको ८५ प्रतिशतको सीमा भित्र रहनु पर्नेमा ८८.७३ प्रतिशत रहेको हुँदा तरलता सम्बन्धी जोखिम प्रति सजग रही नियमित अनुगमन गर्नुहुनका साथै सो सीमाभित्र रहने गरी व्यवस्थापन गर्नुहुन ।
६. संस्थाबाट खरिद गरिएको कम्प्युटर सफ्टवयेरको बाँकी खर्च रकम तथा नेपाल सरकारको ऋणपत्र खरिद गर्दा संस्थाले तिरेको प्रिमियम समेतलाई संस्थाको अन्य सम्पत्ति भित्र अपलेखन हुन बाँकी रकम शीर्षकमा राख्ने व्यवस्था गर्नुहुन ।
७. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरू पुनः नदोहोरिने गरी सुधार गर्न एवं पूर्व निर्देशनहरू पालना गर्नुहुन ।

२.५० स्वस्तिक मर्चेन्ट फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड

१. यस बैंकको एकीकृत निर्देशन २०६८ को निर्देशन नं. १६ को ३(५) वमोजिम प्राकृतिक व्यक्ति वा नाफा कमाउने उद्देश्य नराखी स्थापित संस्थाहरू वाहेक अन्य संस्था वा निकायवाट वचत खाता खोल्न नपाइने व्यवस्थाको पालना गर्न ।
२. संस्थाले यस बैंकको एकीकृत निर्देशन २०६८ को निर्देशन नं. १९ वमोजिम ग्राहक पहिचान निर्देशिका (KYC manual) लाई पूर्ण रूपमा लागु गर्न ।
३. कर्जा फाईलहरूमा कर्जा सम्बन्धी कागजात, ऋणीको आय प्रमाणित गर्ने लेखापरीक्षण भएको वित्तीय विवरणहरू, कर चुक्ता प्रमाणहरू, कर्जा सदुपयोगिता निरीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर मात्र कर्जा प्रवाह वा नवीकरण गर्न ।

४. संस्थामा रहेको जोखिम व्यवस्थापन समितिलाई प्रभावकारी बनाउनु हुन ।

२.५१ शुभलक्ष्मी फाइनान्स लिमिटेड नक्शाल, काठमाडौं

१. ऋणीको आमदानी पुष्टि हुने कागजात, फर्म/कम्पनीको हकमा विगत ३ वर्षको लेखापरीक्षण भएको वित्तीय विवरण, कर चुक्ता प्रमाणपत्र, कर्जा लिने सम्बन्धी संचालक समितिको निर्णय, कर्जा प्रवाहको उद्देश्य, धितो रहने घर तथा सवारी साधनको मूल्यांकित रकम बराबरको बीमा एवं समयमै बीमा नवीकरण, धितो रहने जग्गाको चार किल्ला प्रमाणपत्र आदि कागजात लिई सोको आधारमा ऋणीको ऋण तिर्न सक्ने सक्षमता विश्लेषण गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्ने गर्न ।
२. ग्राहक पहिचान मार्गदर्शन बमोजिमका आवश्यक कागजात लिई सम्पूर्ण प्रक्रिया पूरा गरेर मात्र निक्षेप खाता खोल्ने गर्न ।
३. एकीकृत निर्देशन, २०६८ निर्देशन नं.१५ वुँदा ३ बमोजिम निक्षेपमा प्रकाशित व्याजदरभन्दा ०.५ प्रतिशतभन्दा बढी हुने गरी व्याज प्रदान नगर्नका साथै चेक बुक जारी गर्दा माग पत्र लिने एवं वितरण गर्न वाँकी चेक बुक सुरक्षित तवरले कर्मचारीको जिम्मामा रहने व्यवस्था मिलाउने गर्न ।
४. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गरी पुनः नदोहोरिने व्यवस्था गर्न ।

२.५२ जेबिल्स फाइनान्स लिमिटेड

१. कर्जा नीति निर्देशिकामा उल्लेख भए बमोजिम कर्जा प्रवाह गर्नु पूर्व ऋणीको आमदानी प्रमाणित हुने कागजात, पछिल्लो आर्थिक वर्षको लेखापरीक्षण भएको ऋणी फर्म/ कम्पनीको वित्तीय विवरण, कर चुक्ता प्रमाणपत्र, फर्म दर्ता प्रमाणपत्र तथा फर्म नविकरण पत्र आदि विवरण लिई सोको आधारमा ऋणीको ऋण तिर्न सक्ने सक्षमता विश्लेषण गरी कर्जा प्रवाह/नवीकरण गर्ने गर्नका साथै कर्जा प्रवाह पश्चात सदुपयोगिता निरीक्षण गर्न ।
२. वासलात बाहिरका कारोबार सम्बन्धी नीति, लगानी नीति निर्देशिका, कोष व्यवस्थापन निर्देशिका, कार्य संचालन नीति निर्देशिका, सम्पत्ति तथा दायित्व व्यवस्थापन नीति आदि नीति निर्देशिका तर्जुमा गरी जानकारी दिन ।
३. कर्मचारी निर्देशिकाको बुँदा ९८ बमोजिम कर्मचारीहरुको Fidelity Insurance गराउने व्यवस्था मिलाउन ।
४. एकीकृत निर्देशन, २०६८ निर्देशन नं.३ वुँदा ११ बमोजिम प्राथमिक पूँजीको ५० देखि १०० प्रतिशतसम्म एउटै क्षेत्रमा प्रवाहित क्षेत्रगत कर्जा सापट र सुविधाको मापन र अनुगमनको कार्यविधि तथा सूचना प्रणालीको व्यवस्था गरी त्रयमासिक रूपमा अनुगमन गर्ने र प्राथमिक पूँजीको शतप्रतिशतभन्दा बढी कुनै एउटा क्षेत्रमा कर्जा प्रवाह गर्ने/नगर्न सम्बन्धमा संचालक समितिले वार्षिक रूपमा निर्णय गरी सोको जानकारी यस बैंकमा पठाउने व्यवस्थाको पालना गर्न ।
५. एकीकृत निर्देशन, २०६८ निर्देशन नं.३ वुँदा ७ बमोजिम एउटा ग्राहक वा आपसी सम्बन्ध भएका ग्राहकहरुको अभिलेख अर्धवार्षिक रूपमा तयार गरी यस बैंकमा पठाउने गर्न ।
६. विपन्न वर्ग अन्तर्गत प्रवाह गरेको थोक कर्जा निर्देशित क्षेत्रमा प्रवाह भए/नभएको प्रगति विवरण ती संस्थासँग त्रयमासिक रूपमा लिने गर्न ।

७. स्थीर सम्पत्तिको लोकेशन, भौतिक अवस्था, सो सम्पत्ति जिम्मा रहने व्यक्ति लगायतका विवरण खुल्ने गरी स्थीर सम्पत्ति रजिस्टर अद्यावधिक गर्न ।
८. लेखापरीक्षकहरूले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गरी पुनः नदोहोरिने व्यवस्था गर्न ।

२.५३ नारायणी नेशनल फाइनान्स लिमिटेड कालिकास्थान, डिल्लीबजार, काठमाडौं

१. संस्थामा भुक्तानी गर्न बाँकी लाभांश रु.६६,१८,३०८/- मध्ये ५ वर्षसम्म भुक्तानीका लागि दावी नपरेको लाभांश रकम कम्पनी ऐन, २०८३ दफा १८२ (९) बमोजिम लगानीकर्ता संरक्षण कोषमा जम्मा गर्नु हुन ।
२. आपसी सम्बन्ध भएका फर्म/कम्पनी/व्यक्तिहरु पहिचान गर्ने छट्टै नीति एवं संयन्त्र नभई सरोकारवाला व्यक्तिहरूले दिएका व्यक्तिगत, पेशागत तथा पारिवारिक विवरणका साथै आपसी आधार मानी तयार गर्ने गरेकोले संस्थापक, संचालक र व्यवस्थापनमा रहेका व्यक्तिहरु सम्बद्ध फर्म/कम्पनीको पहिचानको आधार भरपर्दो नभएकाले सो को व्यवस्थापन गर्नुहुन ।
३. कर्जा प्रवाह गर्नु पूर्व शाख सूचना, धितो रहने घर तथा गाडीको मूल्यांकित रकम बराबर बीमा, ऋणीको आयश्रोत पुष्टि हुने कागजात, व्यवसायिक फर्म/कम्पनीको हकमा लेखापरीक्षण गरेको वित्तीय विवरण तथा कर चुक्ता प्रमाणपत्र आदि लिई सोको विश्लेषण एवं मूल्यांकन गर्नुका साथै कर्जा प्रवाह पश्चात सदुपयोगिता निरीक्षण गर्ने गर्नु हुन ।
४. निक्षेप खाता खोल्दा ग्राहक पहिचान मार्गदर्शन बमोजिमका ग्राहकको फोटो, नागरिकता, नावालकको हकमा जन्मदर्ता र संरक्षकको प्रमाणपत्र आदि लिई आवश्यक सम्पूर्ण प्रक्रिया पूरा गर्ने गर्नु हुन ।
५. ढुकुटीमा बीमाको सीमासम्म मात्र नगद मैज्जात राख्ने गर्नु हुन ।
६. स्थीर सम्पत्तिको रजिस्टर खडा गरी सम्पत्तिको भौतिक परीक्षण अद्यावधिक गर्नुका साथै कोडिङ र लोकेशन समेत गर्नु हुन ।
७. विभिन्न कर्जाहरूमा रु.८,४२,३८ हजार थप कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गनुपर्ने देखिएकोले सो अनुसारको कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गरी जानकारी गराउनु हुन ।
८. लेखापरीक्षकहरूले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गर्नु हुन तथा पुनः नदोहोरिने व्यवस्था गर्नु हुन ।

२.५४ रिलायन्स फाइनान्स लिमिटेड

१. ऋणीको पछिल्लो आर्थिक वर्षको लेखापरीक्षण गरिएको वित्तीय विवरण, कर चुक्ता प्रमाणपत्र, परियोजना प्रतिवेदन, कर्जा उपयोगिता, धितोमा रहेको घर तथा सवारी साधनको मूल्यांकित रकम बराबरको बीमा एवं समयमै सोको नविकरण, ऋणीको आयश्रोत पुष्टि हुने कागजात, वहु बैंकिङ स्वघोषणा पत्र, तेश्रो पक्ष धितो लिइएको अवस्थामा परिवारका सम्पूर्ण सदस्यको सहमति पत्र आदि लिई सोको आधारमा विश्लेषण गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्ने गर्नका साथै कर्जा प्रवाह पश्चात सदुपयोगिता निरीक्षण गर्ने गर्न ।
२. बासलात बाहिरका कारोबार सम्बन्धी नीति निर्देशिका तथा कार्य संचालन निर्देशिका, Data Back up and Recovery Planning System तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन ।
३. कुल निक्षेपको ३८.०१ प्रतिशत निक्षेप १० ठूला निक्षेपकर्ताबाट परिचालित भई निक्षेप

केन्द्रीकरण जोखिम अधिक रहको हुँदा सोबाट उत्पन्न जोखिमप्रति सजग रहन ।

४. समय समयमा नगद किताबसँग ढुकुटीमा रहेको मौज्दात र एटिएममा रहेको मौज्दात गरी कुल नगद मौज्दात भिडाई ठीक दुरुस्त राख्नुहुन साथै विभिन्न बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेको मौज्दातको रिकन्सिलेशन समयमै गरी हिसाव राफसाफ पार्नु हुन ।
५. लेखापरीक्षकहरूले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गरी पुनः नदोहोरिने व्यवस्था गर्न ।

२.५५ लोटस इन्बेष्टमेन्ट फाइनान्स लिमिटेड, न्यूरोड, काठमाण्डौ

१. कर्जा प्रवाह गर्दा आवश्यक वित्तीय विवरणहरु लिन, जग्गाको तिरो तिरेको रसिद राख्न, चार किल्ला प्रमाणित कागजात राख्न, तेश्रो पक्षको धितो सुरक्षण लिदा मञ्जुरीनामा लिन, आय विवरण, कर चुक्ता प्रमाण पत्र आदि लिनुको साथै कर्जा माग फारम पूर्ण रूपमा भर्न लगाउन, धितो निरीक्षण प्रतिवेदन राख्न र ऋणीसंग प्रतिज्ञापत्र लिनुहुन ।
२. वासलात वाहिरका कारोबार सम्बन्धी नीति तथा कार्यविधि तर्जुमा गरी जानकारी दिनुहुन ।
३. कर्जा जोखिम व्यवस्थापन समिति गठन गर्नु हुन ।
४. कार्य सञ्चालन निर्देशिका तयार गरी लागू गर्नु हुन ।
५. सर्वसाधारणको लागि छुट्याइएको शेयर समयमा जारी गर्न हुन ।
६. वाट्य लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गर्न ।

२.५६ वैभव फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड

१. कुल निक्षेपको ६७ प्रतिशत निक्षेप १० ठूला निक्षेपकर्ताहरुबाट परिचालन गरेको कारण सिर्जना भएको अधिक निक्षेप केन्द्रीकरण जोखिमप्रति सजग रहन तथा एकीकृत निर्देशन, २०६८ बमोजिम एउटा संस्थाबाट कुल निक्षेपको २० प्रतिशतभन्दा बढी निक्षेप परिचालन नगर्न ।
२. ऋणी संस्था/फर्म/कम्पनीको लेखापरीक्षण भएको वित्तीय विवरण, नयाँ फर्मको हकमा अनुमानित वित्तीय विवरण, ऋणीको आयश्रोत पुष्टि हुने कागजात, कर चुक्ता प्रमाणपत्र, कर्जाको स्पष्ट प्रयोजन आदि लिई सोको आधारमा ऋणीको ऋण तिर्न सक्ने सक्षमता विश्लेषण गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्ने गर्न ।
३. ग्राहक पहिचान नीति, सूचना प्रविधि नीति, कोष एवं जोखिम व्यवस्थापन नीति र सूचना प्रविधि नीति तर्जुमा गरी जानकारी दिन ।
४. संस्थाको लागि आवश्यक सामान एवं सेवा खरिद गर्दा Pan/Vat मा दर्ता फर्म/कम्पनीबाट खरिद गर्नका साथै कर दर्ता प्रमाणपत्र, फर्म दर्ता प्रमाणपत्र लगायतका कागजात सहित कोटेशन लिई निम्नतम मूल्य कोड गर्ने आपूर्तिकर्ताबाट खरिद गर्ने गर्न ।
५. एकीकृत निर्देशन, २०६७ निर्देशन नं.१६ वुँदा ३(५) बमोजिम संस्था/निकायको नाममा रहेका वचत खाताहरु अविलम्ब बन्द गरी जानकारी दिन ।
६. एकीकृत निर्देशन, २०६७ निर्देशन नं.६ वुँदा ५ मा उल्लेखित उत्तरदायित्व उपर लेखापरीक्षण समितिलाई सचेत तुल्याई व्यवस्थापनलाई आवश्यक सुझाव, सल्लाह र निर्देशन दिने गरी प्रभावकारी र क्रियाशील बनाउन ।

७. रणनीतिक एवं व्यवसायिक योजना सहितको पूँजी योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन ।
८. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गरी पुनः नदोहोरिने व्यवस्था गर्न ।

२.५७ भक्तपुर फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड

१. कर्जा अपलेखन नीति, कोष तथा लगानी नीति, वासलात बाहिरका कारोबार सम्बन्धी नीति, सम्पत्ति दायित्व व्यवस्थापन नीति, गैर बैंकिङ सम्पत्ति सम्बन्धी नीति, कार्यसंचालन नीति निर्देशिका, आन्तरिक लेखापरीक्षण कार्यविधि आदि नीति निर्देशिका तर्जुमा गरी जानकारी दिन ।
२. संस्थाको आन्तरिक लेखापरीक्षण त्रयमासिक रूपमा यथासमयमै गराउने गर्नुहुनका साथै एकीकृत निर्देशन, २०६८ निर्देशन नं.६ बुँदा ५ बमोजिम लेखा परीक्षण समितिलाई व्यवस्थापनलाई सल्लाह, सुभाव र मार्गनिर्देशन दिने गरी प्रभावकारी बनाउन ।
३. स्थीर सम्पत्ति रजिस्टर खडा गरी सम्पत्तिको कोडिङ र लोकेशन सहितको विवरण अद्यावधिक गर्न ।
४. व्यवसायिक रणनीतिक योजना सहितको पूँजी योजना तयार गर्न ।
५. संस्थाको ठूला ४ ऋणीलाई कुल कर्जाको ४६.०३ प्रतिशत तथा ठूला २१ ऋणीलाई कुल कर्जाको ५३.९७ प्रतिशत कर्जा प्रवाह भएकोले कर्जा अधिकेन्द्रीत जोखिम उच्च रहेकोतर्फ व्यवस्थापन सजग रही सोको समुचित व्यवस्थापन गर्न ।
६. ऋणीको आयश्रोत पुष्टि हुने कागजात, धितो घर तथा सवारी साधनको बीमा, धितो रहने जग्गाको चार किल्ला प्रमाणपत्र, व्यू प्रिण्ट, ट्रेश नक्शा, तिरो तिरेको निस्सा, ऋणीको फोटो तथा व्यक्तिगत विवरण आदि लिई सोको आधारमा विश्लेषण गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्ने गर्न ।
७. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गरी पुनः नदोहोरिने व्यवस्था गर्न ।

२.५८ पोखरा फाइनान्स लिमिटेड

१. कर्जा प्रवाह गर्नु पूर्व धितो स्वरूप लिएका बीमा योग्य सम्पत्तिहरुको बीमा गर्ने, ऋणिको आर्थिक अवस्था तथा ऋण तिर्न सक्ने क्षमता लगायत आयश्रोत पुष्टि हुने कागजात लिई सोको विश्लेषण गर्ने गर्नु हुनका साथै कर्जा प्रवाह पश्चात सदुपयोगिता निरीक्षण गर्ने गर्न ।
२. कम्पनी ऐन, २०६३ को दफा १०५ को प्रावधान अनुसार कुनै पनि प्राइभेट तथा पब्लिक कम्पनीको चुक्ता पूँजी तथा सचित मुनाफाको शत् प्रतिशतभन्दा बढी हुने गरी कर्जा प्रवाह गर्दा साधारण सभाबाट विशेष प्रस्ताव पारित गरेको विवरण लिने व्यवस्थाको पालना गर्न ।
३. तत्कालीन प्रमुख कार्यकारी अधिकृतले कमसल धितो लिई कर्जा प्रवाह गरी संस्थालाई हानी नोक्सानी पुऱ्याएको सम्बन्धमा निजबाट उक्त रकम असुल उपर गर्न ।
४. व्यक्तिगत धनजमानी दिएका व्यक्तिहरु लगायत समूहमा पर्ने सम्पूर्ण पक्षलाई संलग्न गरी आपसी सम्बन्ध भएका ग्राहकको विवरण अद्यावधिक गर्न ।

५. एकीकृत निर्देशन, २०६८ निर्देशन नं.६ को १ को २ (च) विपरित एक प्रतिशत भन्दा बढी शेयर भएका संस्थापकको घरमा संस्थाको प्रधान कार्यालय रहेकोले सोलाई अन्यत्र सार्व व्यवस्था मिलाई जानकारी दिन ।
६. निक्षेप खाता खोल्दा, निक्षेप भुक्तानी गर्दा तथा कर्जा सुविधा प्रदान गर्दा सम्पति शुद्धिकरण निवारण ऐन, २०६४ को प्रावधान बमोजिम तोकिएका कागजातहरु लिने गर्नु हुन ।
७. पूँजी वृद्धि गर्दा संस्थापकहरुले लगानी गरेको रकमको आयश्रोत सम्बन्धी विवरणको अभिलेख अद्यावधिक गर्नु हुनका साथै सेवा शुल्क सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०६७ बमोजिम हुने गरी ग्राहकबाट कर्जा सूचना शुल्क लिने गर्न ।
८. गैर बैंकिङ सम्पति सम्बन्धी नीति, शाखा संचालन तथा नियन्त्रण नीति, वासलात बाहिरका कारोबार सम्बन्धी नीति र नगद तथा टेलर संचालन निर्देशिका तर्जुमा गर्नका साथै सोको कार्यान्वयन गर्न ।
९. धितोमा लिइने सम्पत्तिको मूल्यांकन सम्बन्धमा स्पष्ट व्यवस्था गरी कर्जा नीतिलाई अद्यावधिक गर्न ।
१०. कर चुक्ता प्रमाणपत्र, पारिवारिक विवरण, फोटोग्राफ, संचालक सम्बद्ध संघसंस्थाको विवरण लगायतका कागजातहरु संलग्न गरी संचालकका व्यक्तिगत फाईलहरु अद्यावधिक गर्न ।
११. आर्थिक प्रशासन विनियमावली, २०६५ बमोजिम सम्पति तथा सामान खरिद गर्दा PAN/VAT बील र उचित कर बीजक संलग्न गरी रकम भुक्तानी गर्ने गर्न ।
१२. धितो मूल्यांकनकर्ता, विप्रेषण कम्पनीहरु, सुरक्षा सेवा पुऱ्याउने कम्पनीसँगको सम्झौता गर्दा आवश्यक सम्पूर्ण कागजातहरु संलग्न गर्ने गर्न ।
१३. २०६८ आषाढ मसान्तमा म्याद नाधिसकेको मुद्दति निक्षेप रु.२,१८,७९ हजार रहेको देखिएकोले सम्बन्धित निक्षेपकर्तालाई सम्पर्क गरी रकम फिर्ता दिने व्यवस्था मिलाउनका साथै सण्डी डेटर्स र क्रेडिटर्स हिसावमा लामो समय देखि बक्यौता रहेका रकमहरु राफ साफ पार्न ।

२.५९ सीएमबी फाइनान्स लिमिटेड

१. संस्थामा खराब कर्जाको अनुपात २१.११ प्रतिशत रहेकोले सो अनुपातलाई स्वीकारयोग्य तहमा भार्न आवश्यक रणनीति तयार गरी लागु गर्न ।
२. संस्थाको कर्जा नीतिमा उल्लेख भएका प्रकृयाहरु पुरा गरेर मत्र कर्जा प्रवाह गर्न र कर्जा निर्देशिकालाई यस बैंकको एकीकृत निर्देशनको अनुकूल हुने गरी समयानुकूल संशोधन गर्न तथा कर्जा जोखिम, सञ्चालन जोखिम, तरलता जोखिम र बजार जोखिम आदिको व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नीति, प्रक्रिया र प्रणाली तथा जोखिम मापन समिति निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्न ।
३. यस बैंकको एकीकृत निर्देशन, २०६८ अनुसार एकल ग्राहक कर्जा सीमा भित्र रहेर कर्जा प्रवाह गर्न ।
४. विपन्न वर्ग कर्जा सम्बन्धि कार्यविधि तर्जुमा गरी लागु गर्न ।
५. कर्जा फाईल व्यवस्थित गरी कर्जा प्रवाह गर्नु पूर्व कर्जा विश्लेषण गरेर कर्जा सुरक्षित हुने अवस्थामा मात्र कर्जा प्रवाह गर्न ।

६. ऋणीको आय प्रमाणित, लेखापरीक्षण भएको वित्तीय विवरणहरु, कर चुक्ता प्रमाणहरु, कर्जा सदुपयोगिता निरीक्षण प्रतिवेदन जस्ता कागजातहरु अद्यावधिक गरेर मात्र कर्जा प्रवाह वा नवीकरण गर्ने ।
७. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु सुधार गर्ने ।

२.६० सिभिल मर्चेण्ट वित्तीय संस्था लिमिटेड

१. वासलात बाहिरका कारोबार सम्बन्धि नीति, विपन्न वर्ग कर्जा सम्बन्धि कार्यविधि, लेखापरीक्षण कार्यविधि, जोखिम व्यवस्थापन नीति तर्जुमा गरी जानकारी दिनु हुन ।
२. Assets Liabilities Management Committee गठन गर्नु हुन ।
३. कर्जा नीतिमा उल्लेख भएका सम्पुर्ण प्रकृया पुरा गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्नु हुन ।
४. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं ६ को वुँदा नं ५ बमोजिम लेखापरीक्षण समितिलाई सक्रिय गराउनु हुन ।
५. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं ३ को वुँदा नं ११(३) बमोजिम रियल स्टेट कर्जा अन्तर्गतका उपशीर्षकहरुमा तोकिएबमोजिम मात्र कर्जा प्रवाह गरी जोखिम न्युनिकरण गर्नु हुन ।
६. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं ४ को वुँदा नं १(घ) मा उल्लेख भए बमोजिम संस्थाले तयार गरेको वित्तीय विवरण हरेक त्रयमासको महिना व्यतित भएको मितिले ३५ दिनभित्र कुनै एक राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा अनिवार्य रूपमा प्रकाशित गरी सो को एक प्रति बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग तथा सम्बन्धित सुपरीवेक्षण विभागलाई समेत उपलब्ध गराउनु हुन ।
७. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं ३ को वुँदा नं ७ बमोजिम आपसि सम्बन्धि भएका ग्राहकहरुको विवरण तयार गरी उपलब्ध गराउनु हुन ।
८. उच्च व्यवस्थापनमा कार्यरत कर्मचारीहरुको व्यक्तिगत विवरण अद्यावधिक गर्नु हुन ।

२.६१ नवदुर्गा फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड

१. कर्जा प्रवाह/नवीकरण गर्नु पूर्व धितो मूल्यांकन प्रतिवेदन, धितो रहने सम्पत्तिको वीमा, जग्गाको फिल्ड बुक उतार, चार किल्ला विवरण, मालपोत तिरेको रसिद आदि कागजात तथा ऋणीको कर्जा तिर्न सक्ने आधार, आयश्रोत, स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदन आदि कागजात लिई विस्तृत विश्लेषण गरेर मात्र कर्जा प्रवाह/नवीकरण गर्नुहुनका साथै प्रवाह पश्चात सदुपयोगिता निरीक्षण गर्ने गर्नु हुन ।
२. सम्पति तथा दायित्व व्यवस्थापन नीति, व्यवस्थापन सूचना प्रणाली सम्बन्धी नीति, जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कर्जा लगानी नीति मा विपन्न वर्ग कर्जा सम्बन्धि उल्लेख नगरिएको, वासलात बाहिरको कारोबार (Off Balance Sheet) कारोबार संग सम्बन्धित नीति आदि नीति निर्देशिका तर्जुमा गर्नु हुन ।
३. विगत लामो समय देखि भुक्तानी म्याद नाघेका कर्जाहरु अपलेखन गर्नु हुन ।
४. संस्थाको बजेट समयमा पास गर्ने व्यवस्था गर्नु हुन ।

२.६२ जनरल फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड

१. त्यस वित्तीय संस्थाको वार्षिक साधारण सभा प्रचलित व्यवस्था वमोजिम समय भित्र सम्पन्न गर्नु हुन ।
२. नेपाल राष्ट्र बैंकद्वारा जारी निर्देशन नं. ३ वमोजिम क्षेत्रगत कर्जाहरुको वर्गीकरण गर्नु हुन ।
३. Risk Management Committee र जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति निर्देशिकाहरु गठन तथा तर्जुमा गरी जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी संयन्त्र तयार गर्नु हुन ।
४. लेखापरीक्षण समितिको भूमिकालाई प्रभावकारी बनाउन गम्भीरतापूर्वक कार्यान्वयन गर्नु हुन र आन्तरिक लेखापरीक्षण नीति निर्देशिका तर्जुमा गरी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउनु हुन ।
५. बैधानिक तरलता र विपन्न वर्गमा प्रवाह हुने कर्जालाई तोकिएको न्युनतम अनुपात कायम गर्नु हुन ।
६. लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन तथा Auditor's Opinion Letter मा लेखापरीक्षक लगायत सम्पूर्ण संचालकहरुको दस्तखत पश्चात् मात्र वार्षिक साधारण सभा प्रयोजनको लागि वित्तीय विवरण पेश गर्नु हुन ।
७. कर्जा प्रवाह/नवीकरण पूर्व कर्जाका फाइलहरु व्यवस्थित गरी कर चुक्ता प्रमाण कागजात लिने, वित्तीय विवरण लिने, ऋणीको आयश्रोत खुल्ने कागजात लिने तथा कर्जाको उद्देश्य उल्लेख गर्ने र सो अनुसार कर्जाहरुको सदुपयोगिता तथा परियोजना निरीक्षण गर्ने, कर्जा शीर्षकसंग मिल्ने प्रकृतिका कर्जाहरु सोही शीर्षक अन्तर्गत वर्गीकरण गर्ने जस्ता प्रकृयागत कार्यहरुलाई कडाईका साथ सुधार गर्नु हुन ।
८. आन्तरिक तथा वात्य लेखापरीक्षक, यस बैंकको स्थलगत तथा गैङ स्थलगत निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएका कैफियतहरु सुधार गर्ने सन्दर्भमा गम्भीरतापूर्वक कार्यान्वयन गर्नुहुन ।

२.६३ रोयल मर्चेण्ट एण्ड फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड

१. विगत लामो समयदेखिको Unclaimed dividend लाई नियमानुसार राफसाफ गर्न ।
२. कर्जा प्रवाह/नवीकरण गर्नु पूर्व ऋणीको विस्तृत विवरण लिई सोको आधारमा वित्तीय स्थितिको विश्लेषण गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्न र कर्जा लगानी पश्चात नियमित रूपमा सदुपयोगिता निरीक्षण गर्न ।
३. गत वर्षको तुलनामा कर्जा वृद्धिदर उच्च रहेको अवस्थामा कर्जासंग सम्बन्धित जोखिम समेत वृद्धि हुने हुंदा कर्जा जोखिम एवं तरलता जोखिम न्यूनीकरण गर्न प्रभावकारी उपायहरु समेत अवलम्बन गर्न ।
४. जोखिम व्यवस्थापन समिति गठन गरी जोखिम न्यूनीकरण गर्नेतर अग्रसर रहन ।
५. लेखापरीक्षकले औल्याइएका अन्य कैफियतहरु सुधार गर्न ।

२.६४ काठमाण्डौ फाइनान्स लिमिटेड

१. बासलात बाहिरको कारोबार नीति तर्जुमा गरी जानकारी दिनु हुन ।
२. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन २०६८ को निर्देशन नं ३ को ११ वमोजिम क्षेत्रगत कर्जा सम्बन्धी व्यवस्थाको परिपलाना गर्नु हुन ।

३. कर्जा प्रवाह गर्दा कर्जा नीतिमा उल्लेख भएको सम्पुर्ण प्रकृया पुरा गरेरमात्र कर्जा प्रवाह गर्नुहुन ।
४. आन्तरिक लेखा परीक्षण प्रतिवेदनमा संस्थाको काम कारबाहीका प्रत्येक पक्षलाई समेटेर प्रतिवेदन तयार गर्ने कुरा सुनिश्चित गर्नु हुन ।
५. स्थिर सम्पत्तिको भौतिक परीक्षण गरेर जानकारी दिनु हुन ।
६. यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन २०६८ को निर्देशन नं ३ को ७ बमोजिम इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले एउटा ग्राहक वा आपसी सम्बन्ध भएका ग्राहकहरुको अभिलेख अर्धवार्षिक रूपमा तयार गरी यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग तथा सम्बन्धित सुपरीक्षण विभागमा पठाउनु हुन ।
७. नेपाल सरकारको ऋणपत्र खरीद गर्दा संस्थाले तिरेको प्रिमियममा लगानी गरकोमा त्यस्तो प्रिमियम वापत यस वर्ष अपलेखन हुने रकमलाई संचालन खर्च अन्तर्गत अपलेखन खर्चमा देखाई सो रकमलाई प्राथमिक पूँजीको अवास्तविक सम्पत्तिबाट समेत घटाई वित्तीय विवरण समायोजन गर्नुहुन । डिस्काउण्टमा खरीद गरेको लगानी रकमलाई परल मूल्यमा लेखाँकन गर्नुहुन र लेखा टिप्पणीमा समेत उल्लेख गरी समायोजित वित्तीय विवरण तयार गर्नु हुन ।
८. संस्थाको प्रबन्ध पत्रमा उल्लेख भएको जारी पूँजी र चुक्ता पूँजीमा फरक रहेकोले चुक्ता पूँजीलाई जारी पूँजी वरावर गर्नु हुन ।
९. संस्थाको निष्कृय कर्जा ५ प्रतिशत भन्दा बढी रहेको देखिएकोले निष्कृय कर्जालाई घटाउने तर्फ सचेत रहनु हुन ।
१०. लेखापरीक्षकले औल्याइएका अन्य कैफियत सुधार गर्नु हुन ।

२.६५ सूचना फाइनान्स लिमिटेड

१. जोखिम व्यवस्थापन समिति गठन तथा जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तर्जुमा गर्न हुन ।
२. संस्थाको लेखापरीक्षण समिति र आन्तरिक लेखापरीक्षण कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक नीतिगत व्यवस्था गर्न हुन ।
३. संस्थाको बजेट नियन्त्रण प्रणाली सुदृढ गर्न र आयकर दायित्वलाई समयमै फरफारक गर्न, खर्चहरुलाई पुष्टी गर्ने विल भौचरहरु अनिवार्य रूपमा संलग्न राख्न, नोट स्टकको प्याकेटहरुको स्लिपमा सम्बन्धीत कर्मचारीको दस्तखत र संस्थाको छाप लगाउने व्यवस्था गर्न, स्टक तथा स्थिर सम्पत्तिको अभिलेख सम्बन्धी रजिष्ट्र राख्ने र स्थिर सम्पत्तिको भौतिक परीक्षण गर्ने व्यवस्था गर्नु हुन ।
४. कर्जा प्रवाह गर्नु पुर्व ऋणीको कर्जा तिर्न सक्ने क्षमता र परियोजनाको संभाव्यता विश्लेषण तथा कर्जा प्रवाह पश्चात कर्जा सदुपयोगिताको अनुगमन गर्न हुन ।
५. कर्जा सूचना लिएर मात्र नयां कर्जा प्रवाह तथा नवीकरण गर्न हुन साथै हायरपर्चेज कर्जाहरुमा गाडीहरुको स्वामित्व संस्थाको नाममा नामसारी गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्न हुन ।
६. आन्तरिक लेखापरीक्षण तथा बाह्य लेखापरीक्षण प्रतिवेदन र यस बैंकको स्थलगत निरीक्षण तथा गैर स्थलगत सुपरीक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएका कैफियतहरु सुधार गर्ने व्यवस्था मिलाउनु हुन ।

२.६६ शिखर वित्तीय संस्था लिमिटेड

- १ बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २५ को प्रयोजनार्थ यस बैंकको एकीकृत निर्देशन २०६८ को निर्देशन नं. ६ को अनुसूचि-२ बमोजिम संचालकहरुको सम्पुर्ण विवरणहरु (लगत विवरण) तयार गर्न र संचालकहरुको छुट्टा छुट्टै व्यक्तिगत फाइल तयार गर्नु हुन ।

- २ संस्थागत कर्जाहरुको हकमा संस्थाले कर्जा प्रवाह गर्दा लेखापरीक्षण गरेको वित्तीय विवरण लिने र सोको विश्लेषण गरी कर्जा तिर्न सक्ने क्षमताको पहिचान गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्नु हुन ।
- ३ यस बैंकको एकीकृत निर्देशन २०६८ को निर्देशन नं. १६ को ३ (५) वमोजिम प्राकृतिक व्यक्ति वा नाफा कमाउने उद्देश्य नराखि स्थापित संस्थाहरु वाहेक अन्य संस्था वा निकायबाट वचत खाता खोल्न नपाइने व्यवस्थाको पालना गर्नु हुन ।
- ४ बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा १२ को उपदफा २ वमोजिम व्यावसायिक सञ्चालक नियुक्त गर्नु हुन ।
५. संस्थाले यस बैंकको एकीकृत निर्देशन २०६८ को निर्देशन नं. १९ वमोजिम ग्राहक पहिचान निर्देशिका (KYC manual) लाई पुर्ण रूपमा लागु गर्न ।
६. कर्जा फाईलहरुमा कर्जा सम्बन्धी कागजात, ऋणीको आय प्रमाणित गर्ने लेखापरीक्षण भएको वित्तीय विवरणहरु, कर चुक्ता प्रमाणहरु, कर्जा सदुपयोगिता निरीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर मात्र कर्जा प्रवाह वा नवीकरण गर्न ।

२.६७ मन्जुश्री फाइनान्सियल इन्स्टीच्यूसन लिमिटेड

१. संस्थाबाट प्रवाह भएका कर्जाहरुको समयमै किस्ता/व्याज रकम असुल गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी बनाउनका साथै संस्थाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाई संस्थालाई चुस्त दुरुस्तरूपमा सञ्चालन गर्नुहुन ।
२. संस्थामा आउन सक्ने कर्जा, बजार, कार्य सञ्चालन जोखिम, व्याजदर एवं तरलता जोखिम सम्बन्धी मापन, अनुगमन तथा न्यूनीकरण गर्ने जोखिम व्यवस्थापन समिति बनाउन । साथै जोखिमको व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नीति, प्रक्रिया र मार्गदर्शन समेत बनाई कार्यान्वयन गर्नुहुन ।
३. संस्थाको आन्तरिक लेखापरीक्षण समितिले यस बैंकले जारी गरेको एकीकृत निर्देशन २०६८ को निर्देशन नं. ६ को बुँदा नं. ५(क) देखि (च) सम्ममा उल्लेख भए अनुसार आवश्यक छलफल गरी व्यवस्थापनलाई सुभाव दिने संयन्त्रको विकास गर्नुहुन ।
४. निक्षेप परिचालन सम्बन्धी, वासलात बाहिरको कारोबार सम्बन्धी, विपन्न वर्ग कर्जा सम्बन्धी आदि नीति नियम/कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनुहुन । साथै संस्थामा विद्यमान रहेको विभिन्न नीति तथा कार्यविधिहरुलाई समयसापेक्ष हुने गरी संशोधन गरी कार्यान्वयन गर्ने गर्नुहुन ।
५. क्षेत्रगत कर्जा सीमा सम्बन्धमा यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं. ३ को बुँदा ११ वमोजिम सञ्चालक समितिबाट अनुगमन तथा अनुमोदन गराई यस बैंकलाई समेत जानकारी गराउने गर्नुहुन ।
६. स्थीर सम्पत्तिको साँकेतिकरण तथा नियमित रूपमा भौतिक परीक्षण गरी अभिलेख अद्यावधिक गर्नुहुन ।
७. लेखापरीक्षकले औल्याएका अन्य कैफियतहरु पुनः नदोहोरिने गरी सुधार गर्ने एवं पूर्व निर्देशनहरु पालना गर्नुहुन ।

२.६८ लुम्पिनी फाइनान्स एण्ड लिजिङ्झ कम्पनी लिमिटेड

१. कर्जा प्रवाह पश्चात कर्जा सदुपयोगिता निरीक्षण गर्नका साथै कर्जा सुरक्षण बापत धितो राखिएको सम्पतिको समय समयमा मूल्यांकन गरी सो धितो कर्जा रकमको लागि नपुग भएमा थप धितो माग गरी कर्जा सुरक्षित गर्ने ।
२. साख सूचना लिएर मात्र कर्जा नवीकरण गर्ने ।
३. जोखिम व्यवस्थापन नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न तथा सोही नीति बमोजिम जोखिम व्यवस्थापन समिति गठन गर्ने ।
४. क्षेत्रगत कर्जा जोखिम नियन्त्रण गर्न आन्तरिक नीति नियमको व्यवस्था गरी क्षेत्रगत कर्जा सघनताको अनुगमन गर्ने ।
५. संस्थाको स्रोत परिचालन (स्वदेशी निक्षेप तथा प्राथमिक पूँजी) मा कुल कर्जा सापटको सीमा यस बैंकबाट जारी गरिएको एकीकृत निर्देशनको इ.प्रा निर्देशन नं. ५/०६८ को बुद्धा २ (५) अनुरूप हुनेगरी समायोजन गर्ने ।
६. नेपाल राष्ट्र बैंकबाट जारी भएको एकीकृत निर्देशन अनुरूप संस्थाका संस्थापक, संचालक र उच्च व्यवस्थापकहरूले निजहरूसंग सम्बन्ध भएका व्यक्ति तथा पार्टीहरूको नाम, पारिवारिक विवरण, शेयर संख्या र अन्य फर्म तथा कम्पनीहरूसंगको वित्तीय स्वार्थ जस्ता विस्तृत विवरणहरु अद्यावधिक गर्ने ।
७. १० ठूला निक्षेपकर्ताहरूको निक्षेपको अंश ३०.०५ प्रतिशत रहेकोले निक्षेप एकाग्रता जोखिम न्यूनीकरण गर्ने ।
८. आन्तरिक लेखापरीक्षण त्रैमासिक रूपमा गर्ने ।
९. स्थीर सम्पतिहरूको भौतिक परीक्षण आवधिक रूपमा गरी रेकर्ड राख्ने ।
१०. Licensed software प्रयोग गर्ने ।
११. २०६८ आषाढ मसान्तसम्ममा रियल स्टेट कर्जा अन्तरगतको अन्य रियल स्टेट कर्जामा कुल कर्जाको १७.९१ प्रतिशत प्रवाह भएको देखिएकोले यस बैंकबाट बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई जारी गरिएको एकीकृत निर्देशन, २०६८ को निर्देशन नं. ३ को ११ (४) बमोजिमको सीमा भित्र ल्याउन ।

२.६९ क्यापिटल मर्चेन्ट बैंकिङ एण्ड फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड

१. यस बैंकबाट जारी गरिएको एकीकृत निर्देशन नं. १ अनुरूप संस्थाको पूँजीकोष पुरा गर्नुहुन ।
२. अनिवार्य नगद मौज्दात सम्बन्धी यस बैंकको निर्देशनको पालना गर्नुहुन ।
३. यस बैंकको निर्देशन अनुरूप बैधानिक तरलता अनुपात कायम गर्नुहुन ।
४. लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएका अन्य कैफियत सुधार गर्ने ।

२.७० पिपल्स फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड: शीघ्र सुधारात्मक कारवाहीमा परेको ।

आ.व. २०६७६८ को वार्षिक वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न स्वीकृति लिन बाकी वित्त कम्पनीहरु

१. नेपाल शेयर मार्केट्स एण्ड फाइनान्स लि., काठमाण्डौ ।
२. हिमालय फाइनान्स लि.
३. ललितपुर फाइनान्स लि.
४. अरुण फाइनान्स एण्ड सेभिंग्स कं. लि.
५. क्रिष्टल फाइनान्स लि. २. क्रिष्टल फाइनान्स लि.
६. कुवेर मर्चेन्ट वित्तीय संस्था लि.
७. प्रोग्रेसिभ फाइनान्स लि.
८. वर्ल्ड मर्चेन्ट बैंकिङ एण्ड फाइनान्स लि.

खण्ड (घ)

लक्षित, विशेष तथा

अनुगमन निरीक्षण

खण्ड (घ)
लक्षित, विशेष तथा अनुगमन निरीक्षण

वित्तीय संस्थाहरुको कुनै विशेष क्षेत्र वा कारोबार तथा नयाँ वित्तीय संस्थाको निश्चित पक्ष समेट्ने उद्देश्यले लक्षित निरीक्षण गरिन्छ । नयाँ खुलेका संस्थाहरुको निरीक्षणवाट खासगरी प्रचलित कानून तथा नियमनको पालना, संस्थागत सुशासन स्थिति लगायतका पक्षहरुमा कमजोरी देखिए समयमै सुधारात्मक कदम चाल्न मद्दत पुगदछ । यस प्रयोजनका लागि बैंकले संस्था स्थापना भएको सामान्यतया छ, महिना पश्चात लक्षित निरीक्षण गर्ने नीति अवलम्बन गरेको छ । त्यसैगरी कुनै वित्तीय संस्थामा निक्षेपकर्ताको हित विपरीत कार्य भएको वा अनियमितता भइरहेको वा सर्वसाधारणलाई गलत सूचना प्रवाह गरिरहेको जस्ता विषयमा सार्वजनिक सञ्चार माध्यम तथा अन्य श्रोतवाट प्राप्त जानकारीका आधारमा पनि विशेष निरीक्षण गरिन्छ । साथै, वित्तीय संस्थाहरुको निरीक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएका कैफियतहरु सुधार गर्ने क्रममा दिइएको निर्देशन पालनाको स्थितिको अनुगमन निरीक्षण गरिन्छ । यस्तो अनुगमनवाट ती संस्थाहरुको स्वस्थ्य वारे आश्वस्त हुने आधार तयार हुन्छ । यस्तो अनुगमन कार्य एउटा निरन्तर प्रक्रिया हो ।

आर्थिक वर्ष २०६७/६८ मा देहाय वमोजिमका वित्त कम्पनीहरुको लक्षित तथा स्थलगत निरीक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।

१. लक्षित निरीक्षण :

आर्थिक वर्ष २०६७/६८ मा ३ वटा वित्त कम्पनीहरुको लक्षित निरीक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।

क्र.सं.	वित्त कम्पनीहरु	निरीक्षण अवधि
१.	जेविल्स फाइनान्स लि., काठमाण्डौ	२०६७।४।११ - १४
२.	रिलायन्स फाइनान्स लि., काठमाण्डौ	२०६७।५।२० - २२
३.	लोटस इन्बेष्टमेण्ट फाइनान्स लि., काठमाण्डौ	२०६८।१।१२ - १६

२. विशेष निरीक्षण :

आर्थिक वर्ष २०६७/६८ मा २८ वटा देहाय वमोजिम वित्त कम्पनीको विशेष निरीक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।

क्र.सं.	वित्त कम्पनीहरु	निरीक्षण अवधि
१.	सम्फना फाइनान्स कम्पनी लि, बनेपा	२०६७।५।२२ - २३, २०६७।६।२३, २०६७।९।१९,
२.	आई. एम.ई. फाइनान्सियल इन्स्टिच्यूशन लि. काठमाण्डौ	२०६७।५।२३
३.	हिमालय फाइनान्स लि., काठमाण्डौ	२०६७।७।११
४.	एन आईडिसि क्यापिटल मार्केट्स एण्ड फाइनान्स लि काठमाण्डौ	२०६७।७।२५
५.	प्रुडेन्सियल फाइनान्स लि., काठमाण्डौ	२०६७।९।०।११

६.	अन्नपूर्ण फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६७१२६
७.	नारायणी नेशनल फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६७१२६
८.	इन्टरनेशनल लिज़िङ् एण्ड फाइनान्स लि. काठमाण्डौं	२०६७१२६, २०६८१२२३ -३०
९.	नेपाल शेयर मार्केट्स एण्ड फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६७१२६, २०६८१२१२
१०.	ललितपुर फाइनान्स लि., ललितपुर	२०६७१२७-२०६८१५, २०६८१२१५
११.	युनाइटेड फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६८१२२
१२.	पिपल्स फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६८१२३-३०
१३.	प्रोग्रेसिभ फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६८१२६-१७
१४.	कुवेर मर्चेन्ट फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६८१२५-१६
१५.	युनिभर्सल फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६८१२५-१६
१६.	प्रोग्रेसिभ फाइनान्स काठमाण्डौं	२०६८१२६-१७
१७.	लर्डवुद्ध फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६८१२६-१७
१८.	रोयल मर्चेन्ट बैंकिङ् एण्ड फाइनान्स लि. काठमाण्डौं	२०६८१२६-१७
१९.	सगरमाथा मर्चेन्ट बैंकिङ् एण्ड फाइनान्स लि., ललितपुर	२०६८१२६-१७
२०.	सेन्ट्रल फाइनान्स लि., ललितपुर	२०६८१२६-१७
२१.	युनिक फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६८१२९-२०
२२.	भ्याली फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६८१२९-२०
२३.	मन्जुश्री फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६८१२१-२६
२४.	सूर्यदर्शन फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६८१२४
२५.	फेवा फाइनान्स लि, पोखरा	२०६८१२६
२६.	बुटवल फाइनान्स लि., बुटवल	२०६८१२६
२७	स्टाण्डर्ड फाइनान्स लि., काठमाण्डौं	२०६८१२६
२८	अपि फाइनान्स लि. पोखरा	२०६८१२६

३. **अनुगमन निरीक्षण :**

आर्थिक वर्ष २०६७/६८ मा ३ वटा देहाय वमोजिम वित्त कम्पनीको विशेष निरीक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।

क्र.सं.	वित्त कम्पनीहरु	निरीक्षण अवधि
२.	बीरगञ्ज फाइनान्स लि., बीरगञ्ज	२०६७।४।२
१.	सम्भना फाइनान्स कम्पनी लि, बनेपा	२०६७।४।३
३.	अरुण फाइनान्स लि, धरान	२०६७।६।१५-१७

ਖਣਡ (ਡ)
ਕਾਰ੍ਯਾਨੰਵਧਨ
(Enforcement)

खण्ड (ड)

कार्यान्वयन (Enforcement)

स्थलगत निरीक्षण तथा गैरस्थलगत सुपरीवेक्षण प्रतिवेदन कार्यान्वयनका क्रममा आवश्यकता र कैफियतको प्रकृति अनुसार वित्त कम्पनी र तिनका पदाधिकारीहरुलाई आवश्यक निर्देशन दिइनुका साथै कारबाही समेत गरिएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०६७/६८ मा वित्त कम्पनीहरुको निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण प्रतिवेदनहरुको कार्यान्वयनका क्रममा भए/गरेका प्रमुख काम कारबाहीहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

१. सगरमाथा मर्चेण्ट बैंकिङ एण्ड फाइनान्स लि.का संस्थापकलाई संस्थाबाट कर्जा प्रवाह गरेको देखिएकोले यस्तो प्रवृत्ति पुनः नदोहोच्याउने गरी एक पटकका लागि बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ७४ को उपदफा (४) को खण्ड (क) अनुसार प्रवन्ध संचालकलाई सचेत गराइएको ।
२. एभरेष्ट फाइनान्स लि.का कर्जा समितिका सदस्यहरूले बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ४८ को उपदफा १ को खण्ड (च) विपरित संस्थाको संस्थापकको धन जमानीमा कर्जा प्रवाह गर्न स्वीकृति दिएकाले सोही ऐनको दफा ७४ को उपदफा (४) को खण्ड (ग) बमोजिम निजहरुलाई जनही रु.१५,०००/- जरिवाना गरिएको ।
- ३.(क) क्रिष्टल फाइनान्स लि.का संस्थापकका छोरालाई कर्जा प्रवाह गरेकोले ऐन नियम विपरित कर्जा प्रवाह गर्ने यस्तो कार्य पुनः नदोहोच्याउने गरी एक पटकलाई संस्थाका कर्जा समितिका सदस्यहरू र प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलाई बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ७४ को उपदफा ४ को खण्ड (क) बमोजिम सचेत गराइएको ।
- (ख) क्रिष्टल फाइनान्स लि.ले २०६७ आषाढ मसान्तमा पुऱ्याउनु पर्ने समानुपातिक चुक्ता पूँजी नपुऱ्याएकोले एकीकृत निर्देशन २०६७ को निर्देशन नं.२१ को बुंदा नं.४ (३) को (क), (ख) र (ग) अनुसार संस्थालाई लाभांश वितरण, निक्षेप संकलन तथा कर्जा प्रवाहमा प्रतिवन्ध लगाइएको ।
- ४.(क) महालक्ष्मी फाइनान्स लि.को संचालक समितिको वैठकवाट संस्थाबाट प्रवाहित कर्जामा व्यक्तिगत जमानी दिने व्यक्तिलाई एकीकृत निर्देशनको निर्देशन नं. १०को बुंदा नं.२ को खण्ड (घ) विपरित संस्थापक समूहको शेयर विक्री गरेको देखिएकोले उक्त संस्थाका संचालक समितिका पदाधिकारीहरू र प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलाई बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ७४ को उपदफा ४ को खण्ड (क) बमोजिम सचेत गराइएको ।
- (ख) एकीकृत निर्देशन नं. ६ को बुंदा ८ अनुसार वित्तीय संस्थाका संचालकले पद वहाल रहदाका बखत वा पदवाट अवकाश प्राप्त गरेको कम्तीमा एक वर्षसम्म सम्बन्धित वित्तीय संस्थाको धितोपत्र बन्धक राख्न प्रतिवन्ध लगाइएकोमा सोको विपरित महालक्ष्मी फाइनान्स लि.का संचालक समितिका अध्यक्षले संस्थाको ६९००० कित्ता शेयर नेपाल बैंक लि.मा धितो राखी कर्जा लिएर यस बैंकवाट जारी निर्देशन उल्लंघन गरेकोले निज अध्यक्ष तथा कम्पनीका प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलाई बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ७४ को उपदफा ४(ग) अनुसार जनही रु.२५ हजारसम्म जरिवाना गर्नु नपर्नाको कारण भए १५ दिन भित्र स्पष्टीकरण पेश गर्न निर्देशन दिनुको साथै नेपाल बैंक लि.ले उक्त निर्देशन अनुसार कर्जा लिने व्यक्ति उक्त संस्थाको संचालक रहे/नरहेको जानकारी धितो रोकका राखेको समयमा लिनु पर्नेमा सो नगरेकोले बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ७४ को उपदफा (१)(क)

अनुसार नेपाल बैंक लि., सिटी अफिस, वीरगंजलाई सचेत गराउन बैंक सुपरिवेक्षण विभागलाई लेखी पठाइएको ।

५. जनरल फाइनान्स लि., चावहिल, काठमाण्डौलाई यस बैंकको स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदन मार्फत दिइएको निर्देशनको सम्बन्धमा उक्त संस्थाले पेश गरेको स्पष्टीकरण तथा उपलब्ध गराएको अन्य जानकारीका आधारमा संस्थालाई २०६८ बैशाख १५ गते भित्र आवश्यक चुक्ता पूँजी पुऱ्याउन निर्देशन दिनुको साथै सो नपुऱ्याएमा एकीकृत निर्देशन, २०६७ को निर्देशन नं.२१ अनुसार कारबाही गरिने व्यहोरा जानकारी गराइएको ।
- ६.(क) हिमालय फाइनान्स लि.ले अन्तरबैंक लगानी गर्दा पालना गर्नु पर्ने प्रक्रियाहरु पुरा नगरी सम्झना फाइनान्स लि.को ललितपुर शाखालाई रु.४० लाख अन्तर बैंक लगानी गरेकोले त्यस संस्थाका महाप्रवन्धकलाई नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा १०० को उपदफा २ को खण्ड (ग) तथा बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ७४ को उपदफा ४ को खण्ड(ग) वमोजिम रु.२५,०००/- नगद जरिवाना गरिएको ।
- (ख) हिमालय फाइनान्स लि.ले बैंक तथा वित्तीय संस्था संस्थापना एवं वित्तीय कारोबार गर्ने इजाजत पत्र सम्बन्धी नीतिगत एवं प्रकृयागत व्यवस्था, २०६३ वमोजिम तोकिएको चुक्ता पूँजी समानुपातिक रूपले नपुऱ्याएकोले मिति २०६७/३/२७ मा रहेको निक्षेप भन्दा वढी निक्षेप संकलन गर्ने प्रतिवन्ध लगाइएकोमा मिति २०६७/३/२८ को पत्रानुसार रु.७ करोड संस्थागत निक्षेप दायित्वमा गणना गर्न स्वीकृत प्रदान गर्नुको साथै संस्थाले सर्वसाधारण शेयर निष्काशन गरी चुक्ता पूँजी रु.१४ करोड पुऱ्याएको देखिएकोले उक्त संस्थालाई लगाइएको निक्षेप संकलनको सीमा फुकुवा गरिएको ।
७. शिखर वित्तीय संस्था लि. ले बैंक तथा वित्तीय संस्था संस्थापना एवं वित्तीय कारोबार गर्ने इजाजतपत्र सम्बन्धी नीतिगत एवं प्रकृयागत व्यवस्था, २०६३ वमोजिम तोकिएको समानुपातिक चुक्ता पूँजी नपुऱ्याएकोले मिति २०६७/१/२६ सम्ममा संकलन भएको निक्षेप भन्दा वढी निक्षेप संकलन गर्ने प्रतिवन्ध लगाइएकोमा संस्थाले हकप्रद शेयर निष्काशन गरी चुक्ता पूँजी रु.९ करोड ९५ लाख पुऱ्याएको देखिएकोले निक्षेप संकलनको सीमा फुकुवा गरिएको ।
८. बैंक तथा वित्तीय संस्था संस्थापना एवं वित्तीय कारोबार गर्ने इजाजातपत्र सम्बन्धी नीतिगत एवं प्रक्रियागत व्यवस्था, २०६३ को बुँदा नं.१.४ अनुसार २०७० सालसम्म चुक्ता पूँजी समानुपातिक रूपमा पुर्याउनु पर्ने व्यवस्था एवं यस बैंकवाट बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको एकीकृत निर्देशन, २०६७ को निर्देशन नं.२१ को बुँदा नं.४को (३) अनुसार देहायका वित्तीय संस्थाहरूले समानुपातिक रूपमा आ.व. २०६६/६७ सम्म पुऱ्याउनु पर्ने चुक्ता पूँजी नपुऱ्याएकोले सोही व्यवस्थाको बुँदा (क), (ख) र (ग) वमोजिम लाभांश वितरण गर्न, निक्षेप संकलन (व्याज पूँजीकृत हुन बाहेक) गर्न र कर्जा लगानी गर्न मिति २०६७/११/२ को निर्णयानुसार प्रतिवन्ध लगाइएको ।
१. मर्केन्टाईल फाईनान्स कं. लि., वीरगञ्ज ।
२. इन्बेष्टा फाइनान्स लि., वीरगञ्ज
३. मलिटपरपस फाइनान्स लि., राजविराज ।
९. यती फाइनान्स लि.का संचालक समितिका सदस्यले आफ्नो संस्थाको संस्थापक शेयर बैंक अफ एसिया नेपाल लि., त्रिपुरेश्वरमा धितो वन्धक राखी कर्जा लिंदा उक्त शेयर धितो रोक्काको लागि पत्र आउदा उक्त संस्थाले आफ्नो संस्थाको संचालक रहे/नरहेको समेत जानकारी माग नगरी केवल धितोपत्र रोक्का गरिदिन मात्र लेखी यस बैंकको निर्देशन नं.६ को बुँदा नं.८ को उल्लंघन गरेकोले उक्त बैंकलाई बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ७४ को उपदफा (१)(क) अनुसार सचेत गराउन बैंक सुपरिवेक्षण विभागलाई लेखी पठाइएको ।

१०. यस बैंकवाट बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई जारी गरिएको एकीकृत निर्देशन, २०६७ को निर्देशन नं.१ को बुंदा ९ (ग) मा भएको व्यवस्था अनुसार वल्ड मर्चेन्ट बैंकिङ एण्ड फाइनान्स लि. ले तोकिए अनुसारको पूँजीकोष नपुऱ्याएकोले नगद लाभांश वितरण गर्ने प्रतिवन्ध लगाइएको ।
- ११ (क) सम्झना फाइनान्स लि. का तत्कालीन अध्यक्ष, संचालक, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत तथा कर्मचारीहरूले प्रचलित कानून र यस बैंकको निर्देशनहरू उल्लंघन गरेकाले निज अध्यक्ष तथा संचालकहरूलाई नेपाल राष्ट्र ऐन, २०५८ को दफा १०० को उपदफा २ को खण्ड (ग) तथा बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ७४ को उपदफा ४ को खण्ड (ग) वमोजिम रु.५ लाख जरिवाना गरिएको तथा सम्बद्ध अध्यक्ष, संचालक, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत तथा कर्मचारीहरूलाई बैंकिङ कसुर तथा सजाय ऐन, २०६४ वमोजिम कानूनी कारवाहीका लागि सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइएको ।
- (ख) सम्झना फाइनान्स क. लि.का वर्तमान तथा भूतपूर्व गरी १७ जना पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको खाता तथा लकर रोकका गरिएको । साथै, उक्त संस्थाका सम्बद्ध पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको अन्य चलअचल सम्पत्ति रोकका गर्न सम्बन्धित निकायमा लेखिपठाइएको ।
- (ग) सम्झना फाइनान्स लि. का संचालक मोदप्रसाद त्रिपाठीले संस्थालाई समस्याग्रस्त घोषणा गरी सकेपछि यस बैंकले दिएको निर्देशन (निक्षेप भुक्तानी गर्ने प्रयोजनको लागि संस्थाका अन्य ऋणीवाट धितो स्वरूप लिएको कुनै पनि चल अचल जायजेथा अन्य व्यक्तिको नाममा हक हस्तान्तरण गरी हिसाब मिलान गर्ने कार्य तत्काल बन्द गर्ने) विपरित ती संचालकको साथै उक्त कार्यसंग सम्बन्धित कर्मचारीहरूको संलग्नतामा प्रचलित नेपाल कानून र यस बैंकको निर्देशनहरू उल्लंघन गरी कानूनी व्यवस्थालाई चुनौती दिने प्रकृतिको कसुर गरेकोले नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा १०० को उपदफा २ को खण्ड (ग) तथा बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ७४ को उपदफा ४ को खण्ड (ग) वमोजिम रु.५ लाख जरिवाना गरिएको तथा निज संचालकलाई बैंकिङ कसुर तथा सजाय ऐन, २०६४ वमोजिम कानूनी कारवाहीका लागि सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइएको ।
- (घ) नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा ८६८, बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ७४ को उपदफा (१) को खण्ड (ज) र दामासाही सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ४ को उपदफा (१) को खण्ड (च) वमोजिम सम्झना फाइनान्स कम्पनी लि., बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोकको खारेजीका लागि मिति २०६७/१२/१५ मा पुनरावेदन अदालत, पाटनमा निवेदन दर्ता गरिएको ।
- १२(क) नेपाल शेयर मार्केट्स तथा फाइनान्स लि. को विशेष निरीक्षण प्रतिवेदनको आधारमा संस्थाको पूँजीकोष जोखिम भारित सम्पत्तिको ४.०३ प्रतिशत मात्र कायम भई यस बैंकले तोकेको न्यूनतम अनुपात भन्दा कम अनुपात भएकोले नेपाल राष्ट्र बैंक, बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शीध सुधारात्मक कारवाही सम्बन्धी विनियमाली, २०६४ को विनियम ३ को (घ) वमोजिम कारवाही गरिएको ।
- (ख) नेपाल शेयर मार्केट्स एण्ड फाइनान्स लि. का कार्यकारी अध्यक्षले कर्जा तथा निक्षेपमा अनियमितता गरेको सम्बन्धमा सोधिएको स्पष्टीकरणमा अनियमितता गरेको पुष्टि भएकोले निजलाई नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा १०० को उपदफा २(ग) तथा बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ७४ को ४(ग) वमोजिम रु.५ लाख जरिवाना गरिएको ।
- (ग) नेपाल शेयर मार्केट्स एण्ड फाइनान्स लि.संग सम्बद्ध रही अनियमित एवं गैरकानूनी तवरले निक्षेपकर्ता एवं संस्थाको हित विपरित हुने गरी कार्य गर्ने उक्त संस्थाका कार्यकारी अध्यक्ष तथा निजको निकटम नातेदार संस्थापकहरू बैंकिङ कसुर तथा सजाय ऐन, २०६४ को दफा ७, ८, ९, १२ र १४ वमोजिमको कसुरमा संलग्न रहेको देखिएको हुन्दा मिति २०६८/१/२७ को निर्णयानुसार निजहरूलाई ऐन वमोजिम अनुसन्धान तथा आवश्यक कारवाही गर्ने तथा छानबीन प्रक्रिया पुरा भई अन्तिम टुङ्गे नलागुन्जेलसम्मका लागि निजहरूको राहदानी, बैंक निक्षेप खाता, लकर, शेयर, वचतपत्र, ऋणपत्र र अचल सम्पत्ति तथा जायजेथा, राहदानी समेत रोकका राख्ने व्यवस्थाका लागि सम्बन्धित निकायहरूमा लेखी पठाइएको ।

१३. युनाइटेड फाइनान्स लि.को संचालक समितिले गैर कानूनी तवरले गैर नेपाली व्यक्तिलाई Corporate Management Advisor मा नियुक्ति गर्ने निर्णय गरेकोले निर्णयमा संलग्न उक्त संस्थाका संचालक समितिलाई आयन्दा ऐन, नियम र निर्देशन विपरित कार्य नगर्न बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०८३ को दफा ७४ को उपदफा १ को खण्ड (क) वमोजिम लिखित चेतावनी दिइएको ।
- १४(क) क्यापिटल मर्चेण्ट बैंकिङ एण्ड फाइनान्स लि.का तत्कालीन प्रबन्ध संचालक श्री पवनकुमार कार्की तथा संस्थापकहरुले करिव रु.१,४६,०२,२५ हजार कर्जा दुरुपयोग गरेको पाइएकोले बैंकिङ कसूर तथा सजाय ऐन, २०८४ वमोजिम कारबाही गर्न नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइएको ।
- (ख) क्यापिटल मर्चेन्ट बैंकिङ एण्ड फाइनान्स लि.ले यस बैंकको निर्देशन विपरित अनियमितता एवं गैद्ध जिम्मेवारी ढंगले कर्जा प्रवाह गरी निक्षेपकर्ता, लगानीकर्ता र संस्थाको हित विपरितको कार्यमा संलग्न देखिएका उक्त संस्थाका वहालवाला तथा तत्कालीन प्रबन्ध संचालक, पदाधिकारी एवं कर्मचारी तथा अन्य सम्बद्ध व्यक्तिहरुको हकमा निजहरुवाट भए गरेको अनियमित कार्य सम्बन्धी छानविन तथा कारबाहीको प्रकृया अगाडि बढाउनु पर्ने देखिएकोले निजहरुको यस बैंकवाट इजाजतपत्र प्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्था तथा कम्पनीहरुको शेयर र अन्य अचल सम्पत्ति तथा वचतपत्र रोकका राख्न सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइएको ।
- १५.(क) प्रुडेन्सियल फाइनान्स लि., डिल्लीवजार, काठमाण्डौले साधारण बैंकिङ प्रचलन, प्रचलित ऐन तथा यस बैंकको निर्देशनले गरेको व्यवस्था र भावना विपरित हुने गरी २०८७ आषाढ मसान्तसम्मको संचित मुनाफावाट साधारण जगेडा कोषमा सारेपछि वांकी हुने मुनाफावाट ७.५ प्रतिशत नगद लाभांश वितरण प्रस्ताव गरेको र नियम भन्दा वाहिर गएर संभावित नोक्सानी व्यवस्था छल्ने उद्देश्यले विल्स खरिद गरी त्रैमास अन्तमा कर्जा राफसाफ भएको जस्तो देखाउने गरेकोले यस्ता क्रियाकलापहरु आइन्दा नदोहोच्याउने र दोहोच्याएको पाइएमा कडा कारबाही गरिने जानकारी सहित उक्त वित्तीय संस्थाका कार्यकारी प्रमुखलाई बैंक तथा वित्तीय संस्था ऐन, २०८३ को दफा ७४को उपदफा ४ को खण्ड (क) अनुसार नसिहत दिइएको ।
- (ख) प्रुडेन्सियल फाइनान्स लि., डिल्लीवजार, काठमाण्डौका कार्यकारी प्रमुखको नियुक्ति पत्रमा कर तथा वोनस अधिको नाफावाट ५ प्रतिशत बरावर रु.२२,९३,३८१/- थप मेहनताना स्वरूप प्राप्त गरेको र सोको लागि कार्यकारी प्रमुखले सम्भावित नोक्सानी व्यवस्था छलेर आम्दानी वृद्धि भएको देखाउने नियत राखी कार्य गरेको विशेष निरीक्षणवाट देखिएकोले यस बैंकको निर्देशनले गरेको व्यवस्था र सोको भावना विपरित कागजी रूपले मुनाफा बढाउने कार्य गरेको देखिएकोले निजवाट उक्त रकम नगदै असुल उपर गरी संस्थामा आम्दानी जनाउन लगाइएको ।
१६. हामा मर्चेन्ट फाइनान्स लि, त्रिपुरेश्वर, काठमाण्डौले २०८७ आश्विनमा यस बैंकको निर्देशनानुसार पूँजीकोष कायम राख्न नसकेकोले यस बैंकवाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०८७ को निर्देशन १ को बुंदा ९(ग) अनुसार आ.व. २०८७/६८ मा नगद लाभांश वितरणमा प्रतिवन्ध लगाएको ।
१७. सृजना फाइनान्स लि. विराटनगर, मोरङ्गले यस बैंकको निर्देशन अनुसार समानुपातिक पूँजी वृद्धि नगरेको हुनाले यस बैंकको एकीकृत निर्देशन, २०८७ को निर्देशन नं.२१ को ४(३) अनुसार उक्त संस्थालाई लाभांश वितरण, निक्षेप संकलन तथा कर्जा लगानीमा प्रतिवन्ध लगाइएको ।
१८. भाजुरत्न फाइनान्स एण्ड सेभिङ कम्पनी लि., कान्तिपथ, काठमाण्डौले यस बैंकको जारी एकीकृत निर्देशन, २०८७ को निर्देशन नं.२१ को दफा ४ को उपदफा २ मा उल्लेखित व्यवस्था वमोजिमको चुक्ता पूँजी २०८७ आषाढमसान्तमा पुऱ्याउन नसकेकोले उक्त संस्थालाई बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०८३ को दफा ७४ (१)(ड) तथा एकीकृत निर्देशन, २०८७ को निर्देशन नं.२१ को दफा ४ को उपदफा ३(ग) वमोजिम लाभांश वितरण गर्न र निधारित सीमा रु.१९,३७,४९,४२३/४९ भन्दा बढी निक्षेप संकलन गर्न लगाइएको प्रतिवन्ध कायमै राखी कर्जा प्रवाहमा समेत प्रतिवन्ध लगाइएको ।

१९. नेपाल राष्ट्र बैंकले तोकेको अनुपातमा अनिवार्य मौज्दात कायम नगरेकोले नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा ४७ तथा एकीकृत निर्देशन, २०६७ को इ.प्रा.निर्देशन नं.१३/०६७ को बुंदा नं.(क)१(३) वमोजिम वमोजिम १९ वित्त कम्पनीहरुलाई जरिवाना लगाइएको ।
२०. नेपाल राष्ट्र बैंकले तोकेको अनुपातमा वैधानिक तरलता अनुपात कायम नगरेकोले नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा ४७ तथा एकीकृत निर्देशन, २०६७ को इ.प्रा.निर्देशन नं.१३/०६७ को बुंदा नं.(ख)(३) वमोजिम ८ वित्त कम्पनीहरुलाई जरिवाना लगाइएको ।
२१. नेपाल राष्ट्र बैंकले तोकेको अनुपातमा विपन्न वर्गमा कर्जा प्रवाह नगरेकोले नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा ८१ को उपदफा (२) तथा एकीकृत निर्देशन, २०६७ को ई.प्रा. निर्देशन नं.१७/०६७ को बुंदा नं.१५ वमोजिम ३६ वित्त कम्पनीहरुलाई हर्जाना लगाइएको ।

खण्ड (च)

नीति, योजना र आन्तरिक प्रशासनसंग सम्बन्धित गतिविधि

खण्ड (च)

नीति, योजना र आन्तरिक प्रशासनसंग सम्बन्धित गतिविधि

आ .व २०६७६८ मा वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग, वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभागको रूपमा रहेमा मिति २०६८।।।।। देखि मात्र अलग विभागको रूपमा खडा भएको हो ।

१.

जनशक्ति :

विभागमा कुल ४० जना कर्मचारीहरुको दरबन्दी रहेकोमा २०६८ चैत्र मसान्तमा अधिकृत स्तरका ३६, सहायक स्तरका १ र पियनस्तरका २ जना गरी देहाय वमोजिमका ३९ जना कर्मचारीहरु कार्यरत रहेका छन् ।

S.No.	Name	S.No.	Name
	Executive Director	20.	Kaji Ram Karki
1.	Ramjee Regmi	21.	Prem Lal Gyawali
	Directors	22.	Rajan Dahal
2.	Sher Jung Rana	23.	Rajesh Prasad Sharma
3.	Balaram Parajuli	24.	Jagadish Prasad Ojha
	Deputy Directors	25.	Ramesh Prasad Chaulagain
4.	Shaligram Dahal	26.	Ram Kumar K.C.
5.	Ravindra Kumar Khanal	27.	Prakash Shrestha
6.	Balaram Paudel	28.	Sanjeev Kumar Jha
7.	Madhav Prasad Pokharel	29.	Ram Chandra Bhattarai
8.	Gyanu Krishna Adhikari	30.	Shyam Prasad Dhakal
9.	Pradeep Adhikari	31.	Shiva Prasad Pahari
10.	Rudra Bahadur Ghimire	32.	Bishnu Prasad Upadhyaya
11.	Prabin Bhattarai	33.	Dil Bahadur Subba
12.	Hari Prasad Subedi	34.	Kuwer Thapa
13.	Hari Prasad Adhikari		Assistant Directors (Computer)
	Assistant Directors	35.	Birendra Kumar Shrestha
14.	Karna Gopal Shrestha	36.	Rajendra Kumar Bajracharya
15.	Bidya Bhusan Karki		Deputy Assistant
16.	Nischal Adhikari	37.	Madhu Pudasaini
17.	Durgesh Gopal Shrestha		Office Assistants
18.	Hem Nath Tripathi	38.	Hari Prasad Kuinkel
19.	Mohan Prasad Bhattarai	39.	Gopal Maharjan

अनुसूचीहरू

**List of Finance Companies
(2068 Ashad)**

S.No.	Names	Head Office
1	Nepal Housing Development Finance Co.Ltd.	Bijulibazar, Kathmandu
2	Nepal Finance Ltd.	Kamaladi, Kathmandu
3	NIDC Capital Markets Ltd.	Kamalpokhari, Kathmandu
4	Annapurna Finance Co.Ltd.	Pokhara, Kaski
5	Nepal Share Markets and Finance Ltd.	Ramshahapath, Kathmandu
6	Peoples Finance Ltd.	Tripureshwor, Kathmandu
7	Mercantile Finance Co. Ltd.	Birgunj, Parsa
8	Kathmandu Finance Ltd.	Dillibazar, Kathmandu
9	Himalaya Finance Ltd.	Sundhara, Kathmandu
10	Union Finance Ltd.	Kamaladi, Kathmandu
11	Gorkha Finance Ltd.	Hattisar, Kathmandu
12	Paschimanchal Finance Co.Ltd.	Butawal, Rupandehi
13	Nepal Housing & Merchant Finance Ltd.	Dillibazar, Kathmandu
14	Universal Finance Ltd.	Kantipath, Kathmandu
15	Goodwill Finance Ltd.	Hattisar, Kathmandu
16	Siddhartha Finance Ltd.	Siddarthanagar, Rupandehi
17	Shree Investment & Finance Co. Ltd.	Dillibazar, Kathmandu
18	Lumbini Finance & Leasing Co. Ltd.	Thamel, Kathmandu
19	Investa Finance Ltd.	Birgunj, Parsa
20	Yeti Finance Ltd.	Hetauda, Makawanpur
21	Standard Finance Ltd.	Narayanchaur, Kathmandu
22	International Leasing & Finance Co. Ltd.	Naya Baneshwor, Kathmandu
23	Mahalaxmi Finance Ltd.	Putalisadak, Kathmandu
24	Lalitpur Finance Co. Ltd.	Lalitpur
25	Bhajuratna Finance & Saving Co. Ltd.	Kantipath, Kathmandu
26	United Finance Co. Ltd.	Durbarmarg, Kathmandu
27	Progressive Finance Ltd.	Pako New Road, Kathmandu
28	General Finance Ltd.	Chabahil, Kathmandu
29	Alpic Everest Finance Ltd.	Kathmandu Mall, Kathmandu
30	Nepal Srilanka Merchant Banking & Finance Ltd.	Kamaladi, Kathmandu
31	Nava Durga Finance Co.Ltd.	Itachhe, Bhaktapur
32	Janaki Finance Co. Ltd.	Janakpurdham, Dhanusha
33	Pokhara Finance Ltd.	Pokhara, Kaski
34	Central Finance Ltd.	Kupondole, Lalitpur
35	Premier Finance Co. Ltd.	Kumaripati, Lalitpur
36	Arun Finance Ltd.	Dharan, Sunsari
37	Multipurpose Finance Co. Ltd	Rajbiraj, Saptari

S.No.	Names	Head Office
38	Butwal Finance Ltd.	Butawal, Rupandehi
39	Shrijana Finance Ltd.	Biratnagar, Morang
40	Om Finance Ltd.	Pokhara, Kaski
41	CMB Finance Ltd.	Kamalashhi, Kathmandu
42	World Merchant Banking & Finance Ltd.	Hetauda, Makawanpur
43	Capital Merchant Banking & Finance Co. Ltd.	Battisputali, Kathmandu
44	Crystal Finance Ltd.	Bag Durbar, Kathmandu
45	Royal Merchant Banking & Finance Ltd.	Durbarmarg, Kathmandu
46	Guheshworil Merchant Banking & Finance Ltd.	Pulchowk, Lalitpur
47	Patan Finance Co. Ltd.	Pulchowk, Lalitpur
48	Fewa Finance Ltd.	Pokhara, Kaski
49	Everest Finance Ltd.	Siddharthanagar, Rupandehi
50	Prudential Finance Company Ltd	Dillibazar, Kathmandu
51	ICFC Finance Ltd.	Bhatbhateni, Kathmandu
52	IME Financial Institution Ltd.	Panipokhari, Kathmandu
53	Sagarmatha Merchant Banking and Finance Ltd	Maanawan,Lalitpur
54	Shikhar Finance Ltd.	Thapathali,Kathmandu
55	Civil Merchant Bittiya Sanstha Ltd.	Kuleshwor,Kathmandu
56	Prabhu Finance Co. Ltd.	Lainchur,Kathmandu
57	Imperial Finance Ltd.	Thapathali,Kathmandu
58	Kuber Merchant Finance Ltd.	Putalisadak,Kathmandu
59	Nepal Express Finance Ltd.	Sundhara, Kathmandu
60	Valley Finance Ltd.	Maharajgunj,Kathmandu
61	Seti Bittiya Sanstha Ltd.	Tikapur, Kailali
62	Hama Merchant & Finance Ltd.	Tripureshwor, Kathmandu
63	Reliable Finance Ltd.	Sundhara, Kathmandu
64	Loard Buddha Finance Ltd.	Fasikeb, Kathmandu
65	Api Finance Ltd.	Lekhanath Chock, Kaski
66	Nameste Bitiya Sanstha Limited.	Ghorai, Dang
67	Kaski Finance Limited	Pokhara, Kaski
68	Suryadarshan Finance Co. Ltd.	New Baneshor, Kathmandu
69	Zenith Finance Ltd.	Newroad, Kathmandu
70	Unique Financial Institution Ltd.	Putalisadak, Kathmandu
71	Manjushree Financial Institution Ltd.	New Baneshor, Kathmandu
72	Swostik Merchant Finance Company Ltd.	Kichapokhari, Kathmandu
73	Subhalaxmi Finance Ltd.	Naxal, Kathmandu
74	Jebil's Finance Ltd.	New Road, Kathmandu
75	Narayani National Finance Ltd.	Kalikasthan, Kathmandu
76	Reliance Finance Ltd.	Pradarsani Marg, Kathmandu
77	Lotus Investment Finance Ltd.	Newroad, Kathmandu
78	Bhaibav Finance Company	New Baneshwor
79	Bhaktapur Finance Company	Bhaktpur

